

AL

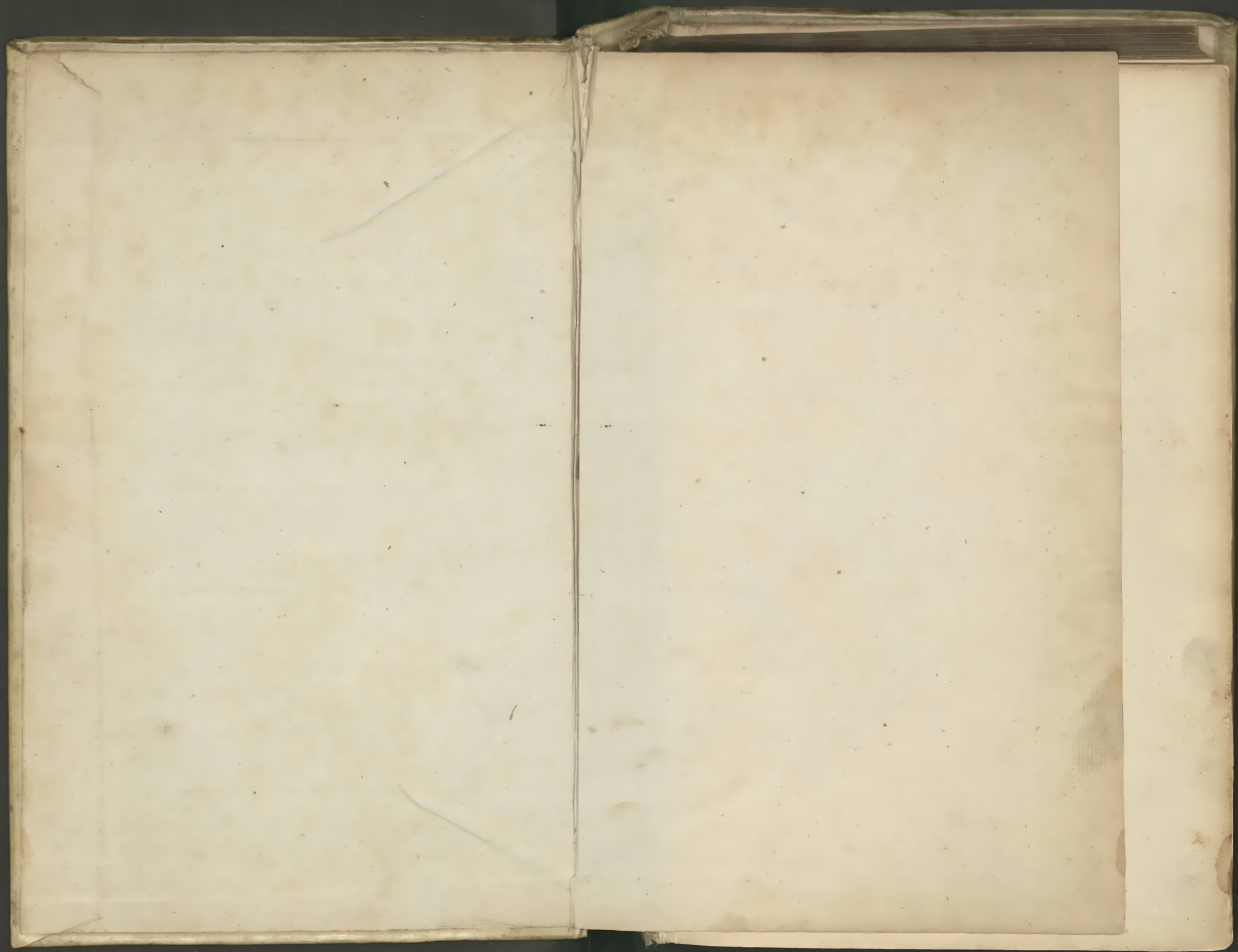
BY

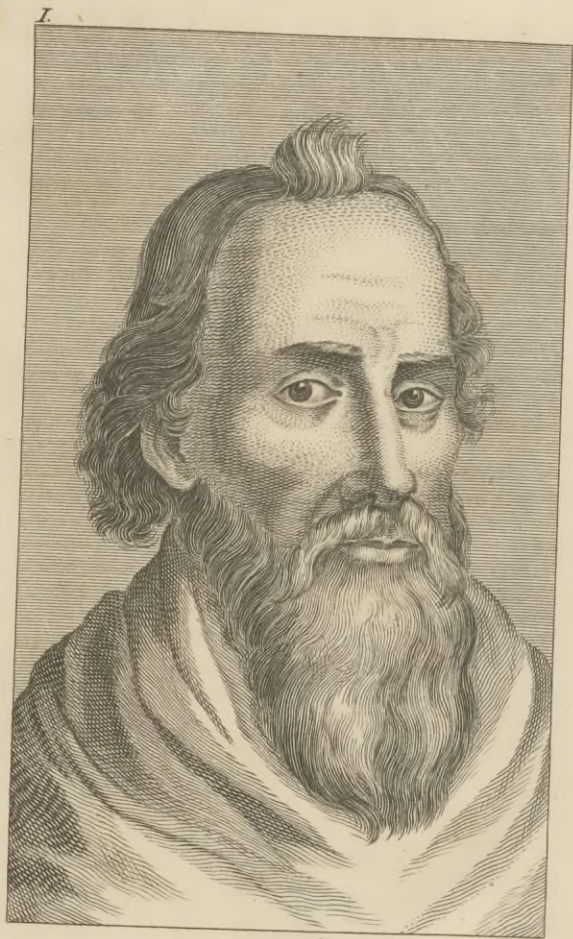
.2

JUVENAL

A

SANDBY

D. JUNII JUVENALIS
ET
AULI PERSII FLACCI
SATYRÆ.

TABULIS ÆNEIS ILLUSTRAVIT,
ET
NOTAS VARIORUM SELECTAS,
SUASQUE ADDIDIT

G. S.

Monstro quod ipse tibi possis dare. —

JUV. SAT. X.

CANTABRIGIÆ.

Prostant venales Londini, apud GUL. SANDBY in Vico Fletano;
Cantabrigiæ, apud G. THURLBOURN & J. WOODYER.

M.DCC.LXIII.

D. Junii Juvenalis Aquinatis

V I T A.

AQUINATEM se ipse testatur Juvenalis, Satyra 3. §. 319. libertino quodam patre natum, alii duntaxat ab eo educatum referunt. Eruditus est a Frontone Grammatico; a Quinctiliano Rhetore etiam, ut volunt nonnulli. Certe hic de Juvenale dicitur loqui lib. 10. cap. 1. ubi Satyricos laudans Poetas, *Sunt clari hodie quoque, et qui olim nominantur.* Floruit sub Imperatoribus Domitiano, Nerva, Trajano, Hadriano etiam, ut ex Edit. Delph. Notis constabit.

J. Lipsius Epistolic. Quæst. Lib. 4. Epist. 20. *De Juvenalis ætate non ab re dubitatur,* inquit. Declamavit ad mediam fere ætatem, forensesque causas egit non sine laude et gloria. Postea ad Satyras componendas animum appulit. At in Paridem mimum versus quosdam non absurdos cum publicasset, Domitianum histrionis istius amantem haud leviter offendit. De his Sat. 7. 15, et 16. Illos igitur pudore et ira percitos de Juvenale amovendo cogitasse tradunt, atque sub honoris obtentu relegasse, præfectum nempe cohorti, quæ in Ægyptum mittebatur. Intellecta vero præfecturæ causa dicunt cum tædio et angore vitam finiisse illic sane octogenarium. Porro hæc neque vera omnia, nec falsa: Lipsio teste citato loco, ubi Juvenalem

Wyższa Szkoła Pedagogiczna
w Bydgoszczy
Biblioteka Główna

51588

D. Junii Juvenalis Vita.

venalem sub Domitiano exulasse non abnuit quidem, negat autem eo superstite mortuum; imo post ipsum Satyras aliquot scripsisse, colligit ex ejus Sat. 4. imprimisque ex ultimis versibus, vixisse ad Trajani, quin et Hadriani tempora, ostendit ex Sat. 6. §. 406. et seq. et Sat. 13. §. 17. atque Plinio Juniori, et Tacito supparem existimat.

Juvenalem sibi familiarem valde commendat Martialis Lib. 7. Epigramma. 23. et 90. item Lib. 12. Epigram. 18. Quod Epigramma, si Martialis, cum in Hispanis degeret, scripsit; mortuoque jam Domitiano: quæ quidem affirmat ibid. cit. Lips. hinc duo nobis patent: alterum, superstitem Domitiano fuisse Juvenalem, alterum, in Ægypto nequaquam obiisse, sed reversum inde Romam, ibique deinceps scriptitasse. Nam sic ait Martialis. Epigr. 18. Lib. 12. ad Juvenalem:

*Dum tu forsitan inquietus erras
Clamosa Juvenalis in Suburra,
Aut collem dominæ teris Dianæ;
Dum per limina te potentiorum
Sudatrix toga ventilat, &c.*

Cæterum omnibus Satyricis, ipsique Horatio præferendum Juvenalem scribit Jul. Scaliger; nihil autem verius ab eo scriptum Lipsius asseverat.

TA-

TABULARUM EXPLICATIO.

✓ TAB. I. JUVENALIS. Ed. Holyday.

- ✓ II. Fig. 1. Prærupta hic visitur longe rupes, cui ædificium impositum est è quadrato lapide, projectoque sinistro brachio, taurinum caput habens, cætera vero membra humana. Monstrum hoc Minotaurum refert a Minoe inclusum labyrintho; licet autem in veteribus nummis, ut in figura sequenti, Minotaurus corpore bubulo, et vultu tantum humano conspiciatur. Stofsch. gem. tab. 51. Spectat Sat. 1. §. 53.
- F. 2. Minotaurus in labyrintho conclusus. Mus. Flor. tom. 2. tab. 35. fig. 1. Spectat Sat. 1. §. 53.
- F. 3. Capri ad craterem colludentes, pedesque anteriores jungere simul studentes. Mus. Flor. tom. 2. tab. 20. fig. 1. Spectat Sat. 1. §. 76.
- F. 4. Harpocrates silentii deus. Mont. tom. 12. tab. 11. fig. 4. Spectat Sat. 1. §. 160. Sic et Ovidius,
Quique premit vocem, digitoque silentia suadet.
- ✓ III. F. 1. Sponsæ et sponfi connubium. Additæ sunt literæ VT. FX. nimirum VTERE FELIX vel FELICITER, quæ adclamatio in nuptiis adhibebatur. Mus. Flor. tom. 2. tab. 16. fig. 3. Spectat Sat. 2. §. 119.

a 3

F. 2.

TABULARUM EXPLICATIO.

- F. 2. Hercules Antæum procul a tellure tenens. Polymet. pl. 19. fig. 1. Spectat Sat. 3. §. 89.
- F. 3. Gladiatores Samnites; ut ex indicio pinnarum in galeæ summitate patet. Erant alii gladiatores horum adversarii, et factionis diversæ, qui dicebantur *Pinnirapi*, quod *pinnas rapiant*. Lucerna Sepulch. Bartolii. Spectat Sat. 3. §. 158.
- F. 4. Comædi duo. Personas cum ore immaniter hianti induunt. Mus. Flor. tom. 2. tab. 86. fig. 1. Spectat Sat. 3. §. 175.
- ✓ IV. F. 1. Dea Egeria Numæ regis consilium; quæ spectari meretur qualem eam vel ipse Numa honoraverit simulachro, seu populo Romano genius quidam dictaverit. Exstat apud Palatium Farnes. Spectat Sat. 3. §. 12.
- F. 2. Minerva. Gemma ex Thesaur. Branderburg. tom. 1. pag. 49. Spectat Sat. 3. §. 219. Spectat etiam Sat. 12. §. 4.
- Par vellus dabitur pugnanti Gorgone Maura.*
nam in scuto vel clypeo, Gorgonis Mauræ caput gestat Minerva.
- F. 3. Fœmina manum tenens super mensam in lance carniæ, genus illud sacrificiorum demonstrat quæ *feralia* dicuntur. Ita dicta sunt *ab inferendis epulis*, i. e. a cibis ad mortuos et sepulchra ferendis, quibus indigere stulte credebant. Lucerna Sepulch. Bartolii. Spectat Sat. 5. §. 85.

V.

TABULARUM EXPLICATIO.

- ✓ V. F. 1. Figuras exhibet juxta turræ Ventorum. Spon. Spectat Sat. 5. §. 101. ob velocitatem, ventis pennæ adfiguntur, quos poetæ alatos fingunt.
- F. 2. Fabulam dat notissimam Caci clave Herculis icti et occisi. Polymet. tab. 19. f. 2. Spectat Sat. 5. §. 125.
- F. 3. Hercules, perempto dracone, aurea ferens poma. Polymet. Spectat Sat. 5. §. 152.
- ✓ VI. F. 1. Theatrorum cunei. Admiran. Rom. Antiq. tom. 2. Spectat Sat. 6. §. 61. *Cuneorum* nomen datum a forma; quia re ipsa scalarum directio talis, ut ab imo ordiens magis diffunderetur in altum, redderetque *cunei* formam.
- F. 2. Gladiatores munitum habentes crus *sinistrum* parte anteriore. Vegetius reddit rationem quare ita armari fuerint soliti Velites; *quod certantes missilibus, sinistros pedes ante habere debent*. Lucerna Sepulch. Bellorii. Spectat Sat. 6. §. 255.
- F. 3. Fœmina cum crine crebris cirris distincto. Stofchii Gem. fig. 33. Spectat Sat. 6. §. 502.
- F. 4. Signum Isiacum. In dextera basis parte serpens est ille qui in sacra Ifidis pompa deferebatur. Museum Odeschalc. Spectat Sat. 6. §. 537.

- ✓ VII. F. 1. Sylvanus, cui præcipue pro pecorum valetudine et agrorum fertilitate porcus immolatur.

TABULARUM EXPLICATIO.

- Ex marmore Rom. Gruter. Spectat Sat. 6. §. 446.
- F. 2. Ova Castorum et delphinorum columnæ in Circo Maximo. Phalæ erant opificia lignea, et ova, machinæ ovatæ. Mont. tom. 6. pl. 159. Spectat Sat. 6. §. 589.
- F. 3. Scriniarius cum libellis constrictis. Spon. Spectat Sat. 7. §. 107.
- ✓ VIII. F. 1. Achilles a Chirone edoctus fidibus canere. Chiron diademate cinctus est, et citharæ jugum quomodo tendendum, fidesque temperandæ sint, egregium adolescentem Achillem docet. Mus. Flor. tom. 2. pl. 25. fig. 2. Spectat Sat. 7. §. 210.
- F. 2. Mercurius Terminalis. Hermæ erant cippi lapidei ad viarum discrimina indicanda erecti. Polymet. Spectat Sat. 8. §. 53.
- F. 3. Victoria in biga. Stofchii Gem. fig. 41. Spectat Sat. 8. §. 63. Qui præmium in cursu assequebantur, id Victoriæ numini cujus imago in Circo visebatur, tribuebant, ideoque frequentes in gemmis bigæ cum Victoriâ insculptæ.
- F. 4. Miles ad Centurionis flagellum expavescens. Num. gentis Didia. Spectat Sat. 8. §. 247.
- ✓ IX. Retiarius cum secutore. Græv. Rom. Antiq. Spectat Sat. 8. §. 204.

X.

TABULARUM EXPLICATIO.

- ✓ X.F. 1. Ganymedes pocillator. Gronov. Græc. Ant. tom. 12. f. 110. Spectat Sat. 9. §. 47.
- F. 2. Fœmina juxta aram coronam porrigens. Sepulch. Naf. Bartolii. Spectat Sat. 9. §. 138.
- F. 3. Triumphans, in summo scipionis eburnei aquilam ferens. Græv. Rom. Antiq. tom. 9. Spectat Sat. 10. §. 43.
- F. 4. Sponsus et sponsa; ille foliis coronatus, illa flammeo operta, quod erat novarum nuptarum velamentum. Ex nuptiis Aldrobandin. Admir. Rom. Antiq. Spectat Sat. 10. §. 333.
- XI. F. 1. Romulus et Remus a Lupa educati. Clypei deæ Romæ insigne esse solet non modo caput Medusæ Gorgonis, verum etiam Lupa lactans Romulum et Remum. Mus. Flor. tom. 2. tab. 54. fig. 1. Spectat Sat. 11. §. 104.
- F. 2. Mars ad Iliam veniens. Num. Antonin. Pii. Spectat Sat. 11. §. 106. et seq. Cum verbum *pendentis* diu frustra Interpretes vexarit, hic nummus facile illud dilucidat; neque opus est ut *perdentis* in ejus locum admittatur.
- F. 3. Sus triginta fuculos enixa, quod protenderit factum *triginta* annis, ut Lavinienſes condiderint oppidum *Albam*. Mus. Flor. tom. 2. tab. 53. fig. 4. Spectat Sat. 12. §. 74.
- F. 4. Portus Ostiensis. Spectat Sat. 12. §. 75. et seq. et est

TABULARUM EXPLICATIO.

est num. Neron; sed Portum Ostiensem sub Claudio ædificatum testantur omnes, nec aliud meritum Neronis fertur quam quod Statuam suam addiderit.

- XII. F. 1. Elephas turrim gestans. Potteri Archæol. Græc. Spectat Sat. 12. §. 110.
F. 2. Saturnus cum falce. Montfauc. tom. 11. tab. 2. Spectat Sat. 13. §. 39.
F. 3. Diogenes in dolio quod non ardet quia fictile est. Spon. Spectat. Sat. 14. §. 308.
F. 4. Prometheus, qui face ad radios solis furtim accensa hominem animaverit igne cœlesti. Tenet una manu flammam cœlestem, altera, cœlum superne monstrat et originem nostram. Lucerna Sepulch. Bellorii. Spectat Sat. 15. §. 85.

TA-

TABULARUM EXPLICATIO Ad PERSIUM.

- ✓ TAB. XIII. AULUS PERSIUS FLACCUS.
✓ XIV. F. 1. Furorem exprimit, atque hic caput Penthei Echionis filii representatur. Spon. Spectat Sat. 1. §. 100. Hanc fabulam sic narrat Horatius,
Et caput abscissum demens cum portat Agave.
F. 2. Serpentes duo aram munientes. Golz. numism. tom. 4. tab. 4. Spectat Sat. 1. §. 113. Angues apud veteres pro Geniis locorum erant habiti semper. Virgil. Æneid. 5. post ambitiosam serpentis descriptionem, subit inde,
*Incertus, Geniumne loci, famulumne parentis
Esse putet.*
F. 3. Jupiter multum barbatus. Mus. Flor. tom. 2. tab. 3. Spectat Sat. 2. §. 28. apud Juven. Sat. 4. §. 103.
— *facile est barbato imponere regi.*
F. 4. Puer bullam gestans. Spon. Spectat Sat. 5. §. 31.
✓ XV. F. 1. Umbonem exhibet qui pars illa togæ fuit qui ad pectus exibat in tumorem. Græv. Rom. Ant. tom. 6. Spectat Sat. 5. §. 33.

F. 2.

TABULARUM EXPLICATIO.

F. 2. Tessera frumentaria, signum, quo exhibito, unusquisque frumentum pro portione accipiebat a principe. Erat autem tessera hospitalis. Gronov. Græc. Ant. tom. 9. Spectat Sat. 5. §. 74.

F. 3. Figura pueri strigili lavantem abstergens. Montfauc. tom. 6. Spectat Sat. 5. §. 126.

F. 4. Imaginem in prora navis delineatam exhibet, cujus distinctio navi nomen indebat. Column. Trajan. Spectat Sat. 6. §. 30. Sic Virgil.

— *aurato fulgebat Apolline puppis.*

Et. Sil. Ital.

Numen erat celsæ puppis vicina Dione.

atque ita navi Alexandrinæ qua D. Paulus ex insula Mytilene Syracusam vehebatur, *Castorum* insigne erat. Act. Apost. Cap. 28. com. 12.

D. JUNII

II.

P. S. L. fca

D. JUNII JUVENALIS

S A T Y R Æ.

SATYRA I.

Semper ego auditor tantum? nunquamne reponam,
 Vexatus toties rauci Theseide Codri?
 Impune ergo mihi recitaverit ille togatas,
 Hic elegos? impune diem consumpserit ingens
 Telephus? aut, summi plena jam margine libri, 5
 Scriptus et in tergo, necdum finitus, Orestes?

Nota magis nulli domus est sua, quam mihi lucus
 Martis, et Æoliis vicinum rupibus antrum
 Vulcani. Quid agant venti; quas torqueat umbras
 Æacus; unde alius furtivæ devehat aurum 10
 Pelliculæ; quantas jaculetur Monychus ornos;
 Frontonis platani, convulsaque marmora clamant
 Semper, et affiduo ruptæ lectore columnæ.
 Exspectes eadem a summo minimoque poëta.

Et nos ergo manum ferulæ subduximus, et nos 15
 Consilium dedimus Syllæ, privatus ut altum
 Dormiret? Stulta est clementia, cum tot ubique
 Vatibus occurras, perituræ parcere chartæ.

A Cur

Cur famen hoc libeat potius decurrere campo,
 Per quem magnus equos Auruncæ flexit alumnus, 20
 Si yacat, et placidi rationem admittitis, edam.
 Cum tener uxorem ducat spado; Mævia Tuscum
 Figat aprum, et nuda teneat venabula mamma;
 Patricios omnes opibus cum provocet unus,
 Quo tondente gravis juveni mihi barba sonabat; 25
 Cum pars Niliacæ plebis, cum verna Canopi
 Crispinus, Tyrias humero revocante lacernas,
 Ventilet æstivum digitis sudantibus aurum,
 Nec sufferre queat majoris pondera gemmæ;
 Difficile est Satyram non scribere. Nam quis iniquæ
 Tam patiens urbis, tam ferreus, ut teneat se? 31
 Caufidici nova cum veniat lectica Mathonis
 Plena ipso; post hunc magni delator amici,
 Et cito rapturus de nobilitate comeſa
 Quod superest; quem Massa timet; quem munere palpat
 Carus, et a trepido Thymele summissa Latino: 36
 Cum te summoveant, qui testamenta merentur
 Noctibus, in cælum quos evehit, optima summi
 Nunc via processus, vetulæ vesica beatæ.
 Unciolam Proculius habet, sed Gillo deuncem: 40
 Partes quisque suas ad mensuram inguinis hæres
 Accipiat, sane mercedem sanguinis, et sic
 Palleat, ut nudis preffit qui calcibus anguem,

Aut.

Aut Lugdunensem Rhetor dicturus ad aram.
 Quid referam, quanta ficcum jecur ardeat ira, 45
 Cum populum gregibus comitum premat hic spoliator
 Pupilli prostantis? et hic damnatus inani
 Judicio, quid enim salvis infamia nummis?
 Exul ab octava Marius bibit, et fruitur Dîs
 Iratis: at tu victrix provincia ploras. 50
 Hæc ego non credam Venusina digna lucerna?
 Hæc ego non agitem? sed quid magis Heracleas,
 Aut Diomedæas, aut mugitum Labyrinthi,
 Et mare percussum puero, fabrumque volantem?
 Cum leno accipiat mæchi bona, si capiendi 55
 Jus nullum uxori, doctus spectare lacunar,
 Doctus et ad calicem vigilanti stertere naso:
 Cum fas esse putet curam sperare cohortis
 Qui bona donavit præsepibus, et caret omni
 Majorum censu, dum pervolat axe citato 60
 Flaminiam: puer Automedon nam lora tenebat,
 Ipse lacernatæ cum se jactaret amicæ.
 Nonne libet medio ceras implere capaces
 Quadrivio; cum jam sexta cervice feratur,
 Hinc atque inde patens, ac nuda pene cathedra, 65
 Et multum referens de Mecænate supino
 Signator falso, qui se lautum atque beatum
 Exiguis tabulis et gemma fecerat uda?

A 2

Occur-

Occurrit matrona potens, quæ molle Calenum
 Porrectura viro miscet sitiente rubetam, 70
 Instituitque rudes melior Locusta propinquas,
 Per famam et populum nigros efferre maritos.
 Aude aliquid brevibus Gyaris et carcere dignum,
 Si vis esse aliquis: Probitas laudatur, et alget.
 Criminibus debent hortos, prætoria, mensas, 75
 Argentum vetus, et stantem extra pocula caprum.
 Quem patitur dormire nurûs corruptor avaræ;
 Quem sponsæ turpes, et prætextatus adulter?
 Si natura negat, facit indignatio versum,
 Qualemcunque potest: quales ego, vel Cluvenus. 80
 Ex quo Deucalion, nimbis tollentibus æquor,
 Navigio montem ascendit, fortesque poposcit,
 Paulatimque anima caluerunt mollia saxa,
 Et maribus nudas ostendit Pyrrha puellas:
 Quicquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas,
 Gaudia, discursus, nostri est farrago libelli. 86
 Et quando uberior vitiorum copia? quando
 Major avaritiæ patuit finus? alea quando
 Hos animos? neque enim oculis comitantibus itur
 Ad casum tabulæ, posita sed luditur arca. 90
 Prælia quanta illic dispensatore videbis
 Armigero! simplexne furor festertia centum
 Perdere, et horrenti tunicam non reddere servo?

Quis

Quis totidem erexit villas? quis fercula septem
 Secreto cœnavit avus? nunc sportula primo 95
 Limine parva sedet, turbæ rapienda togatæ.
 Ille tamen faciem prius inspicit, et trepidat, ne
 Suppositus venias, ac falso nomine poscas.
 Agnitus accipies: jubet a præcone vocari
 Ipsos Trojugenas: nam vexant limen et ipsi 100
 Nobiscum. Da prætori, da deinde tribuno.
 Sed libertinus prior est: prior, inquit, ego adsum.
 Cur timeam? dubitemve locum defendere; quamvis
 Natus ad Euphratem, molles quod in aure fenestræ
 Arguerint, licet ipse negem? sed quinque tabernæ 105
 Quadringenta parant. Quid confert purpura major
 Optandum, si Laurenti custodit in agro
 Conductas Corvinus oves? ego possideo plus
 Pallante, et Licinis. Exspectent ergo Tribuni;
 Vincant divitiæ; sacro nec cedat honori 110
 Nuper in hanc urbem pedibus qui venerat albis.
 Quandoquidem inter nos sanctissima divitiarum
 Majestas: etsi, funesta Pecunia, templo
 Nondum habitas, nullas nummorum ereximus aras,
 Ut colitur Pax, atque Fides, Victoria, Virtus, 115
 Quæque salutato crepitat Concordia nido.

Sed cum summus honor finito computet anno,
 Sportula quid referat, quantum rationibus addat;

A 3

Quid

Quid facient comites, quibus hinc toga, calceus hinc est,
 Et panis, fumusque domi? densissima centum 120
 Quadrantes lectica petit, sequiturque maritum
 Languida, vel prægnans, et circumducitur, uxor.
 Hic petit absenti, nota jam callidus arte,
 Ostendens vacuum, et clausam pro conjugè fellam.
 Galla mea est, inquit; citius dimitte: moraris? 125
 Profer Galla caput. Noli vexare, quiescit.

Ipse dies pulcro distinguitur ordine rerum:
 Sportula, deinde forum, jurisque peritus Apollo,
 Atque triumphales, inter quas ausus habere
 Nescio quis titulos Ægyptius, atque Arabarches, 130
 Cujus ad effigiem non tantum mejere fas est.
 Vestibulis abeunt veteres, lassique clientes,
 Votaque deponunt, quanquam longissima, cœnæ,
 Spes homini: caules miseris, atque ignis emendus.
 Optima silvarum interea, pelagique vorabit 135
 Rex horum, vacuisque toris tantum ipse jacebit.
 Nam de tot pulchris, et latis orbibus, et tam
 Antiquis, una comedunt patrimonia mensa.
 Nullus jam parasitus erit: sed quis feret istas
 Luxuriæ fordes? quanta est gula, quæ sibi totos 140
 Ponit apros, animal propter convivia natum?
 Pœna tamen præsens, cum tu deponis amiçtus
 Turgidus, et crudum pavonem in balnea portas.

Hinc

Hinc subitæ mortes, atque intestata senectus.
 It nova, nec tristis, per cunctas fabula cœnas: 145
 Ducitur iratis plaudendum funus amicis.
 Nil erit ulterius, quod nostris moribus addat
 Posteritas: eadem cupient facientque minores.
 Omne in præcipiti vitium stetit. Utere velis,
 Totos pande sinus. Dicas hinc forsitan, unde 150
 Ingenium par materiæ? unde illa priorum
 Scribendi quodcumque animo flagrante liberet
 Simplicitas, cujus non audeo dicere nomen?
 Quid refert dictis ignoscat Mucius, an non?
 Pone Tigellinum, tæda lucebis in illa, 155
 Qua stantes ardent, qui fixo gutture fumant,
 Et latum media fulcum deducit arena.
 Qui dedit ergo tribus patruis aconita, vehetur
 Penfilibus plumis, atque illinc despiciet nos?
 Cum veniet contra, digito compefce labellum: 160
 Accusator erit, qui verbum dixerit, hic est.
 Securus licet Æneam, Rutulumque ferocem
 Committas: nulli gravis est percussus Achilles;
 Aut multum quæsitus Hylas, urnamque secutus.
 Ense velut stricto quoties Lucilius ardens 165
 Infremuit, rubet auditor, cui frigida mens est
 Criminibus, tacita sudant præcordia culpa.
 Inde iræ, et lacrymæ. Tecum prius ergo voluta

A 4

Hæc

Hæc animo ante tubas: galeatum fero duelli
 Pœnitet. Experiar, quid concedatur in illos, 170
 Quorum Flaminia tegitur cinis, atque Latina.

SATYRA II.

U^Ltra Sauromatas fugere hinc libet, et glaciale
 Oceanum, quoties aliquid de moribus audent,
 Qui Curios simulant, et Bacchanalia vivunt,
 Indocti primum: quanquam plena omnia gypso
 Chryssippi invenies: nam perfectissimus horum est, 5
 Si quis Aristotelem similem, vel Pittacon, emit,
 Et jubet archetypos pluteum fervare Cleanthas.
 Fronti nulla fides. Quis enim non vicus abundat
 Trifibus obscœnis? castigas turpia, cum sis
 Inter Socraticos notissima fossa cinædos. 10
 Hispida membra quidem, et duræ per brachia fetæ
 Promittunt atrocem animum: sed podice lævi
 Cæduntur tumidæ, medico ridente, mariscæ.
 Rarus sermo illis, et magna libido tacendi,
 Atque supercilio brevior coma. Verius ergo, 15
 Et magis ingenue Peribomius: hunc ego fatis
 Imputo, qui vultu morbum, incessuque fatetur.
 Horum simplicitas miserabilis; his furor ipse
 Dat veniam: sed peiores, qui talia verbis

Her-

Herculis invadunt, et de virtute locuti 20
 Clunem agitant: ego te ceventem, Sexte, verebor,
 Infamis Varillus ait? quo deterior te?
 Loripedem rectus derideat, Æthiopem albus.
 Quis tulerit Gracchos de seditione querentes?
 Quis cœlum terris non misceat, et mare cœlo, 25
 Si fur displiceat Verri, homicida Miloni?
 Clodius accuset mœchos, Catilina Cethegum?
 In tabulam Syllæ si dicant discipuli tres?
 Qualis erat nuper tragico pollutus adulter
 Concubitu: qui tunc leges revocabat amaras 30
 Omnibus, atque ipsis Veneri Martique timendas,
 Cum tot abortivis fœcundam Julia vulvam
 Solveret, et patruo similes effunderit offas?
 Nonne igitur jure ac merito vitia ultima fictos
 Contemnunt Scauros, et castigata remordent? 35
 Non tulit ex illis torvum Laronia quendam
 Clamantem toties: ubi nunc lex Julia? dormis?
 Atque ita subridens: felicia tempora, quæ te
 Moribus opponunt: habeat jam Roma pudorem.
 Tertius e cœlo cecidit Cato. Sed tamen unde 40
 Hæc emis, hirsuto spirant opobalsama collo
 Quæ tibi? ne pudeat dominum monstrare tabernæ.
 Quod si vexantur leges, ac jura, citari
 Ante omnes debet Scantinia. Respice primum

Et scrutare viros; faciunt hi plura; sed illos 45
 Defendit numerus, junctæque umbone phalanges.
 Magna inter molles concordia. Non erit ullum
 Exemplum in nostro tam detestabile sexu.
 Tædia non lambit Cluviam, nec Flora Catullum:
 Hippo subit juvenes, et morbo pallet utroque. 50
 Numquid nos agimus causas, civilia jura
 Novimus, aut ullo strepitu fora vestra movemus?
 Luctantur pauca, comedunt coliphia pauca.
 Vos lanam trahitis, calathisque peracta refertis
 Vellera: vos tenui prægnantem stamine fufum 55
 Penelope melius, levius torquetis Arachne,
 Horrida quale facit recidens in codice pellex.
 Notum est, cur solo tabulas impleverit Hister
 Liberto; dederit vivus cur multa puellæ.
 Dives erit, magno quæ dormit tertia lecto. 60
 Tu nube, atque tace: donant arcana cylindros.
 De nobis post hæc tristis sententia fertur.
 Dat veniam corvis, vexat censura columbas.
 Fugerunt trepidi vera ac manifesta canentem
 Stoicidæ. Quid enim falsi Laronia? sed quid 65
 Non facient alii, cum tu multitia sumas,
 Cretice, et hanc vestem populo mirante perores
 In Proculas, et Pollineas? est mœcha Fabulla?
 Damnetur si vis; etiam Carfinia. Talem

Non

Non fumet damnata togam. Sed Julius ardet, 70
 Æstuo. Nudus agas, minus est infania turpis.
 En habitum, quo te leges ac jura ferentem
 Vulneribus crudis populus modo victor, et illud
 Montanum positis audiret vulgus aratris.
 Quid? non proclames, in corpore judicis ista 75
 Si videas? quæro, an deceant multitia testem?
 Acer, et indomitus, libertatisque magister
 Cretice, pelluces. Dedit hanc contagio labem,
 Et dabit in plures: sicut grex totus in agris
 Unius scabie cadit, et porrigine porci; 80
 Uvaque conspecta livorem ducit ab uva.
 Fœdus hoc aliquid quandoque audebis amictu:
 Nemo repente fuit turpissimus. Accipient te
 Paulatim, qui longa domi redimicula sumunt
 Frontibus, et toto posuere monilia collo, 85
 Atque Bonam teneræ placant abdomine porcæ,
 Et magno cratere Deam: sed more sinistro
 Exagitata procul non intrat fœmina limen.
 Solis ara Deæ maribus patet! Ite profanæ!
 Clamatur: nullo gemit hic tibicina cornu. 90
 Talia secreta coluerunt Orgia tæda
 Cecropiam soliti Baptæ lassare Cotytto.
 Ille supercilium madida fuligine tactum
 Obliqua producit acu, pingitque trementes

Attol-

Attollens oculos : vitreo bibit ille Priapo, 95
 Reticulumque comis auratum ingentibus implet
 Cærulea indutus scutulata, aut galbina rafa;
 Et per Junonem domini jurante ministro.
 Ille tenet speculum pathici gestamen Othonis,
 Actoris Aurunci spoliū; quo se ille videbat 100
 Armatum, cum jam tolli vexilla juberet.
 Res memoranda novis annalibus, atque recenti
 Historia, speculum civilis sarcina belli.
 Nimirum summi ducis est occidere Galbam,
 Et curare cutem summi constantia civis; 105
 Bebriaci in campo spoliū affectare Palati,
 Et pressum in facie digitis extendere panem;
 Quod nec in Assyrio pharetrata Semiramis orbe,
 Mœsta nec Actiaca fecit Cleopatra carina.
 Hic nullus verbis pudor, aut reverentia mensæ. 110
 Hic turpis Cybeles, et fracta voce loquendi
 Libertas, et crine senex fanaticus albo
 Sacrorum antistes, rarum ac memorabile magni
 Gutturis exemplum, conducendusque magister.
 Quid tamen exspectant, Phrygio quos tempus erat jam
 More supervacuum cultris abscindere carnem? 116
 Quadringenta dedit Gracchus festertia, dotem
 Cornicini; five hic recto cantaverat ære.
 Signatæ tabulæ; dictum, FELICITER! ingens
 Cœna

Cœna fedet; gremio jacuit nova nupta mariti. 120
 O proceres, cenfore opus est, an haruspice, nobis?
 Scilicet horreres, majoraque monstra putares,
 Si mulier vitulum, vel si bos ederet agnum?
 Segmenta, et longos habitus, et flammea sumit,
 Arcano qui sacra ferens nutantia loro 125
 Sudavit clypeis ancilibus. O pater urbis,
 Unde nefas tantum Latiis pastoribus? unde
 Hæc tetigit, Gradive, tuos urtica nepotes?
 Traditur ecce viro clarus genere, atque opibus vir:
 Nec galeam quassas, nec terram cuspide pulsas, 130
 Nec quereris patri? vade ergo, et cede severi
 Jugeribus campi, quem negligis. Officium cras
 Primo sole mihi peragendum in valle Quirini.
 Quæ causa officii? quid quæris? nubit amicus,
 Nec multos adhibet. Liceat modo vivere; fient, 135
 Fient ista palam, cupient et in acta referri.
 Interea tormentum ingens nubentibus hæret,
 Quod nequeunt parere, et partu retinere maritos.
 Sed melius, quod nil animis in corpora juris
 Natura indulget. Steriles moriuntur, et illis 140
 Turgida non prodest condita pyxide Lyde;
 Nec prodest agili palmas præbere Luperco.
 Vicit et hoc monstrum tunicati fuscina Gracchi,
 Lustravitque fuga mediam gladiator arenam,
 Et

14 JUVENALIS SATYRA II.

Et Capitolinis generosior, et Marcellis, 145
 Et Catulis, Paulique minoribus, et Fabiis, et
 Omnibus ad podium spectantibus : his licet ipsum
 Admoveas, cujus tunc munere retia misit.
 Esse aliquos Manes, et subterranea regna,
 Et contum, et Stygio ranas in gurgite nigras, 150
 Atque una transire vadum tot millia cymba,
 Nec pueri credunt, nisi qui nondum ære lavantur.
 Sed tu vera puta. Curius quid sentit, et ambo
 Scipiadae? quid Fabricius, manesque Camilli?
 Quid Cremeræ legio, et Cannis consumpta juvenus,
 Tot bellorum animæ; quoties hinc talis ad illos 156
 Umbra venit? cuperent lustrari, si qua darentur
 Sulphura cum tædis, et si foret humida laurus.
 Illuc, heu! miseri traducimur. Arma quidem ultra
 Littora Jubernæ promovimus, et modo captas 160
 Orcadas, ac minima contentos nocte Britannos:
 Sed quæ nunc populi fiunt victoris in urbe,
 Non faciunt illi, quos vicimus: et tamen unus
 Armenius Zalates cunctis narratur ephēbis
 Mollior ardenti sese indulfisse tribuno. 165
 Aspice quid faciant commercia: venerat obses.
 Hic fiunt homines. Nam si mora longior urbem
 Indulfit pueris, non unquam deerit amator:
 Mittentur braccæ, cultelli, fræna, flagellum. 170
 Sic prætextatos referunt Artaxata mores.

SATYRA III.

Quanvis digressu veteris confusus amici,
 Laudo tamen vacuis quod sedem figere Cumis
 Destinet, atque unum civem donare Sibyllæ.
 Janua Baiarum est, et gratum littus amœni
 Secessus. Ego vel Prochytam præpono Suburæ. 5
 Nam quid tam miserum, tam solum vidimus, ut non
 Deterius credas horrere incendia, lapsus
 Tectorum assiduos, ac mille pericula sævæ
 Urbis, et Augusto recitantes mense poëtas?
 Sed dum tota domus rheda componitur una, 10
 Substitit ad veteres arcus, madidamque Capenam;
 Hic ubi nocturnæ Numa constituebat amicæ.
 Nunc sacri fontis nemus, et delubra locantur
 Judæis, quorum cophinus fœnumque, supellex.
 Omnis enim populo mercedem pendere jussa est 15
 Arbor, et ejectis mendicat filva camœnis.
 In vallem Ægeriæ descendimus, et speluncas
 Dissimiles veris. Quanto præstantius esset
 Numen aquæ, viridi si margine clauderet undas
 Herba, nec ingenuum violarent marmora tophum? 20
 Hic tunc Umbritius: Quando artibus, inquit, honestis
 Nullus in urbe locus, nulla emolumenta laborum,

Res

P.S.L. jo.

Res hodie minor est, here quam fuit, ac eadem cras
 Deteret exiguis aliquid; proponimus illuc
 Ire, fatigatas ubi Dædalus exiit alas: 25
 Dum nova canities, dum prima, et recta senectus,
 Dum superest Lachesi quod torqueat, et pedibus me
 Porto meis, nullo dextram subeunte bacillo.
 Cedamus patriâ: vivant Arturius istic,
 Et Catulus: maneant qui nigrum in candida vertunt,
 Quis facile est ædem conducere, flumina, portus, 31
 Siccandam eluviem, portandum ad busta cadaver,
 Et præbere caput domina venale sub hasta.
 Quondam hi cornicines, et municipalis arenæ
 Perpetui comites, notæque per oppida buccæ, 35
 Munera nunc edunt, et verso pollice vulgi
 Quemlibet occidunt populariter: inde reversi
 Conducunt foricas. Et cur non omnia? Cum sint
 Quales ex humili magna ad fastigia rerum
 Extollit, quoties voluit Fortuna jocari. 40
 Quid Romæ faciam? mentiri nescio: librum,
 Si malus est, nequeo laudare, et poscere: motus
 Astrorum ignoro: funus promittere patris
 Nec volo, nec possum: ranarum viscera numquam
 Inspexi: ferre ad nuptam, quæ mittit adulter, 45
 Quæ mandat, nōrunt alii: me nemo ministro
 Fur erit; atque ideo nulli comes exeo, tanquam

Man-

Mancus, et extinctæ corpus non utile dextræ.
 Quis nunc diligitur, nisi conscius, et cui fervens
 Æstuat occultis animus semperque tacendis? 50
 Nil tibi se debere putat, nil conferet unquam,
 Participem qui te secreti fecit honesti.
 Carus erit Verri, qui Verrem, tempore quo vult,
 Accusare potest. Tanti tibi non fit opaci
 Omnis arena Tagi, quodque in mare volvitur aurum,
 Ut somno careas, ponendaque præmia sumas 56
 Tristis, et a magno semper timearis amico.
 Quæ nunc divitibus gens acceptissima nostris,
 Et quos præcipue fugiam, properabo fateri,
 Nec pudor obstabit: non possum ferre, Quirites, 60
 Græcam urbem, quamvis quota portio facis Achææ?
 Jampridem Syrus in Tiberim defluxit Orontes,
 Et linguam, et mores, et cum tibicine chordas
 Obliquas, necnon gentilia tympana secum
 Vexit, et ad Circum iustas prostare puellas. 65
 Ite, quibus grata est picta lupa barbara mitra.
 Rusticus ille tuus sumit trechedipna, Quirine,
 Et ceromatico fert niceteria collo.
 Hic alta Sicyone, ast hic Amydone relicta,
 Hic Andro, ille Samo, hic Trallibus, aut Alabandis, 70
 Esquillas, dictumque petunt a vimine collem,
 Viscera magnarum domuum, dominique futuri.

B

In-

Ingenium velox, audacia perdita, sermo
 Promptus, et Isæo torrentior. Ede quid illum
 Esse putes? quemvis hominem secum attulit ad nos:
 Grammaticus, rhetor, geometres, pictor, aliptes, 76
 Augur, schœnobates, medicus, magus, omnia novit.
 Græculus esuriens, in cœlum, jufferis, ibit.
 Ad summam non Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax,
 Qui sumpsit pennas, mediis sed natus Athenis. 80
 Horum ego non fugiam conchylia? me prior ille
 Signabit, fultusque toro meliore recumbet,
 Advectus Romam, quo pruna et coctona vento?
 Usque adeo nihil est, quod nostra infantia cœlum
 Haufit Aventini, bacca nutrita Sabina? 85
 Quid, quod adulandi gens prudentissima laudat
 Sermonem indocti, faciem deformis amici;
 Et longum invalidi collum cervicibus æquat
 Herculis, Antæum procul a tellure tenentis?
 Miratur vocem angustam, qua deterius nec 90
 Ille sonat, quo mordetur gallina marito.
 Hæc eadem licet et nobis laudare: sed illis
 Creditur. An melior cum Thaida sustinet, aut cum
 Uxorem comœdus agit, vel Dorida nullo
 Cultam palliolo? mulier nempe ipsa videtur, 95
 Non persona loqui: vacua et plana omnia dicas
 Infra ventriculum, et tenui distantia rima.

Nec

Nec tamen Antiochus, nec erit mirabilis illic
 Aut Stratocles, aut cum molli Demetrius Hæmo.
 Natio comœda est. Rides? majore cachinno 100
 Concutitur: flet, si lacrymas conspexit amici,
 Nec dolet: igniculum brumæ si tempore poscas,
 Accipit endromidem: si dixeris, æstuo, sudat.
 Non fumus ergo pares: melior, qui semper, et omni
 Nocte dieque potest alienum fumere vultum, 105
 A facie jactare manus, laudare paratus,
 Si bene ructavit, si rectum minxit amicus,
 Si trulla inverso crepitum dedit aurea fundo.
 Præterea sanctum nihil est, et ab inguine tutum:
 Non matrona laris, non filia virgo, neque ipse 110
 Sponsus lævis adhuc, non filius ante pudicus.
 Horum si nihil est, aviam resupinat amici.
 Scire volunt secreta domus, atque inde timeri.
 Et quoniam cœpit Græcorum mentio, transi
 Gymnasia, atque audi facinus majoris abollæ. 115
 Stoicus occidit Baream, delator amicum,
 Discipulumque fenex, ripa nutritus in illa,
 Ad quam Gorgonei delapsa est pinna caballi.
 Non est Romano cuiquam locus hic, ubi regnat
 Protogenes aliquis, vel Diphilus, aut Erimanthus:
 Qui gentis vitio, nunquam partitur amicum, 121
 Solus habet. Nam cum facilem stillavit in aurem

B 2

Exi-

Exiguum de naturæ patriæque veneno,
 Limine summoveor: perierunt tempora longi
 Servitii: nusquam minor est jactura clientis. 125
 Quod porro officium, ne nobis blandiar, aut quod
 Pauperis hic meritum; si curet nocte togatus
 Currere, cum prætor lictorem impellat, et ire
 Præcipitem jubeat dudum vigilantibus orbis,
 Ne prior Albinam, aut Modiam collega salutet? 130
 Divitis hic servi claudit latus ingenuorum
 Filius; alter enim, quantum in legione tribuni
 Accipiunt, donat Calvinæ, vel Catiænæ,
 Ut semel atque iterum super illam palpitet: at tu
 Cum tibi vestiti facies scorti placet, hæres, 135
 Et dubitas alta Chionem deducere sella.
 Da testem Romæ tam sanctum, quam fuit hospes
 Numinis Idæi: procedat vel Numa, vel qui
 Servavit trepidam flagranti ex æde Minervam.
 Protinus ad censum; de moribus ultima fiet 140
 Quæstio: quos pascit servos? quot possidet agri
 Jugera? quam multa magnaque paropside cœnat?
 Quantum quisque sua nummorum servat in arca,
 Tantum habet et fidei: jures licet et Samothracum,
 Et nostrorum aras; contemnere fulmina pauper 145
 Creditur, atque Deos, Dîs ignoscentibus ipsis.
 Quid, quod materiam præbet causasque jocorum

Om-

Omnibus hic idem, si fœda et scissa lacerna,
 Si toga fordidula est, et rupta calceus alter
 Pelle patet; vel si, confuto vulnere, crassum 150
 Atque recens linum ostendit non una cicatrix?
 Nil habet infelix paupertas durius in se,
 Quam quod ridiculos homines facit. Exeat, inquit,
 Si pudor est, et de pulvino surgat equestri,
 Cujus res legi non sufficit, et sedeant hic 155
 Lenonum pueri quocunque in fornice nati.
 Hic plaudat nitidi præconis filius inter
 Pinnirapi cultos juvenes, juvenesque lanistæ.
 Sic libitum vano, qui nos distinxit, Othoni. 159
 Quis gener hic placuit censu minor, atque puellæ
 Sarcinulis impar? quis pauper scribitur hæres?
 Quando in concilio est Ædilibus? agmine facto
 Debuerant olim tenues migrasse Quirites.
 Haud facile emergunt, quorum virtutibus obstat 165
 Res angusta domi: sed Romæ durior illis
 Conatus: magno hospitium miserabile, magno
 Servorum ventres, et frugi cœnula magno.
 Fictilibus cœnare pudet, quod turpe negavit
 Translatus subito ad Marfos, mensamque Sabellam,
 Contentusque illic Veneto duroque cucullo. 170
 Pars magna Italiæ est, si verum admittimus, in qua
 Nemo togam sumit nisi mortuus. Ipsa dierum

B 3

Fest-

Festorum herboſo colitur ſiquando theatro
 Majeſtas, tandemque redit ad pulpita notum
 Exodium, cum perſonæ pallentis hiatum 175
 In gremio matris formidat ruſticus infans:
 Æquales habitus illic, fimileſque videbis
 Orcheſtram, et populum: clari velamen honoris,
 Sufficiunt tunicæ ſummiſ; Ædilibus albæ.
 Hic ultra vires habitus nitor; hic aliquid plus, 180
 Quam fatiſ eſt; interdum aliena fumitur arca.
 Commune id vitium eſt: hic vivimus ambitioſa
 Paupertate omnes. Quid te moror? omnia Romæ
 Cum pretio. Quid das, ut Coſſum aliquando ſalutes?
 Ut te reſpiciat clauiſo Veiento labello? 185
 Ille metit barbam, crinem hic deponit amati:
 Plena domus libiſ venalibus. Accipe, et illud
 Fermentum tibi habe: præſtare tributa clientem
 Cogimur, et cultiſ augere peculia ſeruiſ.
 Quiſ timet, aut timuit gelida Præneste ruinam, 190
 Aut poſitiſ nemoroſa inter juga Volſiniis, aut
 Simplicibus Gabiis, aut proni Tiburiſ arce?
 Nos urbem colimus tenui tibicine ſultam
 Magna parte ſui: nam ſic labentibus obſtat
 Villicuſ, et veteriſ rimæ contexit hiatum; 195
 Securoſ pendente jubet dormire ruina.
 Vivendum eſt illic, ubi nulla incendia, nulli

Noc-

Noſte metuiſ. Jam poſcit aquam, jam frivola tranſfert
 Ucalegon; tabulata tibi jam tertia fumant.
 Tu neſciſ. Nam ſi gradibus trepidatur ab imiſ, 200
 Ultimuſ ardebit, quem tegula ſola tuetur
 A pluvia, molleſ ubi reddunt ova columbæ.
 Lectuſ erat Codro Procula minor, urceoli ſex,
 Ornamentum abaci; necnon et parvuluſ infra
 Cantharuſ, et recubans ſub eodem marmore Chiron:
 Jamque vetuſ Græcoſ ſervabat ciſta libelloſ, 206
 Et divina Opici rodebant carmina mureſ.
 Nil habuit Codruſ: quiſ enim negat? et tamen illud
 Perdidit infelix totum nil: ultimuſ autem
 Ærumnæ cumuluſ, quod nudum, et fruſtra rogantem
 Nemo cibo, nemo hoſpitiuſ, tectoque juvabit. 211
 Si magna Aſturici cecidit domuſ, horrida mater,
 Pullati proceres, differt vadimonia prætor:
 Tunc gemimuſ caſuſ urbiſ, tunc odimuſ ignem.
 Ardet adhuc, et jam accurrit qui marmora donet;
 Conferat impenſaſ. Hic nuda, et candida ſigna; 216
 Hic aliquid præclarum Euphranoriſ, et Polycleti,
 Hic Aſianorum vetera ornamenta Deorum.
 Hic libroſ dabit, et foruloſ, mediamque Minervam;
 Hic modiuſ argenti: meliora, ac plura reponit 220
 Perſicuſ orborum lautiffimuſ, et merito jam
 Suſpectuſ, tanquam ipſe ſuaſ incenderit ædeſ.

B 4

Si

Si potes avelli Circensibus, optima Soræ,
 Aut Fabrateriæ domus, aut Frusinone paratur,
 Quanti nunc tenebras unum conducis in annum! 225
 Hortulus, hic, puteusque brevis, nec recte movendus,
 In tenues plantas facili diffunditur haustu.
 Vive bidentis amans, et culti villicus horti,
 Unde epulum possis centum dare Pythagoræis.
 Est aliquid quocunque loco, quocunque recessu, 230
 Unius sese dominum fecisse lacertæ.
 Plurimus hic æger moritur vigilando; sed illum
 Languorem peperit cibus imperfectus, et hærens
 Ardenti stomacho. Nam quæ meritoria somnum
 Admittunt? magnis opibus dormitur in urbe. 235
 Inde caput morbi: rhedarum transitus arcto
 Vicorum inflexu, et stantis convicia mandræ
 Eripient somnum Druso, vitulisque marinis.
 Si vocat officium, turba cedente vehetur
 Dives, et ingenti curret super ora Liburno, 240
 Atque obiter leget, aut scribet, vel dormiet intus:
 Namque facit somnum clausa lectica fenestra.
 Ante tamen veniet: nobis properantibus obstat
 Unda prior: magno populus premit agmine lumbos
 Qui sequitur: ferit hic cubito, ferit affere duro 245
 Alter; at hic tignum capiti incutit, ille metretam:
 Pinguia crura luto, planta mox undique magna

Cal-

Calcor, et in digito clavus mihi militis hæret.
 Nonne vides, quanto celebretur sportula fumo?
 Centum convivæ; sequitur sua quemque culina.
 Corbulo vix ferret tot vasa ingentia, tot res 251
 Impositas capiti, quas recto vertice portat
 Servulus infelix, et cursu ventilat ignem.
 Scinduntur tunicæ fartæ; modo longa coruscat
 Sarraco veniente abies, atque altera pinum 255
 Plaustra vehunt, nutant alte, populoque minantur.
 Nam si procubuit, qui saxa Ligustica portat
 Axis, et eversum fudit super agmina montem,
 Quid superest de corporibus? quis membra, quis ossa
 Invenit? obtritum vulgi perit omne cadaver, 260
 More animæ. Domus interea secura patellas
 Jam lavat, et bucca foculum excitat, et sonat unctis
 Strigilibus, et pleno componit lintea gutto.
 Hæc inter pueros varie properantur: at ille
 Jam sedet in ripa, tetrumque novitius horret 265
 Porthmea, nec sperat cœnosi gurgitis alnum
 Infelix, nec habet, quem porrigat, ore trientem.
 Respice nunc alia, ac diversa pericula noctis.
 Quod spatium tectis sublimibus, unde cerebrum
 Testa ferit, quoties rimosa, et curta fenestris 270
 Vasa cadunt; quanto percussum pondere signent,
 Et lædant filicem. Possis ignavus haberi,

Et

Et subiti casus improvidus, ad cœnam si
 Intestatus eas, adeo tot fata, quot illa
 Nocte patent vigiles, te prætereunte, fenestræ. 275
 Ergo optes, votumque feras miserabile tecum,
 Ut sint contentæ patulas effundere pelves.
 Ebrius ac petulans, qui nullum forte cecidit,
 Dat pœnas; noctem patitur lugentis amicum
 Pelidæ, cubat in faciem, mox deinde supinus. 280
 Ergo non aliter poterit dormire: quibusdam
 Somnum rixa facit: sed quamvis improbus annis,
 Atque mero fervens, cavet hunc, quem cocchina læna
 Vitari jubet, et comitum longissimus ordo;
 Multum præterea flammaram, et aënea lampas: 285
 Me, quem luna solet deducere vel breve lumen
 Candelæ, cujus dispenso et tempero filum,
 Contemnit. Miseræ cognosce proœmia rixæ:
 Si rixa est, ubi tu pulsas, ego vapulo tantum.
 Stat contra, starique jubet, parere necesse est. 290
 Nam quid agas, cum te furiosus cogat, et idem
 Fortior? unde venis? exclamat: cujus aceto,
 Cujus conche tumes? quis tecum sectile porrum
 Sutor et elixi vervecis labra comedit?
 Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem. 295
 Ede ubi consistas: in qua te quæro profœucha?
 Dicere si tentes aliquid, tacitusve recedas,

Tan-

Tantundem est: feriunt pariter: vadimonia deinde
 Irati faciunt. Libertas pauperis hæc est;
 Pulsatus rogat, et pugnīs concifus adorat, 300
 Ut liceat paucis cum dentibus inde reverti.
 Nec tamen hoc tantum metuas: nam qui spoliēt te
 Non deerit, clausis domibus, postquam omnis ubique
 Fixa catenatæ filuit compago tabernæ.
 Interdum et ferro subitus grassator agit rem, 305
 Armato quoties tutæ custode tenentur
 Et Pomptina palus, et Gallinaria pinus.
 Sic inde huc omnes, tanquam ad vivaria, currunt.
 Qua fornace graves, qua non incude, catenæ?
 Maximus in vinclis ferri modus, ut timeas, ne 310
 Vomer deficiat, ne marræ, et farcula defint.
 Felices proavorum atavos, felicia dicas
 Sæcula, quæ quondam sub regibus atque tribunis
 Viderunt uno contentam carcere Romam.
 His alias poteram, et plures subnectere causas: 315
 Sed jumenta vocant, et sol inclināt; eundem est.
 Nam mihi commota jamdudum mulio virga
 Innuīt: ergo vale nostri memor; et quoties te
 Roma tuo refici properantem reddet Aquino,
 Me quoque ad Elvinam Cererem, vestramque Dianam
 Convelle a Cumis: Satyrarum ego, ni pudet illas, 321
 Adjutor gelidos veniam caligatus in agros.

SA-

SATYRA IV.

ECce iterum Crispinus; et est mihi sæpe vocandus
 Ad partes, monstrum nulla virtute redemptum
 A vitis, æger, solaque libidine fortis:
 Delicias viduæ tantum aspernatur adulter.
 Quid refert igitur quantis jumenta fatiget 5
 Porticibus, quanta nemorum vectetur in umbra,
 Jugera quot vicina foro, quas emerit ædes?
 Nemo malus felix, minime corruptor, et idem
 Incestus, cum quo nuper vittata jacebat
 Sanguine adhuc vivo terram subitura sacerdos. 10
 Sed nunc de factis levioribus: et tamen alter
 Si fecisset idem, caderet sub iudice morum.
 Nam quod turpe bonis, Titio Scioque, decebat
 Crispinum. Quid agas, cum dira et fœdior omni
 Crimine persona est? nullum sex millibus emit, 15
 Æquantem sane paribus festertia libris,
 Ut perhibent, qui de magnis majora loquuntur.
 Consilium laudo artificis, si munere tanto
 Præcipuam in tabulis ceram senis abstulit orbi.
 Est ratio ulterior, magnæ si misit amicæ, 20
 Quæ vehitur clauso latis specularibus antro.
 Nil tale exspectes: emit sibi. Multa videmus,
 Quæ miser et frugi non fecit Apicius: hoc tu

Suc-

Succinctus patria quondam Crispine papyro.
 Hoc pretium squamæ? potuit fortasse minoris 25
 Piscator, quam piscis emi. Provincia tanti
 Vendit agros; sed majores Apulia vendit.
 Quales tunc epulas ipsum glutisse putemus
 Induperatorem, cum tot festertia, partem
 Exiguam, et modicæ sumptam de margine cœnæ,
 Purpureus magni ructaret scurra Palatî; 31
 Jam princeps equitum, magna qui voce solebat
 Vendere municipales fracta de merce filuros!
 Incipe Calliope, licet hic confidere: non est
 Cantandum; res vera agitur, narrate puellæ 35
 Pierides; profit mihi vos dixisse puellas.
 Cum jam semianimum laceraret Flavius orbem
 Ultimus, et calvo serviret Roma Neroni,
 Incidit Adriaci spatium admirabile rhombi, 39
 Ante domum Veneris, quam Dorica sustinet Ancon,
 Implevitque sinus: neque enim minor hæserat illis,
 Quos operit glacies Mæotica, ruptaque tandem
 Solibus effundit torpentis ad ostia Ponti
 Desidia tardos, et longo frigore pingues.
 Destinatus hoc monstrum cymbæ linique magister 45
 Pontifici summo. Quis enim proponere talem,
 Aut emere auderet, cum plena et littora multo
 Delatore forent? dispersi protinus algæ

In-

Inquisitores agerent cum remige nudo ;
 Non dubitaturi fugitivum dicere piscem, 50
 Depastumque diu vivaria Cæsaris, inde
 Elapsum, veterem ad dominum debere reverti.
 Si quid Palphurio, si credimus Armillato,
 Quicquid conspicuum, pulchrumque ex æquore toto,
 Res fisci est, ubicunque natat : donabitur ergo, 55
 Ne pereat. Jam letifero cedente pruinis
 Autumno, jam quartanam sperantibus ægris,
 Stridebat deformis hyems, prædamque recentem
 Servabat : tamen hic properat, velut urgeat auster.
 Utque lacus superant, ubi quanquam diruta, servat 60
 Ignem Trojanum, et Vestam colit Alba minorem,
 Obstetit intranti miratrix turba parumper ;
 Ut cessit, facili patuerunt cardine valvæ.
 Exclusi expectant admissa obsonia patres.
 Itur ad Atridem. Tum Picens, accipe, dixit, 65
 Privatis majora focus : genialis agatur
 Iste dies ; propera stomachum laxare sagine,
 Et tua servatum consume in sæcula rhombum.
 Ipse capi voluit. Quid apertius ? et tamen illi
 Surgebant cristæ. Nihil est, quod credere de se 70
 Non possit, cum laudatur dīs æqua potestas.
 Sed deerat pisci patinæ mensura. Vocantur
 Ergo in concilium proceres, quos oderat ille ;

In

In quorum facie miseræ, magnæque sedebat
 Pallor amicitia. Primus, clamante Liburno, 75
 Currite, jam sedit, rapta properabat abolla
 Pegasus, attonitæ positus modo villicus urbi.
 Anne aliud tunc præfecti ? quorum optimus, atque
 Interpret legum sanctissimus ; omnia quanquam
 Temporibus diris tractanda putabat inermi 80
 Justitia. Venit et Crispi jucunda senectus,
 Cujus erant mores, qualis facundia ; mite
 Ingenium. Maria, ac terras, populosque regenti
 Quis comes utilior, si clade, et peste sub illa
 Sævitiæ damnare, et honestum afferre liceret 85
 Consilium ? sed quid violentius aure tyranni,
 Cum quo de pluviis, aut æstibus, aut nimbo
 Vere locuturi fatum pendebat amici ?
 Ille igitur nunquam direxit brachia contra
 Torrentem ; nec civis erat, qui libera possit 90
 Verba animi proferre, et vitam impendere vero.
 Sic multas hyemes, atque octogesima vidit
 Solstitia ; his armis, illa quoque tutus in aula.
 Proximus ejusdem properabat Acilius ævi
 Cum juvene, indigno quem mors tam sæva maneret,
 Et domini gladiis tam festinata : sed olim 96
 Prodigio par est cum nobilitate senectus :
 Unde fit, ut malim fraterculus esse gigantis.

Pro-

Profuit ergo nihil misero, quod cominus urfos
 Figebat Numidas, Albana nudus arena 100
 Venator. Quis enim jam non intelligat artes
 Patricias? quis priscum illud miretur acumen,
 Brute tuum? facile est barbato imponere regi.
 Nec melior vultu, quamvis ignobilis, ibat
 Rubrius, offensæ veteris reus, atque tacendæ; 105
 Et tamen improbior Satyram scribente cinædo.
 Montani quoque venter adest abdomine tardus:
 Et matutino sudans Crispinus amomo,
 Quantum vix redolent duo funera. Sævior illo
 Pompeius tenui jugulos aperire susurro: 110
 Et qui vulturibus servabat viscera Dacis
 Fuscus, marmorea meditatus prælia villa:
 Et cum mortifero prudens Veiento Catullo,
 Qui numquam visæ flagrabat amore puellæ:
 Grande, et conspicuum nostro quoque tempore monstrum!
 Cæcus, adulator, dirusque a ponte fatelles, 116
 Dignus Aricinos qui mendicaret ad axes,
 Blandaque devexæ jactaret basia rhedæ.
 Nemo magis rhombum stupuit: nam plurima dixit
 In lævum conversus: at illi dextra jacebat 120
 Bellua: sic pugnas Cilicis laudabat et ictus,
 Et pegma, et pueros inde ad velaria raptos.
 Non cedit Veiento: sed ut fanaticus œstro

Per-

Percussus, Bellona, tuo divinat; et ingens
 Omen habes, inquit, magni, clarique triumphi. 125
 Regem aliquem capies, aut de temone Britanno
 Excidet Arviragus: peregrina est bellua. Cernis
 Erectas in terga fudes? hoc defuit unum
 Fabricio, patriam ut rhombi memoraret, et annos.
 Quidnam igitur censes? conciditur? absit ab illo 130
 Dedecus hoc, Montanus ait; testa alta paretur,
 Quæ tenui muro spatiosum colligat orbem.
 Debetur magnus patinæ subitusque Prometheus.
 Argillam, atque rotam citius properate: sed ex hoc
 Tempore jam, Cæsar, figuli tua castra sequantur. 135
 Vicit digna viro sententia: noverat ille
 Luxuriam imperii veterem, noctesque Neronis
 Jam medias, aliamque famem, cum pulmo Falerno
 Arderet. Nulli major fuit usus edendi
 Tempestate mea. Circæis nata forent, an 140
 Lucrinum ad saxum, Rutupinove edita fundo
 Ostrea, callebat primo deprendere morfu:
 Et semel aspecti litus dicebat echini.
 Surgitur, et misso proceres exire jubentur
 Concilio, quos Albanam dux magnus in arcem 145
 Traxerat attonitos, et festinare coactos,
 Tanquam de Cattis aliquid, torvisque Sicambris
 Dicturus; tanquam diversis partibus orbis

C

Anx-

Anxia præcipiti venisset epistola penna.
 Atque utinam his potius nugis tota illa dedisset 150
 Tempora sævitæ, claras quibus abstulit urbi
 Illustresque animas, impune et vindice nullo.
 Sed periit, postquam cerdonibus esse timendus
 Cœperat; hoc nocuit Lamiarum cæde madenti.

SATYRA V.

SI te propositi nondum pudet, atque eadem est mens,
 Ut bona summa putes aliena vivere quadra;
 Si potes illa pati, quæ nec Sarmentus iniquas
 Cæsaris ad mensas, nec vilis Galba tulisset,
 Quamvis jurato metuam tibi credere testi. 5
 Ventre nihil novi frugalius: hoc tamen ipsum
 Defecisse puta, quod inani sufficit alvo.
 Nulla crepido vacat? nusquam pons, et tegetis pars
 Dimidia brevior? tantine injuria cœnæ?
 Tam jejuna famas; cum possis honestius illic 10
 Et tremere, et sordes farris mordere canini?
 Primo fige loco, quod tu discumbere jussus
 Mercedem solidam veterum capis officiorum.
 Fructus amicitiae magnæ, cibus: imputat hunc rex,
 Et quamvis rarum, tamen imputat. Ergo duos post 15
 Si libuit menses neglectum adhibere clientem,

Ter-

Tertia ne vacuo cessaret culcita lecto,
 Una finus ait. Votorum summa : quid ultra
 Quæris? habet Trebius, propter quod rumpere somnum
 Debeat, et ligulas dimittere, sollicitus, ne 20
 Tota salutatrix jam turba peregerit orbem
 Sideribus dubiis, aut illo tempore, quo se
 Frigida circumagunt pigri sarraca Boötæ.
 Qualis cœna tamen? vinum, quod fuccida nolit
 Lana pati : de conviva Corybanta videbis. 25
 Jurgia proludunt; sed mox et pocula torques
 Saucius, et rubra deterges vulnera mappa;
 Inter vos quoties, libertorumque cohortem
 Pugna Saguntina fervet commissa lagenæ:
 Ipse capillato diffusum consule potat, 30
 Calcatamque tenet bellis socialibus uvam,
 Cardiaco numquam cyathum missurus amico.
 Cras bibet Albanis aliquid de montibus, aut de
 Setinis, cujus patriam, titulumque senectus
 Delevit multa veteris fuligine testæ : 35
 Quale coronati Thraëa Helvidiusque bibebant,
 Brutorum, et Casî natalibus. Ipse capaces
 Heliadum crustas et inæquales beryllo
 Virro tenet phialas : tibi non committitur aurum :
 Vel, si quando datur, custos affixus ibidem, 40
 Qui numeret gemmas, unguesque observet acutos.

Da veniam : præclara illic laudatur iaspis :
 Nam Virro, ut multi, gemmas ad pocula transfert
 A digitis, quas in vaginæ fronte solebat
 Ponere zelotypo juvenis prælatus Hiarbæ. 45
 Tu Beneventani futoris nomen habentem
 Siccabis calicem nasorum quatuor, ac jam
 Quassatum, et rupto poscentem sulfura vitro.
 Si stomachus domini fervet vinoque, ciboque,
 Frigidior Geticis petitur decocta pruinis. 50
 Non eadem vobis poni modo vina querebar ;
 Vos aliam potatis aquam : tibi pocula cursor
 Gætulus dabit, aut nigri manus offea Mauri,
 Et cui per mediam nolis occurrere noctem,
 Clivofæ veheris dum per monumenta Latinæ. 55
 Flos Asiæ ante ipsum, pretio majore paratus
 Quam fuit et Tulli census pugnacis, et Anci :
 Et, ne te teneam, Romanorum omnia regum
 Frivola. Quod cum ita sit, tu Gætulum Ganymedem
 Respice, cum sities : nescit tot millibus emptus 60
 Pauperibus miscere puer : sed forma, sed ætas
 Digna supercilio. Quando ad te pervenit ille ?
 Quando vocatus adest calidæ, gelidæque minister ?
 Quippe indignatur veteri parere clienti, 64
 Quodque aliquid poscas, et quod, se stante, recumbas.
 Maxima quæque domus servis est plena superbis.

Ecce

Ecce alius quanto porrexit murmure panem
 Vix fractum, solidæ jam mucida frustra farinæ,
 Quæ genuinum agitent, non admittentia morsum.
 Sed tener et niveus, mollique filigine factus 70
 Servatur domino. Dextram cohibere memento.
 Salva sit artoptæ reverentia. Finge tamen te
 Improbulum ; superest illic qui ponere cogat.
 Vin' tu consuetis audax conviva canistris
 Impleri, panisque tui novisse colorem ? 75
 Scilicet hoc fuerat, propter quod, sæpe relicta
 Conjuge, per montem adversum, gelidasque cucurri
 Esquillas, fremeret sæva cum grandine vernus
 Jupiter, et multo stillaret pænula nimbo !
 Aspice, quam longo distendat pectore lancem, 80
 Quæ fertur domino, squilla ; et quibus undique septa
 Asparagis, qua despiciat convivium cauda,
 Cum venit excelsi manibus sublata ministri.
 Sed tibi dimidio constriictus cammarus ovo
 Ponitur, exigua feralis cœna patella. 85
 Ipse Venafrano piscem perfundit : at hic, qui
 Pallidus offertur misero tibi caulis, olebit
 Laternam : illud enim vestris datur alveolis, quod
 Canna Micipsarum prora subvexit acuta :
 Propter quod Romæ cum Boccare nemo lavatur ; 90
 Quod tutos etiam facit a serpentibus Afros.

C 3

Mul-

Mullus erit domino, quem misit Corfica, vel quem
 Taurominitanæ rupes, quando omne peractum est,
 Et jam defecit nostrum mare; dum gula sævit,
 Retibus affiduis penitus scrutante macello 95
 Proxima; nec patitur Tyrrenum crescere piscem.
 Instruit ergo focum provincia: fumitur illinc
 Quod captator emat Lenas, Aurelia vendat.
 Virroni muræna datur, quæ maxima venit
 Gurgite de Siculo: nam, dum se continet Auster, 100
 Dum sedet, et ficit madidas in carcere pennas,
 Contemnunt mediam temeraria lina Charybdim.
 Vos anguilla manet longæ cognata colubræ,
 Aut glacie aspersus maculis Tiberinus, et ipse
 Vernula riparum pinguis torrente cloaca, 105
 Et solitus mediæ cryptam penetrare Suburæ.
 Ipsi pauca velim, facilem si præbeat aurem:
 Nemo petit, modicis quæ mittebantur amicis
 A Seneca; quæ Piso bonus, quæ Cotta solebat
 Largiri: namque et titulis, et fascibus olim 110
 Major habebatur donandi gloria: solum
 Poscimus, ut cœnes civiliter. Hoc face, et esto,
 Esto, ut nunc multi, dives tibi, pauper amicis.
 Anferis ante ipsum magni jecur, anseribus par
 Altilis, et flavi dignus ferro Meleagri 115
 Fumat aper: post hunc radentur tubera, si ver

Tunc

Tunc erit, et facient optata tonitrua cœnas
 Majores: tibi habe frumentum, Alledius inquit,
 O Libye; disjunge boves, dum tubera mittas.
 Structorem interea, ne qua indignatio desit, 120
 Saltantem spectes, et chironomonta volanti
 Cultello, donec peragat dictata magistri
 Omnia: nec minimo sane discrimine refert,
 Quo gestu lepores, et quo gallina fecetur.
 Ducêris planta, velut ictus ab Hercule Cacus; 125
 Et ponere foris, si quid tentaveris unquam
 Hiscere, tanquam habeas tria nomina. Quando propinat
 Virro tibi, fumitque tuis contacta labellis
 Pocula? quis vestrum temerarius usque adeo, quis
 Perditus, ut dicat regi, bibe? plurima sunt quæ 130
 Non audent homines pertusa dicere læna.
 Quadringenta tibi si quis Deus, aut similis Dîs
 Et melior fati donaret homuncio; quantus
 Ex nihilo fieres, quantus Virronis amicus!
 Da Trebio, pone ad Trebium: vis, frater, ab istis 135
 Ilibus? O nummi, vobis hunc præstat honorem:
 Vos estis fratres. Dominus tamen, et domini rex,
 Si vis tu fieri, nullus tibi parvulus aula
 Luserit Æneas, nec filia dulcior illo.
 Jucundum et carum sterilis facit uxor amicum. 140
 Sed tua nunc Mycale pariat licet, et pueros tres

C 4

In

In gremium patris fundat simul, ipse loquaci
 Gaudebit nido, viridem thoraca jubebit
 Afferri, minimasque nuces, affemque rogatum,
 Ad mensam quoties parasitus venerit infans. 145
 Vilibus ancipites fungi ponentur amicis,
 Boletus domino; sed qualem Claudius edit
 Ante illum uxoris, post quem nil amplius edit.
 Virro sibi et reliquis Virronibus illa jubebit
 Poma dari, quorum solo pascaris odore; 150
 Qualia perpetuus Phæacum Autumnus habebat,
 Credere quæ possis surrepta fororibus Afris.
 Tu scabie frueris mali, quod in aggere rodit
 Qui tegitur parma, et galea, metuensque flagelli
 Discit ab hirsuta jaculum torquere capella. 155
 Forfitan impensæ Virronem parcere credas:
 Hoc agit ut doleas: nam quæ comœdia, mimus
 Quis melior plorante gula? ergo omnia fiunt,
 Si nescis, ut per lacrymas effundere bilem
 Cogaris, pressoque diu stridere molari. 160
 Tu tibi liber homo, et regis conviva videris;
 Captum te nidore suæ putat ille culinæ:
 Nec male conjectat: quis enim tam nudus, ut illum
 Bis ferat, Etruscum puero si contigit aurum,
 Vel nodus tantum, et signum de paupere loro? 165
 Spes bene cœnandi vos decipit. Ecce, dabit jam

VI.

R.S.L.f.

JUVENALIS SATYRA VI.

41

Semesum leporem, atque aliquid de clunibus apri.
 Ad nos jam veniet minor altilis : inde parato,
 Intactoque omnes, et stricto pane tacetis.
 Ille sapit, qui te sic utitur. Omnia ferre
 Si potes, et debes ; pulsandum vertice raso
 Præbebis quandoque caput, nec dura timebis
 Flagra pati, his epulis, et tali dignus amico.

170

SATYRA VI.

CRedo pudicitiam Saturno rege moratam
 In terris visamque diu ; cum frigida parvas
 Præberet spelunca domos, ignemque, laremque,
 Et pecus, et dominos, communi clauderet umbra :
 Silvestrem montana torum cum sterneret uxor
 Frondibus, et culmo, vicinarumque ferarum
 Pellibus : haud similis tibi, Cynthia, nec tibi, cujus
 Turbavit nitidos extinctus passer ocellos :
 Sed potanda ferens infantibus ubera magnis,
 Et sæpe horridior glandem ructante marito.
 Quippe aliter tunc orbe novo, cæloque recenti
 Vivebant homines ; qui, rupto robore nati,
 Compositique luto nullos habuere parentes.
 Multa pudiciæ veteris vestigia forsan,
 Aut aliqua extiterint, et sub Jove ; sed Jove nondum

5

10

Bar-

Barbato, nondum Græcis jurare paratis
 Per caput alterius, cum furem nemo timeret
 Caulibus, aut pomis; et aperto viveret horto.
 Paulatim deinde ad Superos Astræa recessit,
 Hac comite, atque duæ pariter fugère sorores. 20
 Antiquum et vetus est alienum, Posthume, lectum
 Concutere, atque sacri Genium contemnere fulcri.
 Omne aliud crimen mox ferrea protulit ætas;
 Viderunt primos argentea sæcula mœchos.
 Conventum tamen, et pactum et sponsalia, nostra 25
 Tempestate paras; jamque a tonsore magistro
 Pectus, et digito pignus fortasse dedisti.
 Certe fanus eras! uxorem, Posthume, ducis?
 Dic, qua Tisiphone, quibus exagitare colubris?
 Ferre potes dominam, falvis tot restibus, ullam? 30
 Cum pateant altæ caligantesque fenestræ?
 Cum tibi vicinum se præbeat Æmilius pons?
 Aut si de multis nullus placet exitus, illud
 Nonne putas melius, quod tecum pufio dormit,
 Pufio, qui noctu non litigat? exigit a te 35
 Nulla jacens illic munuscula, nec queritur, quod
 Et lateri parcas, nec, quantum jussit, anheles.
 Sed placet Urfidio lex Julia: tollere dulcem
 Cogitat hæredem, cariturus turture magno,
 Mullorumque jubis, et captatore macello. 40

Quid

Quid fieri non posse putes, si jungitur ulla
 Urfidio? si mœchorum notissimus olim
 Stulta maritali jam porrigit ora capistro,
 Quem toties textit perituri cista Latini?
 Quid, quod et antiquis uxor de moribus illi 45
 Quæritur? ô medici mediam pertundite venam:
 Delicias hominis! Tarpeium limen adora
 Pronus, et auratam Junoni cæde juvencam,
 Si tibi contigerit capitis matrona pudici.
 Pauca adeo Cereris vittas contingere dignæ, 50
 Quarum non timeat pater oscula. Necte coronam
 Postibus, et densos per limina tende corymbos.
 Unus Iberinæ vir sufficit? ocyus illud
 Extorquebis, ut hæc oculo contenta sit uno.
 Magna tamen fama est cujusdam rure paterno 55
 Viventis: vivat Gabiis, ut vixit in agro,
 Vivat Fidenis, et agello cedo paterno.
 Quis tamen affirmat, nil actum in montibus, aut in
 Speluncis? adeo fenuerunt Jupiter, et Mars?
 Porticibusne tibi monstratur fœmina voto 60
 Digna tuo? cuneis an habent spectacula totis
 Quod securus ames, quodque inde excerpere possis?
 Cheironomon Ledam molli saltante Bathyllo
 Tuccia vesicæ non imperat; Appula gannit,
 Si cut in amplexu: subitum et miserabile longum 65

Atten-

Attendit Thymele; Thymele tunc rustica discit.
 Ast aliæ, quoties aulæa recondita cessant,
 Et, vacuo clausoque, sonant fora sola teatro,
 Atque a plebeiis longe Megalesia, tristes
 Personam, thyrsūque tenent, et subligar Acci. 70
 Urbicus exodio risum movet Atellanæ
 Gestibus Autonoes; hunc diligit Ælia pauper,
 Solvitur his magno comædi fibula. Sunt, quæ
 Chryfognonum cantare vetent. Hispulla tragædo
 Gaudet: an exspectas, ut Quintilianus ametur? 75
 Accipis uxorem, de qua citharædus Echion,
 Aut Glaphyrus, fiat pater, Ambrosiusque choraules.
 Longa per angustos figamus pulpita vicos:
 Ornentur postes, et grandi janua lauro,
 Ut testudineo tibi, Lentule, conopeo 80
 Nobilis Euryalum mirmillonem exprimat infans.
 Nupta senatori comitata est Hippiæ ludium
 Ad Pharon, et Nilum, famosaque mœnia Lagi,
 Prodigia et mores urbis damnante Canopo.
 Immemor illa domus, et conjugis atque sororis, 85
 Nil patriæ indulgit, plorantesque improba natos,
 Utque magis stupeas, ludos, Paridemque reliquit.
 Sed quanquam in magnis opibus, plumaque paterna,
 Et segmentatis dormisset parvula cunis,
 Contempsit pelagus; famam contempserat olim, 90
 Cujus

Cujus apud molles minima est jactura cathedras.
 Tyrrenos igitur fluctus, lateque sonantem
 Pertulit Ionium constanti pectore, quamvis
 Mutandum toties esset mare. Justa pericli
 Si ratio est, et honesta, timent, pavidoque gelantur 95
 Pectore, nec tremulis possunt insistere plantis.
 Fortem animum præstant rebus, quas turpiter audent.
 Si jubeat conjux, durum est conscendere navim,
 Tunc sentina gravis, tunc summus vertitur ær. 99
 Quæ mœchum sequitur, stomacho valet. Illa maritum
 Convomit: hæc inter nautas et prandet, et errat
 Per puppim, et duros gaudet tractare rudentes.
 Qua tamen exarsit forma? qua capta juventa est
 Hippiæ? quid vidit, propter quod ludia dici
 Sustinuit? nam Sergiolus jam radere guttur 105
 Cœperat, et secto requiem sperare lacerto.
 Præterea multa in facie deformia, sicut
 Attritus galea, mediisque in naribus ingens
 Gibbus, et acre malum semper stillantis ocelli.
 Sed gladiator erat. Facit hoc illos Hyacinthos: 110
 Hoc pueris, patriæque, hoc prætulit illa sorori,
 Atque viro. Ferrum est, quod amant. Hic Sergius idem,
 Accepta rude, cœpisset Veiento videri.
 Quid privata domus, quid fecerit Hippiæ, curas?
 Respice rivales Divorum; Claudius audi 115
 Quæ

Quæ tulerit: dormire virum cum fenferat uxor,
 Aufa Palatino tegetem præferre cubili,
 Sumere nocturnos meretrix Augusta cucullos,
 Linquebat comite ancilla non amplius una;
 Et, nigrum flavo crinem abscondente galero, 120
 Intravit calidum veteri centone lupanar,
 Et cellam vacuum, atque suam: tunc nuda papillis
 Constitit auratis, titulum mentita Lyciscæ,
 Ostenditque tuum, generose Britannice, ventrem.
 Excepit blanda intrantes, atque æra poposcit: 125
 Mox, lenone suas jam dimittente puellas,
 Tristis abit; sed, quod potuit, tamen ultima cellam
 Clausit, adhuc ardens rigidæ tentigine vulvæ,
 Et lassata viris, necdum satiata, recessit:
 Obscurisque genis turpis, fumoque lucernæ 130
 Fœda, lupanaris tulit ad pulvinar odorem.
 Hippomanes, carmenque loquar, coctumque venenum
 Privignoque datum? faciunt graviora coactæ
 Imperio sexûs, minimumque libidine peccant.
 Optima sed quare Cefennia teste marito? 135
 Bis quingenta dedit, tanti vocat ille pudicam;
 Nec Veneris pharetris macer est; aut lampade fervet:
 Inde faces ardent, veniunt a dote sagittæ.
 Libertas emitur: coram licet innuat, atque
 Rescribat, vidua est locuples, quæ nupfit avaro. 140
 Cur

Cur desiderio Bibulæ Sertorius ardet?
 Si verum excutias, facies, non uxor, amatur.
 Tres rugæ subeant, et se cutis arida laxet,
 Fiant obscuri dentes, oculique minores;
 Collige farcinulas, dicet libertus, et exi; 145
 Jam gravis es nobis, et sæpe emungeris, exi
 Ocyus, et propera; ficco venit altera naso.
 Interea calet; et regnat, poscitque maritum
 Pastores, et ovem Canusinam, ulmosque Falernas.
 Quantulum in hoc? pueros omnes, ergastula tota, 150
 Quodque domi non est, et habet vicinus, ematur.
 Mense quidem brumæ, cum jam mercator Iäson
 Clausus, et armatis obstat casa candida nautis,
 Grandia tolluntur chrySTALLINA, maxima rursus
 Myrrhina, deinde adamas notissimus, et Berenices 155
 In digito factus pretiosior: hunc dedit olim
 Barbarus incestæ, dedit hunc Agrippa sorori,
 Observant ubi festa mero pede sabbata reges,
 Et vetus indulget senibus clementia porcis.
 Nullane de tantis gregibus tibi digna videtur? 160
 Sit formosa, decens, dives, fœcunda, vetustos
 Porticibus disponat avos, intactior omni
 Crinibus effusis bellum dirimente Sabina:
 Rara avis in terris, nigroque simillima cygno.
 Quis feret uxorem, cui constant omnia? malo, 165
 Malo

Malo Venusinam, quam te, Cornelia mater
 Gracchorum, si cum magnis virtutibus affers
 Grande supercilium, et numeras in dote triumphos.
 Tolle tuum, precor, Annibalem, victumque Syphacem
 In castris; et cum tota Carthagine migra. 170
 Parce, præcor, Pæan, et tu, dea, pone sagittas:
 Nil pueri faciunt; ipsam configite matrem:
 Amphion clamat: sed Pæan contrahit arcum.
 Extulit ergo gregem natorum, ipsumque parentem,
 Dum sibi nobilior Latonæ gente videtur, 175
 Atque eadem scrofa Niobe fœcundior alba.
 Quæ tanti gravitas, quæ forma, ut se tibi semper
 Imputet? hujus enim rari summi que voluptas
 Nulla boni, quoties animo corrupta superbo 179
 Plus aloës quam mellis habet. Quis deditus autem
 Usque adeo est, ut non illam, quam laudibus effert,
 Horreat, inque diem septenis oderit horis?
 Quædam parva quidem; sed non toleranda maritis.
 Nam quid rancidius, quam quod se non putat ulla
 Formosam, nisi quæ de Tusca Græcula facta est, 185
 De Sulmonensi mera Cecropis? omnia Græce,
 Cum sit turpe magis nostris nescire Latine.
 Hoc sermone pavent, hoc iram, gaudia, curas,
 Hoc cuncta effundunt animi secreta. Quid ultra?
 Concumbunt Græce. Dones tamen ista puellis: 190

Tune

Tune etiam, quam sextus et octogesimus annus
 Pulsat, adhuc Græce? non est hic sermo pudicus
 In vetula, quoties lascivum intervenit illud,
 Ζωνὴ καὶ ψυχὴ, modo sub lodice relictis
 Uteris in turba. Quod enim non excitat inguen 195
 Vox blanda, et nequam? digitos habet: ut tamen omnes
 Subsidant pennæ; dicas hæc mollius Æmo
 Quanquam et Carpophoro, facies tua computat annos.
 Si tibi legitimis pactam junctamque tabellis
 Non es amaturus, ducendi nulla videtur 200
 Causa; nec est, quare cœnam et mustacea perdas,
 Labente officio, crudis donanda; nec illud
 Quod prima pro nocte datur, cum lance beata
 Dacicus, et scripto radiat Germanicus auro.
 Si tibi simplicitas uxoria, deditus uni 205
 Est animus: submitte caput cervice parata
 Ferre jugum: nullam invenies, quæ parcat amanti.
 Ardeat ipsa licet, tormentis gaudet amanti,
 Et spoliis. Igitur longe minus utilis illi
 Uxor, quisquis erit bonus optandusque maritus. 210
 Nil unquam invita donabis conjuge: vendas
 Hac obstante nihil, nihil, hæc si nolit, emetur.
 Hæc dabit affectus: ille excludetur amicus
 Jam senior, cujus barbam tua janua vidit.
 Testandi cum sit lenonibus atque lanistis

D

215

Li-

Libertas, et juris idem contingat arenæ,
 Non unus tibi rivalis dictabitur hæres.
 Pone crucem servo: meruit quo crimine servus
 Supplicium? quis testis adest? quis detulit? audi,
 Nulla unquam de morte hominis cunctatio longa est. 220
 O demens, ita servus homo est? nil fecerit, esto:
 Hoc volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas.
 Imperat ergo viro: sed mox hæc regna relinquit,
 Permutatque domos, et flammæa conterit: inde
 Avolat, et spreti repetit vestigia lecti. 225
 Ornatas paulo ante fores, pendentia linquit
 Vela domus, et adhuc virides in limine ramos.
 Sic crescit numerus; sic fiunt octo mariti
 Quinque per autumnos: titulo res digna sepulcri.
 Desperanda tibi salva concordia focru: 230
 Illa docet spoliis nudi gaudere mariti:
 Illa docet missis a corruptore tabellis,
 Nil rude, nil simplex, rescribere: decipit illa
 Custodes, aut ære domat: tunc, corpore sano
 Advocat Archigenen, onerosaque pallia jactat. 235
 Abditus interea latet et secretus adulter,
 Impatiensque moræ filet, et præputia ducit.
 Scilicet expectas, ut tradat mater honestos,
 Aut alios mores, quam quos habet? utile porro
 Filiolam turpi vetulæ producere turpem. 240

Nul-

Nulla fere causa est, in qua non fœmina litem
 Moverit. Accusat Manilia, si rea non est.
 Componunt ipsæ per se, formantque libellos,
 Principium atque locos Celso dictare paratæ.
 Endromidas Tyrias, et fœmineum ceroma. 245
 Quis nescit? vel quis non vidit vulnera pali?
 Quem cavat affiduis sudibus, scutoque laceffit,
 Atque omnes implet numeros, dignissima prorsus
 Florali matrona tuba, nisi si quid in illo
 Pectore plus agitat, veræque paratur arenæ. 250
 Quem præstare potest mulier galeata pudorem,
 Quæ fugit a sexu, vires amat? hæc tamen ipsa
 Vir nollet fieri: nam quantula nostra voluptas!
 Quale decus rerum, si conjugis auctio fiat?
 Balteus, et manicæ, et cristæ, crurisque finistri 255
 Dimidium tegmen: vel si diversa movebit
 Prælia, tu felix, ocreas vendente puella.
 Hæ sunt, quæ tenui sudant in cyclade, quarum
 Delicias et panniculus bombycinus urit.
 Aspice quo fremitu monstratos perferat ictus; 260
 Et quanto galeæ curvetur pondere; quanta
 Poplitibus sedeat; quam denso fascia libro;
 Et ride, scaphium positis cum fumitur armis.
 Dicite vos, neptes Lepidi, cæcive Metelli,
 Gurgitis aut Fabii, quæ ludia sumpserit unquam 265

D 2

Hos

Hos habitus? quando ad palum gemat uxor Asylli?
 Semper habet lites alternaque jurgia lectus,
 In quo nupta jacet: minimum dormitur in illo.
 Tunc gravis illa viro, tunc orba tigride pejor,
 Cum simulat gemitus occulti conscia facti, 270
 Aut odit pueros, aut ficta pellice plorat
 Uberibus semper lacrymis, semperque paratis
 In statione sua, atque exspectantibus illam,
 Quo jubeat manare modo: tu credis amorem,
 Tu tibi tunc, curruca places, fletumque labellis 275
 Exforbes; quæ scripta, et quas lecture tabellas,
 Si tibi zelotypæ retlegantur scrinia mæchæ!
 Sed jacet in fervi complexibus, aut equitis: dic,
 Dic aliquem, fodes, dic, Quintiliane, colorem.
 Hæremus: dic, ipsa. Olim convenerat, inquit, 280
 Ut faceres tu quod velles; nec non ego possem
 Indulgere mihi: clames licet, et mare cælo
 Confundas, homo sum. Nihil est audacius illis
 Deprênsis: iram, atque animos a crimine sumunt.
 Unde hæc monstra tamen, vel quo de fonte requiris?
 Præstabat castas humilis fortuna Latinas 286
 Quondam, nec vitiis contingi parva sinebat
 Tecta labor, somnique breves, et vellere Thusco
 Vexatæ duræque manus, ac proximus urbi
 Annibal, et stantes Collina in turre mariti. 290
 Nunc

Nunc patimur longæ pacis mala: sævior armis
 Luxuria incubuit, victumque ulciscitur orbem.
 Nullum crimen abest, facinusque libidinis, ex quo
 Paupertas Romana perit. Hinc fluxit ad istos
 Et Sybaris, colles; hinc et Rhodos, et Miletos, 295
 Atque coronatum, et petulans, madidumque Tarentum.
 Prima preregrinos obscœna pecunia mores
 Intulit, et turpi fregerunt sæcula luxu
 Divitiæ molles. Quid enim Venus ebria curat?
 Inguinis, et capitis quæ sint discrimina, nescit; 300
 Grandia quæ mediis jam noctibus ostrea mordet,
 Cum perfusa mero spumant unguenta Falerno,
 Cum bibitur concha, cum jam vertigine tectum
 Ambulat, et geminis exfurgit mensa lucernis,
 I nunc, et dubita qua forbeat aëra fanna 305
 Tullia, quid dicat notæ Collacia Mauræ;
 Maura Pudicitia veterem cum præterit aram.
 Noctibus hic ponunt lecticas, micturiunt hic;
 Effigiemque Deæ longis siphonibus implent;
 Inque vices equitant, ac luna teste moventur, 310
 Inde domos abeunt. Tu calcas, luce reversa,
 Conjugis urinam, magnos visurus amicos.
 Nota Bonæ secreta Deæ, cum tibia lumbos
 Incitat, et cornu pariter, vinoque feruntur
 Attonitæ, crinemque rotant, ululantque, Priapi 315

Mænades : ô quantus tunc illis mentibus ardor
 Concubitus! quæ vox, saltante libidine! quantus
 Ille meri veteris per crura madentia torrens!
 Lenonum ancillas posita Laufella corona
 Provocat, et tollit pendentis præmia coxæ: 320
 Ipse Medullinæ frictum criffantis adorat.
 Palmam inter dominas virtus natalibus æquat.
 Nil ibi per ludum simulabitur; omnia fient
 Ad verum, quibus incendi jam frigidus ævo
 Laomedontiades, et Nestoris hernia, possit. 325
 Tunc prurigo moræ impatiens: tunc fœmina simplex,
 Et pariter toto repetitur clamor ab antro.
 Jam fas est, admitte viros. Jam dormit adulter?
 Illa jubet sumpto juvenem properare cucullo.
 Si nihil est, servis incurritur: abstuleris spem 330
 Servorum, veniet conductus aquarius: hic si
 Quæritur, et defunt homines; mora nulla per ipsam,
 Quo minus imposito clunem submittat afello.
 Atque utinam ritus veteres, et publica saltem
 His intacta malis agerentur sacra: sed omnes 335
 Noverunt Mauri, atque Indi, quæ psaltria penem
 Majorem, quam sint duo Cæsaris Anticatones,
 Illuc, testiculi sibi conscius unde fugit mus,
 Intulerit, ubi velari pictura jubetur,
 Quæcunque alterius sexûs imitata figuram est. 340
 Et

Et quis tunc hominum contemptor numinis? aut quis
 Sympuvium ridere Numæ, nigrumque catinum,
 Et Vaticano fragiles de monte patellas
 Ausus erat? sed nunc ad quas non Clodius aras?
 Audio quid veteres olim moneatis amici. 345
 Pone seram, cohibe. Sed quis custodiet ipsos
 Custodes? cauta est, et ab illis incipit, uxor.
 Jamque eadem summis, pariter, minimisque libido.
 Nec melior pedibus filicem quæ conterit atrum,
 Quam quæ longorum vehitur cervice Syrorum. 350
 Ut spectet ludos, conducit Ogulnia vestem,
 Conducit comites, fellam, cervical, amicas,
 Nutricem, et flavam, cui det mandata, puellam.
 Hæc tamen, argenti supereft quodcumque paterni,
 Lævibus athleticis, ac vasa novissima, donat. 355
 Multis res angusta domi est: sed nulla pudorem
 Paupertatis habet; nec se metitur ad illum,
 Quem dedit hæc posuitque, modum. Tamen utile quid sit,
 Prospiciunt aliquando viri; frigusque, famemque,
 Formica tandem quidam expavêre magistra. 360
 Prodigia non sentit pereuntem fœmina censum:
 At, velut exhausta redivivus pullulet arca
 Nummus, et e pleno semper tollatur acervo,
 Non unquam reputat, quanti sibi gaudia constant.
 Sunt, quas eunuchi imbelles, ac mollia semper 365

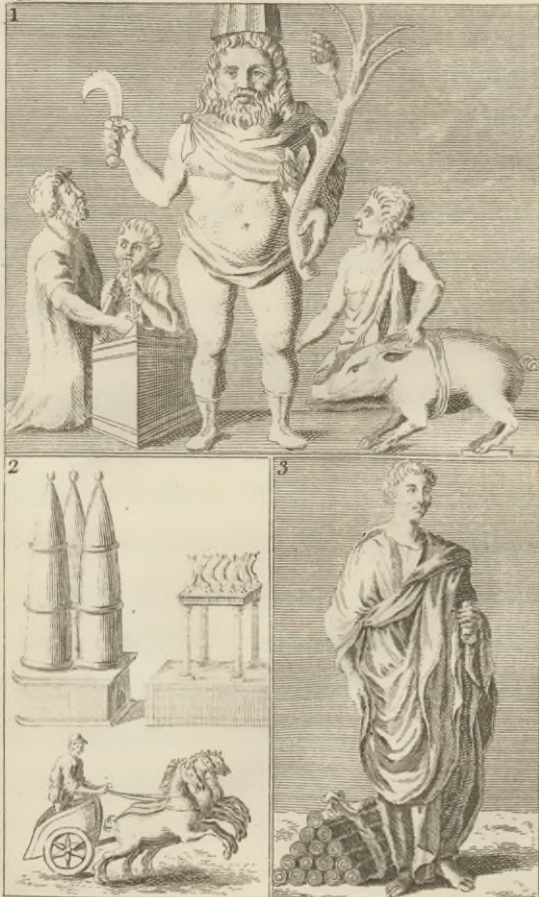
Oscula delectent, et desperatio barbæ,
 Et quod abortivo non est opus. Illa voluptas
 Summa tamen, quod jam calida et matura juventa
 Inguina traduntur medicis, jam pectine nigro.
 Ergo expectatos ac iustos crescere primum 370
 Testiculos, postquam cœperunt esse bilibres,
 Tonforis damno tantum rapit Heliodorus.
 Conspicuus longe, cunctisque notabilis intrat
 Balnea, nec dubie custodem vitis et horti
 Provocat, a domina factus spado. Dormiat ille 375
 Cum domina: sed tu jam durum, Posthume, jamque
 Tondendum eunucho Bromium committere noli.
 Si gaudet cantu, nullius fibula durat
 Vocem vendentis Prætoribus; organa semper
 In manibus; denfi radiant testudine tota 380
 Sardonyches: crispo numerantur pectine chordæ,
 Quo tener Hedymeles operam dedit: hunc tenet, hoc se
 Solatur, gratoque indulget basia plectro.
 Quædam de numero Lamiarum, ac nominis Appi
 Cum farre et vino Janum, Vestamque rogabat, 385
 An Capitolinam deberet Pollio quercum
 Sperare, et fidibus promittere. Quid faceret plus,
 Ægrotante viro? medicis quid tristibus erga
 Filiolum? stetit ante aram, nec turpe putavit
 Pro cithara velare caput; dictataque verba 390
 Pro-

Protulit, ut mos est, et aperta palluit agna.
 Dic mihi nunc, quæso, dic, antiquissime Divum;
 Respondes his, Jane pater? magna ocia cœlo,
 Non est, ut video non est, quod agatur apud vos.
 Hæc de comœdis te consulit: illa tragœdum 395
 Commendare volet; varicosus fiet haruspex.
 Sed cantet potius, quam totam pervolet urbem
 Audax, et cœtus possit quam ferre virorum,
 Cumque paludatis ducibus, præsentem marito,
 Ipsa loqui, recta facie, strictisque mamillis. 400
 Hæc eadem novit, quid toto fiat in orbe:
 Quid Seres, quid Thraces, agant: secreta novercæ,
 Et pueri: quis amet; quis decipiatur adulter.
 Dicet, quis viduam prægnantem fecerit, et quo 404
 Mense, quibus verbis concumbat quæque, modis quot.
 Instantem regi Armenio, Parthoque cometem
 Prima videt: famam, rumoresque illa recentes
 Excipit ad portas: quosdam facit: îsse Niphatem
 In populos, magnoque illic cuncta arva teneri
 Diluvio: nutare urbes, subfidere terras, 410
 Quocumque in trivio, cuicumque est obvia, narrat.
 Nec tamen id vitium magis intolerabile, quam quod
 Vicinos humiles rapere, et concidere loris
 Exorata solet: nam si latratibus alti
 Rumpuntur somni; fustes huc ocyus, inquit, 415
 Af-

Afferte, atque illis dominum jubet ante feriri,
 Deinde canem : gravis occurſu, teterrima vultu,
 Balnea nocte ſubit: conchas, et caſtra moveri
 Noctē jubet; magno gaudet ſudare tumultu,
 Cum laſſata gravi ceciderunt brachia maſſa, 420
 Callidus et criſtæ digitos impreſſit aliptes,
 Ac ſummum dominæ femur exclamare coëgit.
 Convivæ miſeri interea ſomnoque fameque
 Urgentur. Tandem illa venit rubicundula, totum 425
 Oenophorum fitiens, plena quod tenditur urna
 Admotum pedibus, de quo ſextarius alter
 Ducitur ante cibum, rabidam facturus orexim,
 Dum redit, et terram loto ferit intefino.
 Marmoribus rivi properant, aurata Falernum
 Pelvis olet : nam ſic, tanquam alta in dolia longus 430
 Deciderit ſerpens, bibit, et vomit. Ergo maritus
 Naſeat, atque oculis bilem ſubstringit opertis.
 Illa tamen gravior, quæ, cum diſcumbere cœpit,
 Laudat Virgilium, perituræ ignoſcit Eliſæ :
 Committit vates et comparat; inde Maronem, 435
 Atque alia parte in trutina ſuspendit Homerum.
 Cedunt grammatici, vincuntur rhetores, omnis
 Turba tacet, nec cauſidicus, nec præco loquatur,
 Altera nec mulier : verborum tanta cadit vis,
 Tot pariter pelves, et tintinnabula dicas 440

Pulsari. Jam nemo tubas atque æra fatiget :
 Una laboranti poterit succurrere Lunæ.
 Imponit finem sapiens et rebus honestis.
 Nam quæ docta nimis cupit et facunda videri,
 Crure tenus medio tunicas succingere debet, 445
 Cædere Sylvano porcum, quadrante lavari.
 Non habeat matrona, tibi quæ juncta recumbit,
 Dicendi genus, aut curtum sermone rotato
 Torqueat enthymema, nec historias sciat omnes :
 Sed quædam ex libris et non intelligat. Odi 450
 Hanc ego, quæ repetit volvitque Palæmonis artem,
 Servata semper lege, et ratione loquendi,
 Ignotosque mihi tenet antiquaria versus,
 Nec curanda viris opicæ castigat amicæ
 Verba. Solæcismum liceat fecisse marito. 455
 Nil non permittit mulier sibi : turpe putat nil,
 Cum virides gemmas collo circumdedit, et cum
 Auribus extensis magnos commisit elenchos.
 Intolerabilius nihil est quam fœmina dives.
 Interea, fœda aspectu ridendaque, multo 460
 Pane tumet facies, aut pingua Poppæana
 Spirat, et hinc miseri viscantur labra mariti.
 Ad mœchum lota veniet cute : quando videri
 Vult formosa domi? mœchis foliata parantur.
 His emitur quicquid graciles huc mittitis Indi. 465
 Tan-

VII.

P.S.J.

Tandem aperit vultum, et tectoria prima reponit;
 Incipit agnosci, atque illo lacte fovetur,
 Propter quod secum comites educit aellas,
 Exul Hyperboreum si dimittatur ad axem.
 Sed quæ mutatis inducitur, atque fovetur 470
 Tot medicaminibus, coctæque filiginis offas
 Accipit et madidæ, facies dicetur, an ulcus?
 Est operæ pretium penitus cognoscere, toto
 Quid facient agitentque die. Si nocte maritus
 Aversus jacuit, periit libraria, ponunt 475
 Cosmetæ tunicas, tarde venisse Liburnus
 Dicitur, et pœnas alieni pendere somni
 Cogitur: hic frangit ferulas, rubet ille flagellis,
 Hic scutica; sunt quæ tortoribus annua præstent.
 Verberat, atque obiter faciem linit; audit amicas, 480
 Aut latum pictæ vestis considerat aurum;
 Et cædens longi relegit transacta diurni,
 Et cædit, donec lassis cædentibus, exi,
 Intonet horrendum, jam cognitione peracta.
 Præfectura domus Sicula non mitior aula. 485
 Nam si constituit, solitoque decentius optat
 Ornari; et properat, jamque exspectatur in hortis,
 Aut apud Isiacæ potius sacraria lenæ;
 Componit crinem, laceratis ipsa capillis,
 Nuda humeros Psecas infelix, nudisque mamillis. 490
 Al-

Altior hic quare cincinnus? taurea punit
 Continuo flexi crimen facinusque capilli.
 Quid Psecas admisit? quænam est hic culpa puellæ,
 Si tibi displicuit nasus tuus? altera lævum
 Extendit, pectitque comas, et volvit in orbem. 495
 Est in consilio matrona, admotaque lanis
 Emerita quæ cessat acu: sententia prima
 Hujus erit; post hanc ætate, atque arte minores
 Censebunt, tanquam famæ discrimen agatur,
 Aut animæ: tanta est quærendi cura decoris. 500
 Tot premit ordinibus, tot adhuc compagibus, altum
 Ædificat caput, Andromachen a fronte videbis,
 Post minor est: credas aliam. Cedo, si breve parvi
 Sortita est lateris spatium, breviorque videtur
 Virgine Pygmæa, nullis adjuta cothurnis; 505
 Et levis erecta confurgit ad oscula planta.
 Nulla viri cura interea, nec mentio fiet
 Damnorum: vivit tanquam vicina mariti;
 Hoc solo propior, quod amicos conjugis odit,
 Et servos; gravis est rationibus. Ecce furentis 510
 Bellonæ, matrisque Deûm chorus intrat; et ingens
 Semivir, obscæno facies reverenda minori,
 Mollia qui rupta secuit genitalia testa
 Jampridem, cui rauca cohors, cui tympana cedunt
 Plebeia, et Phrygia vestitur bucca tiara. 515
 Grande

Grande sonat, metuique jubet septembris, et austrum
 Adventum, nisi se centum lustraverit ovis,
 Et xerampelinas veteres donaverit ipsi;
 Ut quicquid subiti et magni discriminis instat,
 In tunicas eat, et totum semel expiet annum. 520
 Hybernum fracta glacie descendet in amnem,
 Ter matutino Tiberi mergetur, et ipsis
 Vorticibus timidum caput abluet: inde superbi
 Totum regis agrum, nuda, ac tremebunda cruentis
 Erepet genibus. Si candida jufferit Iö, 525
 Ibit ad Ægypti finem, calidaque petitas
 A Meroë portabit aquas, ut spargat in æde
 Ifidis, antiquo quæ proxima furgit ovili:
 Credit enim ipsius dominæ se voce moneri. 529
 En animam, et mentem, cum qua Dî nocte loquantur!
 Ergo hic præcipuum summumque meretur honorem,
 Qui grege linigero circumdatus, et grege calvo
 Plangentis populi currit derisor Anubis.
 Ille petit veniam, quoties non abstinet uxor
 Concubitu sacris observandisque diebus; 535
 Magnaque debetur violato pœna cadurco;
 Et movisse caput visa est argentea serpens.
 Illius lacrymæ meditataque murmura præstant,
 Ut veniam culpæ non abnuat, ansero magno
 Scilicet et tenui popano corruptus Ofiris. 540
 Cum

Cum dedit ille locum, cophino fœnoque relicto,
 Arcanam Judæa tremens mendicat in aurem,
 Interpretes legum Solymarum, et magna sacerdos
 Arboris, ac summi fida internuntia cœli.
 Implet et illa manum, sed parcus, ære minuto. 545
 Qualiacumque voles, Judæi somnia vendunt.
 Spondet amatorem tenerum, vel divitis orbi
 Testamentum ingens, calidæ pulmone columbæ
 Tractato, Armenius, vel Commagenus haruspex.
 Pectora pullorum rimatur, et exta catelli, 550
 Interdum et pueri. Faciet quod deferat ipse:
 Chaldæis sed major erit fiducia: quicquid
 Dixerit Astrologus, credent a fonte relatum
 Ammonis; quoniam Delphis oracula cessant,
 Et genus humanum damnat caligo futuri. 555
 Præcipuus tamen est horum, qui sæpius exul,
 Cujus amicitia, conducendaque tabella,
 Magnus civis obit, et formidatus Othoni.
 Inde fides arti, sonuit si dextera ferro,
 Lævaque, si longo castrorum in carcere mansit. 560
 Nemo mathematicus genium indemnatus habebit:
 Sed qui pene perit, cui vix in Cyclada mitti
 Contigit, et parva tandem caruisse Seripho.
 Consulit ictericæ lento de funere matris,
 Ante tamen de te, Tanaquil tua; quando forem 565
 Ef-

Efferat, et patruos: an sit victurus adulter
 Post ipsam: quid enim majus dare Numina possunt?
 Hæc tamen ignorat, quid fidus triste minetur
 Saturni; quo læta Venus se proferat astro;
 Qui mensis damno, quæ dentur tempora lucro. 570
 Illius occurfus etiam vitare memento,
 In cujus manibus, ceu pinguis succina, tritas
 Cernis ephemeridas; quæ nullum consulit, et jam
 Consulitur; quæ, castra viro patriamque petente,
 Non ibit pariter, numeris revocata Thrasylli. 575
 Ad primum lapidem vectari cum placet, hora
 Sumitur ex libro: si prurit frictus ocelli
 Angulus, inspecta genæ collyria poscit.
 Ægra licet jaceat, capiendo nulla videtur
 Aptior hora cibo, nisi quam dederit Petosiris. 580
 Si mediocris erit, spatium lustrabit utrumque
 Metarum, et fortes ducet; frontemque manumque
 Præbebit vati crebrum poppyfima roganti.
 Divitibus responsa dabit Phryx augur, et Indus
 Conductus, dabit astrorum mundique peritus, 585
 Atque aliquis senior, qui publica fulgura condit.
 Plebeium in circo positum est et in aggere fatum.
 Quæ nudis longum ostendit cervicibus aurum,
 Consulit ante phalæ, delphinorumque columnas;
 An saga vendenti nubat, caupone relicto. 590
 Hæc

Hæc tamen et partus subeunt discrimen, et omnes
 Nutricis tolerant, fortuna urgente, labores.
 Sed jacet aurato vix ulla puerpera lecto.
 Tantum artes hujus, tantum medicamina, possunt,
 Quæ steriles facit, atque homines in ventre necandos
 Conducit. Gaude infelix, atque ipse bibendum 596
 Porrigere quidquid erit: nam si distendere vellet,
 Et vexare uterum pueris salientibus, effes
 Æthiopis fortasse pater: mox decolor hæres
 Impleret tabulas, nunquam tibi mane videndus. 600
 Transeo suppositos, et gaudia, vota que sæpe
 Ad spurcos decepta lacus, atque inde petitos
 Pontifices Salios, Scaurorum nomina falso
 Corpore laturos. Stat fortuna improba noctu,
 Arridens nudis infantibus. Hos fovet omnes, 605
 Involvitque sinu: domibus tunc porrigit altis,
 Secretumque sibi mimum parat: hos amat, his se
 Ingerit, atque suos ridens producit alumnos.
 Hic magicos affert cantus, hic Theffala vendit
 Philtra, quibus valeat mentem vexare mariti, 610
 Et solea pulsare nates. Quod desipis, inde est,
 Inde animi caligo, et magna oblivio rerum,
 Quas modo gessisti. Tamen hoc tolerabile, si non
 Et furere incipias, ut avunculus ille Neronis,
 Cui totam tremuli frontem Cæsonia pulli 615
 E In-

Infudit. Quæ non faciet, quod principis uxor?
 Ardebant cuncta, et fracta compage ruebant,
 Non aliter, quam si fecisset Juno maritum
 Infanum. Minus ergo nocens erit Agrippinæ
 Boletus; siquidem unius præcordia preffit 620
 Ille senis, tremulumque caput descendere jussit
 In cœlum, et longa manantia labra saliva.
 Hæc poscit ferrum atque ignes, hæc potio torquet;
 Hæc lacerat mistos equitum cum sanguine patres.
 Tanti partus equæ! quanti una venefica constat! 625
 Oderunt natos de pellice: nemo repugnet,
 Nemo vetet. Jam jam privignum occidere fas est.
 Vos ego, pupilli, moneo, quibus amplior est res,
 Custodite animas, et nulli credite mensæ.
 Livida materno fervent adipata veneno. 630
 Mordeat ante aliquis, quicquid porrexerit illa,
 Quæ peperit: timidus prægustet pocula papas.
 Fingimus hæc, altum satyra fumente cothurnum,
 Scilicet, et, finem egressi legemque priorum,
 Grande Sophocleo carmen bacchamur hiatu, 635
 Montibus ignotum Rutulis, cœloque Latino.
 Nos utinam vani: sed clamat Pontia, feci,
 Confiteor, puerisque meis aconita paravi,
 Quæ deprensa patent; facinus tamen ipsa peregi.
 Tunc duos una, sævissima vipera, cœna? 640
 Tunc

Tunc duos? septem, si septem forte fuissent.
 Credamus tragicis, quicquid de Colchide torva
 Dicitur, et Progne. Nil contra conor: et illæ
 Grandia monstra suis audebant temporibus; sed
 Non propter nummos. Minor admiratio summis 645
 Debetur monstis, quoties facit ira nocentem
 Hunc sexum; et rabie jecur incendente feruntur
 Præcipites, ut saxa jugis abrupta, quibus mons
 Subtrahitur, clivoque latus pendente recedit.
 Illam ego non tulerim, quæ computat, et scelus ingens
 Sana facit. Spectant subeuntem fata mariti 651
 Alcestim; et similis si permutatio detur,
 Morte viri cupiant animam servare catellæ.
 Occurrunt multæ tibi Belides, atque Eriphylæ.
 Mane Clytemnestram nullus non vicus habebit. 655
 Hoc tantum refert, quod Tyndaris illa bipennem
 Insulfam et fatuam dextra lævaque tenebat:
 At nunc res agitur tenui pulmone rubetæ:
 Sed tamen et ferro, si prægustarit Atrides
 Pontica ter victi cautus medicamina Regis, 660

SATYRA VII.

ET spes, et ratio studiorum in Cæsare tantum:
 Solus enim tristes hac tempestate camœnas
 Respexit, cum jam celebres notique poëtæ
 Balneolum Gabiis, Romæ conducere furnos
 Tentarent; nec fœdum alii nec turpe putarent 5
 Præcones fieri; cum, desertis Aganippes
 Vallibus, esuriens migraret in atria Clio.
 Nam si Pieria quadrans tibi nullus in umbra
 Ostendatur, ames nomen victumque Machæræ,
 Et vendas potius, commissa quod auctio vendit 10
 Stantibus, œnophorum, tripodes, armaria, cistas,
 Alcithoen Pacci, Thebas et Terea Fausti.
 Hoc fatius, quam si dicas, sub iudice, vidi,
 Quod non vidisti. Faciant equites Afiani,
 Quanquam et Cappadoces faciant, equitesque Bithyni,
 Altera quos nudo traducit Gallia talo. 16
 Nemo tamen studiis indignum ferre laborem
 Cogetur posthac, necit quicumque canoris
 Eloquium vocale modis, laurumque momordit.
 Hoc agite, ô juvenes: circumspicit, et stimulat vos,
 Materiamque sibi ducis indulgentia quærit. 21
 Si qua aliunde putas rerum expectanda tuarum

Præ-

P.S. Lamborn, sculp. Cantab.

Præfidia, atque ideo croceæ membrana tabellæ
 Impletur; lignorum aliquid posce ocyus, et quæ
 Componis, dona Veneris, Telesine, marito; 25
 Aut clude, et positos tinea pertunde libellos,
 Frange miser calamos, vigilataque prælia dele,
 Qui facis in parva sublimia carmina cella,
 Ut dignus venias hederis, et imagine macra.
 Spes nulla ulterior: didicit jam dives avarus 30
 Tantum admirari, tantum laudare disertos,
 Ut pueri Junonis avem. Sed defluit ætas,
 Et pelagi patiens, et cassidis, atque ligonis.
 Tædia tunc subeunt animos, tunc seque, suamque
 Terpsichoren odit facunda et nuda senectus. 35
 Accipe nunc artes, ne quid tibi conferat iste,
 Quem colis, et Musarum et Apollinis æde relicta;
 Ipse facit versus, atque uni cedit Homero
 Propter mille annos. At, si dulcedine famæ
 Succensus recites, Maculonus commodat ædes; 40
 Ac longe ferrata domus servire jubetur,
 In qua sollicitas imitatur janua portas.
 Scit dare liberos extrema in parte sedentes
 Ordinis, et magnas comitum disponere voces.
 Nemo dabit regum, quanti subsellia constant, 45
 Et quæ conducto pendent anabathra tigillo,
 Quæque reportandis posita est orchestra cathedris.

Nos tamen hoc agimus, tenuique in pulvere fulcos
 Ducimus, et litus sterili versamus aratro.
 Nam si discedas, laqueo tenet ambitiosi 50
 Consuetudo mali; tenet insanabile multos
 Scribendi cacoëthes, et ægro in corde fenescit.
 Sed vatem egregium, cui non fit publica vena,
 Qui nihil expositum soleat deducere, nec qui
 Communi feriat carmen triviale moneta; 55
 Hunc, qualem nequeo monstrare, et sentio tantum,
 Anxietate carens animus facit, omnis acerbi
 Impatiens, cupidus silvarum, aptusque bibendis
 Fontibus Aonidum: neque enim cantare sub antro
 Pierio, thyrsūve potest contingere sana 60
 Paupertas, atque æris inops, quo nocte, dieque
 Corpus eget. Satur est, cum dicit Horatius, Euhœ.
 Quis locus ingenio, nisi cum se carmine solo
 Vexant, et dominis Cirrhæ Nisæque feruntur,
 Pectora nostra duas non admittentia curas? 65
 Magnæ mentis opus, nec de Iodice paranda
 Attonitæ, currus, et equos, faciesque Deorum
 Aspicere, et qualis Rutulum confundat Erynnis.
 Nam si Virgilio puer et tolerabile desit
 Hospitium, caderent omnes a crinibus hydri: 70
 Surda nihil gemeret grave buccina. Poscimus, ut fit
 Non minor antiquo Rubrenus Lappa cothurno,
 Cujus

Cujus et alveolos et lænam pignerat Atreus.
 Non habet infelix Numitor quod mittat amico;
 Quintillæ quod donet, habet: nec defuit illi 75
 Unde emeret multa pascendum carne leonem
 Jam domitum: constat leviori bellua sumptu
 Nimirum, et capiunt plus intestina poetæ.
 Contentus fama jaceat Lucanus in hortis
 Marmoreis: at Serrano, tenuique Saleio 80
 Gloria quantalibet, quid erit, si gloria tantum est?
 Curritur ad vocem jucundam, et carmen amicæ
 Thebaidos, lætam fecit cum Statius urbem,
 Promisitque diem; tanta dulcedine captos
 Afficit ille animos, tantaque libidine vulgi 85
 Auditur: sed, cum fregit subsellia versu,
 Esurit, intactam Paridi nisi vendat Agaven.
 Ille et militiæ multis largitur honorem,
 Semestri vatum digitos circumligat auro.
 Quod non dant proceres, dabit histrio. Tu Camerinos,
 Et Bareas, tu nobilium magna atria curas? 91
 Præfectos Pelopea facit, Philomela Tribunos.
 Haud tamen invidias vati, quem pulpita pascunt.
 Quis tibi Mæcenæ? quis nunc erit aut Proculeius,
 Aut Fabius? quis Cotta iterum? quis Lentulus alter?
 Tunc par ingenio pretium: nunc utile multis 96
 Pallere, et vinum toto nescire decembri.

Vester porro labor fœcundior, historiarum
 Scriptores : petit hic plus temporis, atque olei plus :
 Namque oblita modi millesima pagina surgit 100
 Omnibus, et crescit multa damnosa papyro.
 Sic ingens rerum numerus jubet, atque operum lex.
 Quæ tamen inde seges? terræ quis fructus aperta?
 Quis dabit historico quantum daret acta legenti?
 Sed genus ignavum, quod lecto gaudet et umbra. 105
 Dic igitur, quid causidicis civilia præstent
 Officia, et magno comites in fasce libelli?
 Ipsi magna sonant; sed tunc, cum creditor audit,
 Præcipue, vel si tetigit latus acrior illo,
 Qui venit ad dubium grandi cum codice nomen : 110
 Tunc immensa cavi spirant mendacia folles,
 Conspuiturque sinus. Veram deprendere messem
 Si libet, hinc centum patrimonia causidicorum,
 Parte alia solum Ruffati pone Lacernæ.
 Confedere duces : surgis tu pallidus Ajax, 115
 Dicturus dubia pro libertate, Bubulco
 Judice. Rumpe miser tensum jecur, ut tibi lassio
 Figantur virides, scalarum gloria, palmæ.
 Quod vocis pretium? ficcus petasunculus, et vas
 Pelamydum, aut veteres, Afrorum epimonia, bulbi;
 Aut vinum Tiberi devectum, quinque lagenæ. 121
 Si quater egisti, si contigit aureus unus,

Inde

Inde cadunt partes, ex fœdere pragmaticorum.
 Æmilio dabitur, quantum petet; et melius nos
 Egimus : hujus enim stat currus aheneus, alti 125
 Quadrijuges in vestibulis, atque ipse feroci
 Bellatore sedens curvatum hastile minatur
 Eminus, et statua meditatur prælia lusca.
 Sic Pedo conturbat, Matho deficit; exitus hic est
 Tongilli, magno cum rhinocerote lavari 130
 Qui solet, et vexat lutulenta balnea turba,
 Perque forum juvenes longo premit affere Medos,
 Empturus pueros, argentum, myrrhina, villas :
 Spondet enim Tyrio stalaria purpura filo.
 Et tamen hoc ipsis est utile : purpura vendit 135
 Causidicum, vendunt amethystina : convenit illis
 Et strepitu, et facie majoris vivere census.
 Sed finem impensæ non servat prodiga Roma.
 Ut redeant veteres, Ciceroni nemo ducentos
 Nunc dederit nummos, nisi fulserit annulus ingens.
 Respicit hoc primum qui litigat, an tibi servi 141
 Octo, decem comites, post te an sit sella, togati
 Ante pedes : ideo conducta Paulus agebat
 Sardonyche, atque ideo pluris, quam Cossus agebat,
 Quam Basilus. Rara in tenui facundia panno. 145
 Quando licet stentem Basilo producere matrem?
 Quis bene dicentem Basilum ferat? accipiat te

Gal-

Gallia, vel potius nutricula caufidicorum
 Africa, si placuit mercedem imponere linguæ.
 Declamare doces, ô ferrea pectora, Vecti, 150
 Cum perimit favos classis numerosa tyrannos.
 Nam quæcunque sedens modo legerat, hæc eadem stans
 Proferet, atque eadem cantabit versibus isdem.
 Occidit miseros crambe repetita magistros.
 Quis color, et quod sit causæ genus, atque ubi summa
 Quæstio, quæ veniant diversa parte sagittæ, 156
 Scire volunt omnes, mercedem solvere nemo.
 Mercedem appellas? quid enim scio? culpa docentis
 Scilicet arguitur, quod læva in parte mamillæ
 Nil falit Arcadico juveni, cujus mihi sexta 160
 Quaque die miserum dirus caput Annibal implet.
 Quicquid id est, de quo deliberat, an petat urbem
 A Cannis; an post nimbos et fulmina cautus
 Circumagat madidas a tempestate cohortes.
 Quantum vis stipulare, et protinus accipe, quod do,
 Ut toties illum pater audiat. Hæc alii sex 166
 Et plures uno conclamant ore sophistæ,
 Et veras agitant lites, raptore relicto:
 Fusa venena silent, malus ingratusque maritus,
 Et quæ jam veteres sanant mortaria cæcos. 170
 Ergo sibi dabit ipse rudem, si nostra movebunt
 Consilia, et vitæ diversum iter ingredietur,

Ad

Ad pugnam qui rhetorica descendit ab umbra,
 Summula ne pereat, qua vilis tessera vænit
 Frumenti: quippe hæc merces lautissima. Tenta
 Chrysogonus quanti doceat, vel Pollio quanti, 176
 Lautorum pueros, artem scindens Theodori.
 Balnea sexcentis, et pluris porticus, in qua
 Gestetur dominus quoties pluit; anne serenum
 Exspectet, spargatque luto jumenta recenti? 180
 Hic potius: namque hic mundæ nitet ungula mulæ.
 Parte alia longis Numidarum fulta columnis
 Surgat, et argentem rapiat cœnatio solem.
 Quanticumque domus, veniet, qui fercula docte
 Componit, veniet, qui pulmentaria condit. 185
 Hos inter sumptus festertia Quintiliano,
 Ut multum, duo sufficient: res nulla minoris
 Constabit patri, quam filius. Unde igitur tot
 Quintilianus habet saltus? exempla novorum
 Fatorum transi: felix, et pulcher, et acer, 190
 Felix, et sapiens, et nobilis, et generosus
 Appositam nigræ lunam subtextit alutæ:
 Felix, orator quoque maximus, et jaculator,
 Et si perfrixit, cantat bene. Distat enim, quæ
 Sidera te excipiant modo primos incipientem 195
 Edere vagitus, et adhuc a matre rubentem.
 Si fortuna volet, fies de rhetore consul:

Si

Si volet hæc eadem, fies de confule rhetor.
 Ventidius quid enim? quid Tullius? anne aliud quam
 Sidus, et occulti miranda potentia fati? 200
 Servis regna dabunt, captivis fata triumphos.
 Felix ille tamen, corvo quoque rarior albo.
 Pœnituit multos vanæ sterilisque cathedræ,
 Sicut Thrasymachi probat exitus, atque Secundi
 Carrinatis: et hunc inopem vidistis, Athenæ, 205
 Nil præter gelidas aufæ conferre cicutas.
 Dî majorum umbris tenuem et sine pondere terram,
 Spirantesque crocos, et in urna perpetuum ver,
 Qui præceptorem sancti voluere parentis
 Esse loco. Metuens virgæ jam grandis Achilles 210
 Cantabat patriis in montibus; et cui non tunc
 Eliceret risum citharædi cauda magistri?
 Sed Ruffum atque alios cædit sua quæque juvenus:
 Ruffum, qui toties Ciceronem Allobroga dixit.
 Quis gremio Enceladi, doctique Palæmonis affert, 215
 Quantum grammaticus meruit labor? et tamen ex hoc,
 Quodcumque est, minus est autem quam rhetoris æra,
 Discipuli custos præmordet Accœnitus ipse,
 Et qui dispensat, frangit sibi. Cede, Palæmon,
 Et patere inde aliquid decrescere, non aliter, quam
 Institor hybernæ tegetis, niveique cadurci: 221
 Dummodo non pereat, mediæ quod noctis ab hora

Se-

Sedisti, qua nemo faber, qua nemo federet,
 Qui docet obliquo lanam deducere ferro:
 Dummodo non pereat totidem olfecisse lucernas, 225
 Quot stabant pueri, cum totus decolor esset
 Flaccus, et hæeret nigro fuligo Maroni.
 Rara tamen merces, quæ cognitione tribuni
 Non egeat. Sed vos sævas imponite leges,
 Ut præceptori verborum regula constet; 230
 Ut legat historias, auctores noverit omnes,
 Tanquam ungues digitosque suos; ut forte rogatus
 Dum petit aut Thermas aut Phœbi balnea, dicat
 Nutricem Anchisæ, nomen patriamque novercæ
 Archemori; dicat quot Acestes vixerit annos, 235
 Quot Sículus Phrygibus vini donaverit urnas.
 Exigite, ut mores teneros ceu pollice ducat,
 Ut si quis cera vultum facit: exigite, ut sit
 Et pater ipse cœtus, ne turpia ludant,
 Ne faciant vicibus. Non est leve tot puerorum 240
 Observare manus, oculosque in fine trementes.
 Hæc, inquit, cura, sed, cum se verterit annus,
 Accipe, victori populus quod postulat, aurum.

SA-

SATYRA VIII.

Stemmata quid faciunt? quid prodest, Pontice, longo
 Sanguine cenferi, pictosque ostendere vultus
 Majorum, et stantes in curribus Æmilianos,
 Et Curios jam dimidios, humerosque minorem
 Corvinum, et Galbam auriculis nasoque carentem? 5
 Quis fructus generis tabula jactare capaci
 Corvinum, posthac multa deducere virga
 Fumosos equitum cum dictatore magistros,
 Si coram Lepidis male vivitur? effigies quo
 Tot bellatorum, si luditur alea pernox, 10
 Ante Numantinos? si dormire incipis ortu
 Luciferi, quo signa duces et castra movebant?
 Cur Allobrogicis et magna gaudeat ara
 Natus in Herculeo Fabius lare, si cupidus, si
 Vanus, et Euganea quantumvis mollior agna: 15
 Si tenerum attritus Catinensi pumice lumbum
 Squallentes traducit avos, emptorque veneni
 Frangenda miseram funestat imagine gentem?
 Tota licet veteres exornent undique ceræ 20
 Atria, nobilitas sola est atque unica virtus.
 Paulus, vel Cossus, vel Drusus, moribus esto:
 Hos ante effigies majorum pone tuorum:

Præ-

Præcedant ipfas illi, te consule, virgas.
 Prima mihi debes animi bona. Sanctus haberi, 25
 Justitiæque tenax factis dictisque mereris?
 Agnosco procerem. Salve, Getulice, seu tu
 Silanus, quocumque alio de sanguine rarus
 Civis, et egregius patriæ contingis ovanti.
 Exclamare libet, populus quod clamat, Ofiri 30
 Invento. Quis enim generosum dixerit hunc, qui
 Indignus genere, et præclaro nomine tantum
 Insignis? nanum cujusdam Atlanta vocamus:
 Æthiopem cygnum; pravam extortamque puellam,
 Europen: canibus pigris, scabieque vetusta 35
 Levibus, et siccæ lambentibus ora lucernæ,
 Nomen erit pardus, tigris, leo; si quid adhuc est,
 Quod fremat in terris violentius. Ergo cavebis,
 Et metues, ne tu sic Creticus, aut Camerinus.
 His ego quem monui? tecum est mihi sermo, Rubelli
 Plance. Tumes alto Drusorum sanguine, tanquam 41
 Feceris ipse aliquid, propter quod nobilis esses;
 Ut te conciperet, quæ sanguine fulget Iūli,
 Non quæ ventoso conducta sub aggere textit.
 Vos humiles, inquis, vulgi pars ultima nostri, 45
 Quorum nemo queat patriam monstrare parentis:
 Ast ego Cecropides. Vivas, et originis hujus
 Gaudia longa feras: tamen ima plebe Quiritem

Facundum invenies. Solet hic defendere causas
 Nobilis indocti. Veniet de plebe togata 50
 Qui juris nodos, et legum ænigmata solvat.
 Hic petit Euphraten juvenis, domitique Batavi
 Custodes aquilas, armis industrius: at tu
 Nil nisi Cecropides, truncoque fimillimus Hermæ.
 Nullo quippe alio vincis discrimine, quam quod 55
 Illi marmoreum caput est, tua vivit imago.
 Dic mihi, Teucrorum proles, animalia muta
 Quis generosa putet, nisi fortia? nempe volucrem
 Sic laudamus equum, facili cui plurima palma
 Fervet, et exultat rauco victoria circo. 60
 Nobilis hic, quocumque venit de gramine, cujus
 Clara fuga ante alios, et primus in æquore pulvis.
 Sed venale pecus Corithæ, posteritas et
 Hirpini, si rara jugo victoria sedit.
 Nil ibi majorum respectus, gratia nulla 65
 Umbrarum: dominos pretiis mutare jubentur
 Exiguus, tritoque trahunt epirhedia collo
 Segnipedes, dignique molam versare Nepotis.
 Ergo, ut miremur te, non tua, primum aliquid da,
 Quod possim titulis incidere præter honores, 70
 Quos illis damus, et dedimus, quibus omnia debes.
 Hæc satis ad juvenem, quem nobis fama superbum
 Tradit, et inflatum, plenumque Nerone propinquo.

Rarus

Rarus enim ferme sensus communis in illa
 Fortuna: sed te censerī laude tuorum,
 Pontice, noluerim, sic ut nihil ipse futuræ 75
 Laudis agas. Miserum est aliorum incumbere famæ,
 Ne collapsa ruant subductis tecta columnis.
 Stratus humi palmes viduas desiderat ulmos.
 Esto bonus miles, tutor bonus, arbiter idem
 Integer: ambiguae si quando citabere testis 80
 Incertæque rei, Phalaris licet imperet ut sis
 Falsus, et admoto dictet perjurā tauro,
 Summum crede nefas animam præferre pudori,
 Et propter vitam vivendi perdere causas.
 Dignus morte perit, cœnet licet ostrea centum 85
 Gaurana, et Cosmi toto mergatur ahenō.
 Expectata diu tandem provincia cum te
 Rectorem accipiet, pone iræ fræna modumque,
 Pone et avaritiæ; miserere inopum sociorum.
 Offa vides regum vacuis exsucta medullis. 90
 Respice, quid moneant leges, quid curia mandet;
 Præmia quanta bonos maneant; quam fulmine justo
 Et Capito et Numitor ruerint, damnante senatu,
 Piratæ Cilicum. Sed quid damnatio confert,
 Cum Pansa eripiat quicquid tibi Natta reliquit? 95
 Præconem, Chærippe, tuis circumspice pannis,
 Jamque tace. Furor est post omnia perdere naulum.

F

Non

Non idem gemitus olim, neque vulnus erat par
 Damnorum, fociis florentibus, et modo victis.
 Plena domus tunc omnis, et ingens stabat acervus 100
 Nummorum, Spartana chlamys, conchylia Coa,
 Et cum Parrhasii tabulis signisque Myronis
 Phidiacum vivebat ebur, necnon Polycleti
 Multus ubique labor; raræ sine Mentore mensæ.
 Inde Dolabella est, atque hinc Antonius, inde 105
 Sacrilegus Verres. Referebant navibus altis
 Occulta spolia, et plures de pace triumphos.
 Nunc fociis juga pauca boum, et grex parvus equarum,
 Et pater armenti capto eripietur agello:
 Ipsi deinde lares, si quod spectabile signum; 110
 Si quis in ædícula Deus unicus; hæc etenim sunt
 Pro summis: nam sunt hæc maxima. Despicias tu
 Forfitan imbelles Rhodios, unctamque Corinthum;
 Despicias merito. Quid refinata juvenus,
 Cruraque totius facient tibi levia gentis? 115
 Horrida vitanda est Hispania, Gallicus axis,
 Illyricumque latus. Parce et messoribus illis,
 Qui saturant urbem, circo, scenæque vacantem.
 Quanta autem inde feres tam diræ præmia culpæ,
 Cum tenues nuper Marius discinxerit Afros? 120
 Curandum in primis, ne magna injuria fiat
 Fortibus et miseris: tollas licet omne quod usquam est
 Auri

Auri atque argenti; scutum gladiumque relinques,
 Et jaculum, et galeam. Spoliatis arma superfunt.
 Quod modo proposui non est sententia: verum 125
 Credite me vobis folium recitare Sibyllæ.
 Si tibi sancta cohors comitum; si nemo tribunal
 Vendit acerfcomes; si nullum in conjugè crimen;
 Nec per conventus, nec cuncta per oppida, curvis
 Unguibus ire parat nummos raptura Celæno: 130
 Tunc licet a Pico numeres genus, altaque si te
 Nomina delectant, omnem Titanida pugnam
 Inter majores, ipsumque Promethea, ponas:
 De quocunque voles proavum tibi sumito libro.
 Quod si præcipitem rapit ambitus, atque libido; 135
 Si frangis virgas sociorum in sanguine; si te
 Delectant hebetes lassò lictore secures:
 Incipit ipsorum contra te stare parentum
 Nobilitas, claramque facem præferre pudendis.
 Omne animi vitium tanto conspectius in se 140
 Crimen habet, quanto major, qui peccat, habetur.
 Quo mihi te, solitum falsas signare tabellas
 In templis, quæ fecit avus, statuamque parentis
 Ante triumphalem? quo, si nocturnus adulter
 Tempora Santonico velas adoperta cucullo? 145
 Præter majorum cineres atque ossa volucris
 Carpento rapitur pinguis Damasippus; et ipse,
 F 2 Ipse

Ipse rotam stringit multo sufflamine consul :
 Nocte quidem ; sed luna videt ; sed sidera testes
 Intendunt oculos. Finitum tempus honoris 150
 Cum fuerit, clara Damasippus luce flagellum
 Sumet, et occursum nusquam trepidabit amici
 Jam senis, ac virga prior innuet, atque maniplos
 Solvet, et infundet jumentis hordea lassis.
 Interea, dum lanatas, torvumque juvencum, 155
 More Numæ, cædit Jovis ante altaria, jurat
 Solam Eponam, et facies olida ad præsepia pictas.
 Sed cum pervigiles placet instaurare popinas,
 Obvius assiduo Syrophœnix udus amomo
 Currit, Idumææ Syrophœnix incola portæ, 160
 Hospitis affectu dominum, regemque salutat,
 Et cum venali Cyane succincta lagena.
 Defensor culpæ dicet mihi : fecimus et nos
 Hæc juvenes. Esto ; desisti nempe, nec ultra
 Fovisti errorem. Breve fit quod turpiter audes. 165
 Quædam cum prima refecentur crimina barba ;
 Indulge veniam pueris. Damasippus ad illos
 Thermarum calices, inscriptaque lintea vadit,
 Maturus bello Armeniæ, Syriæque tuendis
 Amnibus, et Rheno, atque Istro. Præstare Neronem
 Securum valet hæc ætas. Mitte Ostia, Cæsar, 171
 Mitte ; sed in magna legatum quære popina.

In-

Invenies aliquo cum percussore jacentem,
 Permissum nautis, et furibus, ac fugitivis ;
 Inter carnifices et fabros sandapilarum, 175
 Et resupinati cessantia tympana Galli.
 Æqua ibi libertas, communia pocula, lectus
 Non alius cuiquam, nec mensa remotior ulli.
 Quid facias talem fortitus, Pontice, servum ?
 Nempe in Lucanos, aut Thusca ergastula mittas. 180
 At vos, Trojugenæ, vobis ignoscitis, et quæ
 Turpia cerdoni, Volesos Brutosque decebunt.
 Quid, si nunquam adeo fœdis adeoque pudendis
 Utimur exemplis, ut non pejora superfint ?
 Consumptis opibus, vocem, Damasippe, locasti 185
 Sipario, clamosum ageres ut Phasma Catulli.
 Laureolum velox etiam bene Lentulus egit,
 Judice me, dignus vera cruce. Nec tamen ipsi
 Ignoscas populo : populi frons durior hujus,
 Qui sedet, et spectat triscurria patriciorum ; 190
 Planipedes audit Fabios, ridere potest qui
 Mamercorum alapas. Quanti sua funera vendant,
 Quid refert ? vendunt nullo cogente Nerone,
 Nec dubitant Celsi prætoris vendere ludis.
 Finge tamen gladios inde, atque hinc pulpita pone :
 Quid fatius ? Mortem sic quisquam exhorruit, ut fit 196
 Zelotypus Thymeles, stupidi collega Corinthi ?

F 3

Res

Res haud mira tamen, citharædo principe, mimus
 Nobilis: hæc ultra, quid erit nisi ludus? et illic
 Dedecus urbis habes: nec mirmillonis in armis 200
 Nec clypeo Gracchum pugnantem, aut falce supina;
 Damnat enim tales habitus, et damnat et odit,
 Nec galea frontem abscondit: movet, ecce, tridentem,
 Postquam vibrata pendentia retia dextra
 Nequicquam effudit, nudum ad spectacula vultum
 Erigit, et tota fugit agnoscendus arena. 206
 Credamus tunicæ, de faucibus aurea cum se
 Porrigat, et longo jactetur spira galero.
 Ergo ignominiam graviolem pertulit omni
 Vulnere, cum Graccho jussus pugnare secutor. 210
 Libera si dentur populo suffragia, quis tam
 Perditus, ut dubitet Senecam præferre Neroni;
 Cujus supplicio non debuit una parari
 Simia, nec serpens unus, nec culeus unus?
 Par Agamemnonidæ crimen; sed causa facit rem 215
 Dissimilem: quippe ille, Deis auctoribus, ultor
 Patris erat cæsi media inter pocula: sed nec
 Electræ jugulo se polluit, aut Spartani
 Sanguine conjugii, nullis aconita propinquis
 Miscuit; in scena nunquam cantavit Orestes, 220
 Troïca non scripsit. Quid enim Virginius armis
 Debuit ulcisci magis, aut cum Vindice Galba?

Quid

Quid Nero tam sæva crudaque tyrannide fecit?
 Hæc opera, atque hæc sunt generosi principis artes,
 Gaudentis fædo peregrina ad pulpita cantu 225
 Prostitui, Graiæque apium meruisse coronæ.
 Majorum effigies habeant insignia vocis,
 Ante pedes Domitii longum tu pone Thyestæ
 Syrma, vel Antigones, seu personam Menalippes,
 Et de marmoreo citharam suspende colosso. 230
 Quis, Catilina, tuis natalibus atque Cethegi
 Inveniet quicquam sublimius? arma tamen vos
 Nocturna, et flammæ domibus templisque parastis,
 Ut Braccatorum pueri, Senonumque minores,
 Ausi quod liceat tunica punire molesta: 235
 Sed vigilat consul, vexillaque vestra coercet.
 Hic novus, Arpinas ignobilis, et modo Romæ
 Municipalis eques, galeatum ponit ubique
 Præsidium attonitis, et in omni gente laborat.
 Tantum igitur muros intra toga contulit illi 240
 Nominis et tituli, quantum non Leucade, quantum
 Thessaliæ campis, Octavius abstulit udo
 Cædibus assiduis gladio. Sed Roma parentem,
 Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit.
 Arpinas alius Volscorum in monte solebat 245
 Poscere mercedes alieno lassus aratro;
 Nodosam post hæc frangebatur vertice vitem,

F 4

Si

Si lentus pigra muniret castra dolabra.
 Hic tamen et Cimbro, et summa pericula rerum
 Excipit, et solus trepidantem protegit urbem. 250
 Atque ideo, postquam ad Cimbro stragemque volabant,
 Qui nunquam attigerant majora cadavera, corvi,
 Nobilis ornatur lauro collega secunda.
 Plebeia Deciorum animæ, plebeia fuerunt
 Nomina: pro totis legionibus hi tamen, et pro 255
 Omnibus auxiliis, atque omni pube Latina
 Sufficiunt Dîs infernis, Terræque parenti.
 Pluris enim Decii, quam qui servantur ab illis.
 Ancilla natus trabeam, et diadema Quirini,
 Et fasces, meruit regum ultimus ille bonorum. 260
 Prodit laxabant portarum claustra tyrannis
 Exulibus juvenes ipsius consulis, et quos
 Magnum aliquid dubia pro libertate deceret,
 Quod miraretur cum Coclite Mutius, et quæ
 Imperii fines Tiberinum virgo natavit. 265
 Occulta ad patres produxit crimina servus
 Matronis lugendus: at illos verbera justis
 Afficiunt pœnis, et legum prima securis.
 Malo pater tibi sit Therfites, dummodo tu sis
 Æacidæ similis, Vulcaniaque arma capeffas, 270
 Quam te Therfitæ similem producat Achilles.
 Et tamen ut longe repetas, longeque revolas

Nomen, ab infami gentem deducis asylo.
 Majorum primus quisquis fuit ille tuorum,
 Aut pastor fuit, aut illud quod dicere nolo. 275

SATYRA IX.

SCire velim quare toties mihi, Nævole, tristis
 Occurras fronte obducta, ceu Marsya victus.
 Quid tibi cum vultu, qualem deprensus habebat
 Ravola, dum Rhodopes uda terit inguina barba?
 Nos colaphum incutimus lambenti crustula servo. 5
 Non erat hac facie miserabilior Crepereius
 Pollio, qui triplicem usuram præstare paratus
 Circuit, et fatuos non invenit. Unde repente
 Tot rugæ? certe modico contentus agebas
 Vernam equitem, conviva joco mordente facetus, 10
 Et salibus vehemens intra pomœria natis.
 Omnia nunc contra: vultus gravis, horrida sicca
 Sylva comæ, nullus tota nitor in cute, qualem
 Præstabat calidi circumlita fascia visci;
 Sed fruticante pilo neglecta, et squallida crura. 15
 Quid macies ægri veteris, quem tempore longo
 Torret quarta dies, olimque domestica febris?
 Dependas animi tormenta latentis in ægro
 Corpore, dependas et gaudia: sumit utrumque

In-

Inde habitum facies : igitur flexisse videris 25
 Propositum, et vitæ contrarius ire priori.
 Nuper enim, ut repeto, fanum Ifidis, et Ganymedem
 Pacis, et advectæ secreta palatia matris,
 Et Cererem, nam quo non prostat fœmina templo?
 Notior Aufidio mœchus scelerare solebas, 25
 Quodque taces, ipsos etiam inclinare maritos.
 Utile et hoc multis vitæ genus : at mihi nullum
 Inde operæ pretium. Pingues aliquando lacernas,
 Munimenta togæ, duri crassique coloris,
 Et male percussas textoris pectine Galli 30
 Accipimus, tenue argentum venæque secundæ.
 Fata regunt homines : fatum est et partibus illis,
 Quas sinus abscondit. Nam si tibi fidera cessant,
 Nil faciet longi mensura incognita nervi;
 Quamvis te nudum spumanti Virro labello 35
 Viderit, et blandæ, affiduæ, densæque tabellæ
 Sollicitent ; αὐτὸς γὰρ ἐφέλλεται ἀνδρα κίναϊδος.
 Quod tamen ulterius monstrum, quam mollis avarus?
 Hæc tribui, deinde illa dedi, mox plura tulisti.
 Computat, ac cevet. Ponatur calculus ; adsint 40
 Cum tabula pueri : numerata sestertia quinque
 Omnibus in rebus ; numerentur deinde labores.
 An facile et pronum est agere intra viscera penem
 Legitimum, atque illic hesternæ occurrere cœnæ?

Ser-

Servus erit minus ille miser, qui foderit agrum, 45
 Quam dominum : sed tu sane tener, et puerum te,
 Et pulchrum, et dignum cyatho, cœloque, putabas.
 Vos humili affeclæ, vos indulgebitis unquam
 Cultori, jam nec morbo donare parati?
 En cui tu viridem umbellam, cui fuccina mittas 50
 Grandia, natalis quoties redit, aut madidum ver
 Incipit ; et strata positus longaque cathedra
 Munera fœmineis tractas secreta Kalendis.
 Dic, passer, cui tot montes, tot prædia servas
 Appula, tot milvos intra tua pascua lassos? 55
 Te Trifolinus ager fœcundis vitibus implet,
 Suspectumque jugum Cumis, et Gaurus inanis:
 Nam quis plura linit victuro dolia musto?
 Quantum erat exhausti lumbos donare clientis
 Jugeribus paucis? meliusne hic rusticus infans 60
 Cum matre, et casulis, et collufore catello
 Cymbala pulfantis legatum fiet amici?
 Improbus es, cum poscis, ait ; sed pensio clamat,
 Posce : sed appellat puer unicus, ut Polyphemi
 Lata acies, per quam solers evasit Ulysses: 65
 Alter emendus erit ; namque hic non sufficit ; ambo
 Pascendi. Quid agam bruma spirante? quid, oro,
 Quid dicam scapulis fervorum mense decembri,
 Et pedibus? durate, atque expectate cicadas?

Ve-

Verum ut dissimules, ut mittas cætera, quanto 70
 Metiris pretio, quod ni tibi deditus essem
 Devotusque cliens, uxor tua virgo maneret?
 Scis certe quibus ista modis, quam sæpe rogaris,
 Et quæ pollicitus. Fugientem sæpe puellam
 Amplexu rapui: tabulas quoque ruperat, et jam 75
 Signabat. Tota vix hoc ego nocte redemi,
 Te plorante foris. Testis mihi lectulus, et tu,
 Ad quem pervenit lecti sonus, et dominæ vox.
 Instabile, ac dirimi cœptum, et jam pene solutum,
 Conjugium in multis domibus servavit adulter. 80
 Quo te circumagas? quæ prima, aut ultima, ponas?
 Nullum ergo meritum est, ingrata ac perfide, nullum,
 Quod tibi filiulus, vel filia nascitur ex me?
 Tollis enim, et libris actorum spargere gaudes
 Argumenta viri. Foribus suspende coronas: 85
 Jam pater es: dedimus quod famæ opponere possis:
 Jura parentis habes; propter me scriberis hæres.
 Legatum omne capis, nec non et dulce caducum.
 Commoda præterea jungentur multa caducis,
 Si numerum, si tres, implevero. Justa doloris, 90
 Nævole, causa tui: contra tamen ille quid affert?
 Negligit, atque alium bipedem sibi quærit a fellum.
 Hæc foli commissa tibi celare memento,
 Et tacitus nostras intra te fige querelas.

Nam

Nam res mortifera est inimicus pumice levis. 95
 Qui modo secretum commiserat, ardet, et odit;
 Tanquam prodiderim quicquid scio. Sumere ferrum,
 Fuste aperire caput, candelam apponere valvis
 Non dubitat. Nec contemnas, aut despicias, quod
 His opibus nunquam cara est annona veneni. 100
 Ergo occulta teges; ut curia Martis Athenis.
 O Corydon, Corydon, secretum divitis ullum
 Esse putas? servi ut taceant, jumenta loquentur,
 Et canis, et postes, et marmora: claude fenestras,
 Vela tegant rimas, junge ostia, tollito lumen 105
 E medio, clament omnes, prope nemo recumbat;
 Quod tamen ad cantum galli facit ille secundi,
 Proximus ante diem caupo sciet, audiet et quæ
 Finxerunt pariter librarius, archimagiri,
 Carptores. Quod enim dubitant componere crimen
 In dominos, quoties rumoribus ulciscuntur 110
 Baltea? nec deerit qui te per compita quærat
 Nolentem, et miseram vinosus inebriet aurem.
 Illos ergo roges, quicquid paulo ante petebas
 A nobis. Taceant illi; sed prodere malunt 115
 Arcanum, quam subrepti potare Falerni,
 Pro populo faciens quantum Laufella bibebat.
 Vivendum recte est cum propter plurima, tum de his
 Præcipue causis, ut linguas mancipiorum

Con-

Contemnas : nam lingua mali pars pessima servi. 120
 Deterior tamen hic, qui liber non erit, illis,
 Quorum animas et farre suo custodit, et ære.
 Idcirco ut possim linguam contemnere servi,
 Utile consilium modo, sed commune, dedisti:
 Nunc mihi quid suades post damnum temporis, et spes
 Deceptas? festinat enim decurrere velox 126
 Flosculus angustæ miseræque brevissima vitæ
 Portio; dum bibimus, dum ferta, unguenta, puellas
 Poscimus, obrepit non intellecta senectus.
 Ne trepida: nunquam pathicus tibi deerit amicus, 130
 Stantibus et salvis his collibus. Undique ad illos
 Conveniunt, et carpentis et navibus, omnes,
 Qui digito scalpunt uno caput. Altera major
 Spes superest: tu tantum erucis imprime dentem.
 Hæc exempla para felicibus: at mea Clotho 135
 Et Lachesis gaudent, si pascitur inguine venter.
 O parvi, nostrique lares, quos thure minuto,
 Aut farre, et tenui soleo exorare corona,
 Quando ego figam aliquid, quo sit mihi tuta senectus,
 A tegete et baculo? viginti millia fœnus, 140
 Pignoribus positis, argenti vascula puri,
 Sed quæ Fabricius censor notet, et duo fortes
 De grege Mæforum, qui me cervice locata
 Securum jubeant clamoso insistere Circo?

Sit

Sit mihi præterea curvus cælator, et alter, 145
 Qui multas facies fingat cito; sufficient hæc,
 Quando ego pauper ero; votum miserabile, nec spes
 His saltem: nam cum pro me fortuna rogatur,
 Affigit ceras illa de nave petitas,
 Quæ Siculos cantus effugit remige furdo. 150

SATYRA X.

OMnibus in terris, quæ sunt a Gadibus usque
 Auroram et Gangem, pauci dignoscere possunt
 Vera bona, atque illis multum diversa, remota
 Erroris nebula: quid enim ratione timemus,
 Aut cupimus? quid tam dextro pede concipis, ut te 5
 Conatus non pœniteat, votique peracti?
 Evertere domos totas optantibus ipsis
 Dî faciles. Nocitura toga, nocitura petuntur
 Militia. Torrens dicendi copia multis,
 Et sua mortifera est facundia. Viribus ille 10
 Confusus periit, admirandisque lacertis.
 Sed plures nimia congesta pecunia cura
 Strangulat, et cuncta exsuperans patrimonia census,
 Quanto delphinis balæna Britannica major.
 Temporibus diris igitur, jussuque Neronis, 15
 Longinum et magnos Senecæ prædivitis hortos

Clau-

Claufit, et egregias Lateranorum obfidet ædes
 Tota cohors. Rarus venit in cœnacula miles.
 Pauca licet portes argenti vascula puri,
 Nocte iter ingressus, gladium, contumque timebis; 20
 Et motæ ad Lunam trepidabis arundinis umbram:
 Cantabit vacuus coram latrone viator.
 Prima fere vota, et cunctis notissima templis
 Divitiæ, crescant ut opes, ut maxima toto
 Nostra sit arca foro. Sed nulla aconita bibuntur 25
 Fictilibus. Tunc illa time cum pocula fumes
 Gemmata, et lato Setinum ardebit in auro.
 Jamne igitur laudas, quod de sapientibus alter
 Ridebat, quoties a limine moverat unum
 Protuleratque pedem; flebat contrarius alter? 30
 Sed facilis rigidi cuivis censura cachinni.
 Mirandum est unde ille oculis suffecerit humor.
 Perpetuo risu pulmonem agitare solebat
 Democritus, quanquam non essent urbibus illis
 Prætecta, et trabæ, fasces, lectica, tribunal. 35
 Quid si vidisset prætorem in curribus altis
 Exstantem, et medio sublimem in pulvere circi
 In tunica Jovis, et pictæ Sarrana ferentem
 Ex humeris aulæ togæ, magnæque coronæ
 Tantum orbem quanto cervix non sufficit ulla? 40
 Quippe tenet sudans hanc publicus, et sibi Consul

Ne

Ne placeat, curru servus portatur eodem.
 Da nunc et volucrem, sceptro quæ furgit eburno;
 Illinc cornicines, hinc præcedentia longi
 Agminis officia, et niveos ad frena Quirites, 45
 Defossa in oculis quos sportula fecit amicos.
 Tunc quoque materiam risus invenit ad omnes
 Occursus hominum, cujus prudentia monstrat
 Summos posse viros, et magna exempla daturus
 Vervecum in patria, crassoque sub aëre nasci. 50
 Ridebat curas, nec non et gaudia vulgi;
 Interdum et lacrymas, cum fortunæ ipse minaci
 Mandaret laqueum, mediumque ostenderet unguem.
 Ergo supervacua hæc aut perniciofa petuntur,
 Propter quæ fas est genua incerare Deorum. 55
 Quosdam præcipitat subjecta potentia magnæ
 Invidiæ, mergit longa, atque insignis honorum
 Pagina; descendunt statuæ, restemque sequuntur.
 Ipsas deinde rotas bigarum impacta securis
 Cædit, et immeritis franguntur crura caballis. 60
 Jam stridunt ignes, jam follibus atque caminis
 Ardet adoratum populo caput, et crepat ingens
 Sejanus: deinde ex facie toto orbe secunda
 Fiunt urceoli, pelves, sartago, patellæ.
 Pone domi lauros, duc in Capitolia magnum 65
 Cretatumque bovem; Sejanus ducitur unco

G

Spec-

Spectandus : gaudent omnes : Quæ labra? quis illi
 Vultus erat? Nunquam, si quid mihi credis, amavi
 Hunc hominem : sed quo cecidit sub crimine? quisnam
 Delator? quibus indicibus, quo teste probavit? 70
 Nil horum : verbosa et grandis epistola venit
 A Capreis : bene habet, nil plus interrogo. Sed quid
 Turba Remi? sequitur fortunam, ut semper, et odit
 Damnatos : idem populus, si Nurscia Thusco
 Favisset, si oppressa foret secunda senectus 75
 Principis, hac ipsa Sejanum diceret hora
 Augustum. Jampridem, ex quo suffragia nulli
 Vendimus, effugit curas. Nam qui dabat olim
 Imperium, fasces, legiones, omnia, nunc se
 Continet, atque duas tantum res anxius optat, 80
 Panem, et Circenses. Perituros audio multos :
 Nil dubium : magna est fornacula : pallidulus mi
 Brutidius meus ad Martis fuit obvius aram.
 Quam timeo, victus ne pœnas exigit Ajax,
 Ut male defensus ! curramus præcipites, et 85
 Dum jacet in ripa, calcemus Cæsaris hostem.
 Sed videant ferve, ne quis neget, et pavidum in jus
 Cervice obstricta dominum trahat. Hi sermones
 Tunc de Sejano, secreta hæc murmura vulgi.
 Visne salutari sicut Sejanus? habere 90
 Tantundem? atque illi fellas donare curules?

Illum

Illum exercitibus præponere? tutor haberi
 Principis, Augusta Caprearum in rupe sedentis
 Cum grege Chaldæo? vis certe pila, cohortes,
 Egregios equites, et castra domestica. Quidni 95
 Hæc cupias? et qui nolunt occidere quemquam,
 Possent volunt. Sed quæ præclara et prospera tanti,
 Ut rebus lætis par sit mensura malorum?
 Hujus qui trahitur prætextam sumere mavis ;
 An Fidenarum, Gabiorumque esse potestas, 100
 Et de mensura jus dicere, vasa minora
 Frangere, pannosus vacuis Ædilis Ulubris?
 Ergo quid optandum foret, ignorasse fateris
 Sejanum. Nam qui nimios optabat honores,
 Et nimias poscebat opes, numerosa parabat 105
 Excelsæ turris tabulata, unde altior esset
 Casus, et impulsæ præceps immane ruinæ.
 Quid Crassos, quid Pompeios evertit, et illum
 Ad sua qui domitos deduxit flagra Quirites?
 Summus nempe locus nulla non arte petitus, 110
 Magnaque numinibus vota exaudita malignis.
 Ad generum Cereris sine cæde et vulnere pauci
 Descendunt reges, et sicca morte tyranni.
 Eloquium ac famam Demosthenis, aut Ciceronis
 Incipit optare, et totis Quinquatribus optat, 115
 Quisquis adhuc uno partem colit asse Minervam,

G 2

Quem

Quem sequitur custos angustæ vernula capsæ.
 Eloquiò sed uterque perit orator; utrumque
 Largus et exundans letho dedit ingenii fons.
 Ingenio manus est, et cervix cæsa; nec unquam 120
 Sanguine caudidici maduerunt rostra pufilli.
 O fortunatam natam, me consule, Romam!
 Antonî gladios potuit contemnere, si sic
 Omnia dixisset. Ridenda poëmata malo,
 Quam te conspicuæ divina Philippica famæ, 125
 Volveris a prima quæ proxima. Sævus et illum
 Exitus eripuit, quem mirabantur Athenæ
 Torrentem, et pleni moderantem fræna theatri.
 Dîs ille adversis genitus, fatoque sinistro,
 Quem pater ardentis massæ fuligine lippus 130
 A carbone, et forcipibus, gladiosque parante
 Incude, et luteo Vulcano ad rhetora misit.
 Bellorum exuvia, truncis affixa trophæis
 Lorica, et fracta de casside buccula pendens,
 Et curtum temone jugum, victæque triremis 135
 Aplustre, et summo tristis captivus in arcu,
 Humanis majora bonis creduntur: ad hæc se
 Romanus, Graiusque, ac Barbarus induperator
 Erexit: causas discriminis atque laboris
 Inde habuit; tanto major famæ fitis est, quam 140
 Virtutis. Quis enim virtutem amplectitur ipsam,

Præ-

Præmia si tollis? patriam tamen obruit olim
 Gloria paucorum, et laudis, titulique cupido
 Hæfuri faxis cinerum custodibus; ad quæ
 Discutienda valent sterilis mala robora ficus: 145
 Quandoquidem data sunt ipsis quoque fata sepulcris.
 Expende Annibalem: quot libras in duce summo
 Invenies? hic est, quem non capit Africa Mauro
 Perfusa Oceano, Niloque admota tepenti,
 Rursus ad Æthiopum populos, aliosque elephantos
 Additur imperiis Hispania: Pyrenæum 151
 Tranfilit. Opposuit natura Alpemque, nivemque:
 Diducit scopulos, et montem rumpit aceto.
 Jam tenet Italiam: tamen ultra pergere tendit.
 Actum, inquit, nihil est, nisi Pœno milite portas 155
 Frangimus, et media vexillum pono Subura.
 O qualis facies, et quali digna tabella,
 Cum Gætula ducem portaret bellua luscum!
 Exitus ergo quis est? O gloria! vincitur idem
 Nempe, et in exilium præceps fugit, atque ibi magnus
 Mirandusque cliens sedet ad prætoria regis, 161
 Donec Bithyno libeat vigilare tyranno.
 Finem animæ, quæ res humanas miscuit olim,
 Non gladii, non saxa dabunt, non tela; sed ille
 Cannarum vindex, ac tanti sanguinis ultor 165
 Annulus. I, demens, et sævas curre per Alpes,

G 3

Ut

Ut pueris placeas, et declamatio fias.
 Unus Pellæo juveni non sufficit orbis :
 Æstuat infelix angusto limite mundi,
 Ut Gyaræ clausus scopulis, parvaque Seripho. 170
 Cum tamen a figulis munitam intraverit urbem,
 Sarcophago contentus erit. Mors sola fatetur
 Quantula sint hominum corpuscula. Creditur olim
 Velificatus Athos, et (quicquid Græcia mendax
 Audet in historia) constratum classibus isdem, 175
 Suppositumque rotis solidum mare. Credimus altos
 Defecisse amnes, epotaque flumina Medo
 Prandente, et madidis cantat quæ Sostratus alis.
 Ille tamen qualis rediit, Salamine relicta,
 In corum atque eorum solitus sævire flagellis 180
 Barbarus, Æolio nunquam hoc in carcere passos,
 Ipsum compedibus qui vinxerat Ennosigæum?
 Mitius id sane, quod non et stigmate dignum
 Credidit; huic quisquam vellet servire Deorum?
 Sed qualis rediit? nempe una nave, cruentis 185
 Fluctibus, ac tarda per densa cadavera prora.
 Has toties optata exegit gloria pœnas.
 Da spatium vitæ, multos da Jupiter annos :
 Hoc recto vultu solum, hoc et pallidus, optas.
 Sed quam continuis et quantis longa senectus 190
 Plena malis! Deformem, et tetrum ante omnia vultum
 Dis-

Diffimilemque sui, deformem pro cute pellem,
 Pendentisque genas, et tales aspice rugas,
 Quales, umbriferos ubi pandit Tabraca saltus,
 In vetula scalpit jam mater simia bucca. 195
 Plurima sunt juvenum discrimina; pulcrior ille
 Hoc, atque ille alio; multum hic robustior illo.
 Una senum facies, cum voce trementia membra,
 Et jam leve caput, madidique infantia nasi.
 Frangendus misero gingiva panis inermi: 200
 Usque adeo gravis uxori, natisque, sibi que,
 Ut captatori moveat fastidia Cossu.
 Non eadem vini, atque cibi, torpente palato,
 Gaudia. Nam coitus jam longa oblivio: vel si
 Coneris, jacet exiguus cum ramice nervus, 205
 Et quamvis tota palpetur nocte, jacebit.
 Anne aliquid sperare potest hæc inguinis ægri
 Canities? quid, quod merito suspecta libido est,
 Quæ venerem affectat sine viribus? aspice partis
 Nunc damnum alterius: nam quæ cantante voluptas,
 Sit licet eximius citharædus, sitve Seleucus, 211
 Et quibus aurata mos est fulgere lacerna?
 Quid refert magni sedeat qua parte theatri,
 Qui vix cornicines exaudiet, atque tubarum
 Conventus? clamore opus est, ut sentiat auris, 215
 Quem dicat venisse puer, quot nuntiet horas.

Præterea minimus gelido jam in corpore sanguis
 Febre calet sola; circumfilit agmine facto
 Morborum omne genus, quorum si nomina quæras,
 Promptius expediam, quot amaverit Hippiæ mæchos;
 Quot Themison ægros autumno occideret uno; 221
 Quot Basilus focios, quot circumscripserit Hirrus
 Pupillos; quot longa viros exforbeat uno
 Maura die; quot discipulos inclinet Hamillus.
 Percurram citius, quot villas possideat nunc, 225
 Quo tondente gravis juveni mihi barba sonabat.
 Ille humero, hic lumbis, hic coxa debilis; ambos
 Perdidit ille oculos, et luscis invidet: hujus
 Pallida labra cibum capiunt digitis alienis:
 Ipse, ad conspectum cœnæ diducere rictum 230
 Suetus, hiat tantum, ceu pullus hirundinis, ad quem
 Ore volat pleno mater jejuna. Sed omni
 Membrorum damno major dementia, quæ nec
 Nomina fervorum, nec vultum agnoscit amici,
 Cum quo præterita cœnavit nocte, nec illos, 235
 Quos genuit, quos eduxit: nam codice sævo
 Hæredes vetat esse suos; bona tota feruntur
 Ad Phialen. Tantum artificis valet halitus oris,
 Quod steterat multis in carcere fornicis annis.
 Ut vigeant sensus animi, ducenda tamen sunt 241
 Funera natorum, rogos aspiciendus amatæ

Con-

Conjugis, et fratris, plenæque sororibus urnæ.
 Hæc data pœna diu viventibus, ut renovata
 Semper clade domus, multis in luctibus, inque
 Perpetuo mœrore, et nigra veste senescant. 245
 Rex Pylius, magno si quicquam credis Homero,
 Exemplum vitæ fuit a cornice secundæ.
 Felix nimirum, qui tot per sæcula mortem
 Distulit, atque suos jam dextra computat annos,
 Quique novum toties mustum bibit: oro, parumper
 Attendas, quantum de legibus ipse queratur 251
 Fatorum, et nimio de stamine, cum videt acris
 Antilochi barbam ardentem: nam quærit ab omni
 Quisquis adest focio, cur hæc in tempora duret;
 Quod facinus dignum tam longo admiserit ævo. 255
 Hæc eadem Peleus, raptum cum luget Achillem,
 Atque alius, cui fas Ithacum lugere natantem.
 Incolumi Troja Priamus venisset ad umbras
 Assaraci magnis solennibus, Hectore funus
 Portante, ac reliquis fratrum cervicibus, inter 260
 Iliadum lacrymas, ut primos edere planctus
 Cassandra inciperet, sciffaque Polyxena palla:
 Si foret extinctus diverso tempore, quo jam
 Cœperat audaces Paris ædificare carinas.
 Longa dies igitur quid contulit? omnia vidit 265
 Everfa, et flammis Asiam ferroque cadentem.

Tunc

Tunc miles tremulus posita tulit arma tiara,
 Et ruit ante aram summi Jovis, ut vetulus bos,
 Qui domini cultris tenue et miserabile collum
 Præbet, ab ingrato jam fastiditus aratro. 270
 Exitus ille utcunque hominis: sed torva canino
 Latravit rictu, quæ post hunc vixerat, uxor.
 Festino ad nostros, et regem transeo Ponti,
 Et Cræsum, quem vox justî facunda Solonis
 Respicere ad longæ jussit spatia ultima vitæ. 275
 Exilium, et carcer, Minturnarumque paludes,
 Et mendicatus victa Carthagine panis,
 Hinc causas habuere. Quid illo cive tulisset
 Natura in terris, quid Roma, beatius unquam,
 Si circumducto captivorum agmine, et omni 280
 Bellorum pompa, animam exhalâisset opimam,
 Cum de Teutonico vellet descendere curru?
 Provida Pompeio dederat Campania febres
 Optandas: sed multæ urbes, et publica vota
 Vicerunt; igitur fortuna ipsius et urbis 285
 Servatum victo caput abstulit. Hoc cruciatu
 Lentulus, hac pœna caruit, ceciditque Cethegus
 Integer, et jacuit Catilina cadavere toto.
 Formam optat modico pueris, majore puellis
 Murmure, cum Veneris fanum videt anxia mater,
 Usque ad delicias votorum. Cur tamen, inquit, 291
 Cor-

Corripias? pulcra gaudet Latona Diana.
 Set vetat optari faciem Lucretia, qualem
 Ipsa habuit. Cuperet Rutilæ Virginia gibbum
 Accipere, atque suam Rutilæ dare. Filius autem
 Corporis egregii miseros trepidosque parentes 296
 Semper habet. Rara est adeo concordia formæ
 Atque pudicitia! sanctos licet horrida mores
 Tradiderit domus, ac veteres imitata Sabinas.
 Præterea castum ingenium, vultumque modesto 300
 Sanguine ferventem tribuat natura benigna
 Larga manu, (quid enim puero conferre potest plus
 Custode, et cura natura potentior omni?)
 Non licet esse viros: nam prodiga corruptoris
 Improbitas ipsos audet tentare parentes. 305
 Tanta in muneribus fiducia. Nullus ephorum
 Deformem sæva castravit in arce tyrannus;
 Nec prætextatum rapuit Nero loripedem, vel
 Strumosum, atque utero pariter, gibboque tumentem.
 I nunc, et juvenis specie lætare tui, quem 310
 Majora expectant discrimina. Fiet adulter
 Publicus, et pœnas metuet quascunque maritus
 Exigit iratus: nec erit felicior astro
 Martis, ut in laqueos nunquam incidat. Exigit autem
 Interdum ille dolor plus, quam lex ulla dolori 315
 Concessit. Necat hic ferro, fecat ille cruentis
 Ver-

Verberibus, quosdam mœchos et mugilis intrat.
 Sed tuus Endymion dilectæ fiet adulter
 Matronæ. Mox cum dederit Servilia nummos,
 Fiet et illius, quam non amat: exuet omnem 320
 Corporis ornatum. Quid enim ulla negaverit udis
 Inguinibus, five est hæc Hippia, five Catulla?
 Deterior totos habet illic fœmina mores.
 Sed casto quid forma nocet? quid profuit olim
 Hippolyto grave propositum? quid Bellerophonti?
 Erubuit nempe hæc, seu fastidita repulsa: 326
 Nec Sthenobœa minus, quam Cressa, excaudit, et se
 Concussere ambæ. Mulier sævissima tunc est,
 Cum stimulos odio pudor admovet. Elige quidnam
 Suadendum esse putes, cui nubere Cæsaris uxor 330
 Destinat. Optimus hic et formosissimus idem
 Gentis patriciæ rapitur miser exstinguendus
 Messalinæ oculis. Dudum sedet illa parato
 Flammeolo; Tyriusque palam genialis in hortis
 Sternitur, et ritu decies centena dabuntur 335
 Antiquo: veniet cum signatoribus auspex.
 Hæc tu secreta, et paucis commissa putabas?
 Non nisi legitime vult nubere. Quid placeat, dic:
 Ni parere velis, pereundum est ante lucernas;
 Si scelus admittas, dabitur mora parvula, dum res
 Nota urbi, et populo, contingat principis aures. 341

De-

Dedecus ille domus sciet ultimus. Interea tu
 Obsequere imperio, si tanti est vita dierum
 Paucorum. Quicquid levius meliusque putaris,
 Præbendâ est gladio pulcra hæc et candida cervix.
 Nil ergo optabunt homines? si consilium vis, 346
 Permittes ipsis expendere numinibus, quid
 Conveniat nobis, rebusque fit utile nostris.
 Nam pro jucundis aptissima quæque dabunt Dî.
 Carior est illis homo, quam sibi. Nos, animorum
 Impulsu, et cæca magna que cupidine ducti, 351
 Conjugium petimus, partumque uxoris: at illis
 Notum, qui pueri, qualisque futura sit uxor.
 Ut tamen et poscas aliquid, voveasque facellis
 Extâ, et candiduli divina tomacula porci; 355
 Orandum est, ut fit mens sana in corpore sano.
 Fortem posce animum, et mortis terrore carentem;
 Qui spatium vitæ extremum inter munera ponat
 Naturæ, qui ferre queat quoscunque labores;
 Nesciat irasci, cupiat nihil; et potiores 360
 Herculis ærumnas credat, sævosque labores,
 Et Venere, et cœnis, et plumis Sardanapali.
 Monstro quod ipse tibi possis dare; semita certe
 Tranquillæ per virtutem patet unica vitæ.
 Nullum numen habes, si fit prudentia; sed te 365
 Nos facimus, Fortuna, Deam, cœloque locamus.

S A-

SATYRA XI.

ATticus eximie si cœnat, lautus habetur,
 Si Rutilus, demens: quid enim majore cachinno
 Excipitur vulgi, quam pauper Apicius? omnis
 Convictus, thermæ, stationes, omne theatrum
 De Rutilo. Nam dum valida, ac juvenilia membra 5
 Sufficiunt galeæ, dumque ardent sanguine, fertur,
 Non cogente quidem, sed nec prohibente Tribuno
 Scripturus leges, et regia verba lanistæ.
 Multos porro vides, quos sæpe elusus ad ipsum
 Creditor introitum solet expectare macelli, 10
 Et quibus in solo vivendi causa palato est.
 Egregius cœnat meliusque miserrimus horum,
 Et cito casurus jam perlucente ruina.
 Interea gustus elementa per omnia quærunt,
 Nunquam animo pretiis obstantibus: interius si 15
 Attendas, magis illa juvant quæ pluris emuntur.
 Ergo haud difficile est perituram arcessere summam,
 Lancibus oppositis, vel matris imagine fracta,
 Et quadringentis nummis condire gulosum
 Fictile: sic veniunt ad miscellanea ludî. 20
 Refert ergo quis hæc eadem paret: in Rutilo nam
 Luxuria est, in Ventidio laudabile nomen

Sumit,

Sumit, et a censu famam trahit. Illum ego jure
 Despiciam, qui scit quanto sublimior Atlas
 Omnibus in Libya sit montibus, hic tamen idem 25
 Ignoret quantum ferrata distet ab arca
 Sacculus. E cœlo descendit, *γῶδι σεαυτὸν*,
 Figendum et memori tractandum pectore, sive
 Conjugium quæras, vel sacri in parte senatus
 Esse velis. Nec enim lorica poscit Achillis 30
 Therfites, in qua se traducebat Ulysses.
 Ancipitem seu tu magno discrimine causam
 Protegere affectas, te consule, dic tibi quis sis:
 Orator vehemens, an Curtius, an Matho. Buccæ
 Noscenda est mensura tuæ; spectandaque rebus 35
 In summis, minimisque; etiam cum piscis emetur.
 Nec mullum cupias, cum sit tibi gobio tantum
 In loculis: quis enim te, deficiente crumena,
 Et crescente gula, manet exitus; ære paterno,
 Ac rebus merfis in ventrem, fœnoris, atque 40
 Argenti gravis, et pecorum, agrorumque capacem?
 Talibus a dominis post cuncta novissimus exit
 Annulus, et digito mendicat Pollio nudo.
 Non præmaturi cineres, nec funus acerbum
 Luxuriæ, sed morte magis metuenda senectus. 45
 Hi plerumque gradus; conductâ pecunia Romæ,
 Et coram dominis consumitur. Inde ubi paullum

Nescio.

Nescio quid superest, et pallet fœnoris auctor,
 Qui vertère solum, Baias, et ad Ostia currunt.
 Cedere namque foro jam non est deterius, quam 50
 Esquilias a ferventi migrare Subura.
 Ille dolor solus patriam fugientibus, illa
 Mœstitia est, caruisse anno Circensibus uno.
 Sanguinis in facie non hæret gutta; morantur
 Pauci ridiculum, et fugientem ex urbe pudorem. 55
 Experiere hodie numquid pulcerrima dictu,
 Perfice, non præstem vita, vel moribus, et re;
 Sed laudem filiquas occultus ganeo, pultes
 Coram aliis dictem puero, sed in aure placentas.
 Nam, cum sis conviva mihi promissus, habebis 60
 Evandrum, venies Tirynthius, aut minor illo
 Hospes, et ipse tamen contingens sanguine cœlum;
 Alter aquis, alter flammis, ad fidera missus.
 Fercula nunc audi nullis ornata macellis.
 De Tibertino veniet pinguissimus agro 65
 Hædulus, et toto grege mollior, inscius herbæ,
 Nec dum ausus virgas humilis mordere salicti,
 Qui plus lactis habet quam sanguinis, et montani
 Asparagi, posito quos legit villica fuso.
 Grandia præterea, tortoque calentia fœno 70
 Ova adfunt ipsis cum matribus, et servatæ
 Parte anni, quales fuerant in vitibus, uvæ:

Sig-

Signinum Syriumque pyrum: de corbibus isdem
 Æmula Picenis, et odoris mala recentis,
 Nec metuenda tibi, ficcatum frigore postquam 75
 Autumnum, et crudi posuere pericula succi.
 Hæc olim nostri jam luxuriosa senatus
 Cœna fuit. Curius, parvo quæ legerat horto,
 Ipse focus brevibus ponebat oluscula, quæ nunc
 Squallidus in magna fastidit compede fossor, 80
 Qui meminit, calidæ sapiat quid vulva popinæ.
 Sicci terga suis, rara pendentia crate,
 Moris erat quondam festis servare diebus,
 Et natalitium cognatis ponere lardum,
 Accedente nova, si quam dabat hostia, carne. 85
 Cognatorum aliquis titulo ter consulis, atque
 Castrorum imperiis, et dictatoris honore
 Functus, ad has epulas solito maturius ibat,
 Erectum domito referens a monte ligonem.
 Cum tremere autem Fabios, durumque Catonem,
 Et Scauros, et Fabricios, rigidique severos 91
 Censoris mores etiam collega timeret;
 Nemo inter curas, et seria duxit habendum,
 Qualis in Oceani fluctu testudo nataret,
 Clarum Trojugenis factura ac nobile fulcrum: 95
 Sed nudo latere, et parvis frons ærea lectis
 Vile coronati caput ostendebat aselli,

H

Ad

Ad quod lascivi ludebant ruris alumni.
 Tales ergo cibi, qualis domus, atque supellex.
 Tunc, rudis, et Graias mirari nescius artes, 100
 Urbibus everfis, prædarum in parte reperta,
 Magnorum artificum frangebat pocula miles,
 Ut phaleris gauderet equus, cælataque cassis
 Romuleæ simulacra feræ mansuescere iussæ
 Imperii fato, et geminos sub rupe Quirinos, 105
 Ac nudam effigiem clypeo fulgentis et hasta,
 Pendentisque Dei perituro ostenderet hosti.
 Argenti quod erat solis fulgebat in armis.
 Ponebant igitur Thusco farrata catino
 Omnia tunc; quibus invidias, si lividulus sis. 110
 Templorum quoque majestas præsentior, et vox
 Nocte fere media, mediamque audita per urbem,
 Litore ab Oceani Gallis venientibus, et Dīs
 Officium vatis peragentibus; his monuit nos,
 Hanc rebus Latiis curam præstare solebat 115
 Fictilis, et nullo violatus Jupiter auro.
 Illa domi natas, nostraque ex arbore, mensas
 Tempora viderunt; hos lignum stabat in usus,
 Annosam si forte nucem dejecerat eurus.
 At nunc divitibus cœnandi nulla voluptas, 120
 Nil rhombus, nil dama sapit; putere videntur
 Unguenta, atque rosæ, latos nisi sustinet orbes

Gran-

Grande ebur, et magno sublimis pardus hiatu,
 Dentibus ex illis, quos mittit porta Syenes,
 Et Mauri celeres, et Mauro obscurior Indus, 125
 Et quos deposuit Nabathæo bellua saltu,
 Jam nimios, capitique graves. Hinc surgit orexis,
 Hinc stomacho vires. Nam pes argenteus illis,
 Annulus in digito quod ferreus. Ergo superbum
 Convivam caveo, qui me sibi comparat, et res 130
 Despiciat exiguas; adeo nulla uncia nobis
 Est eboris, nec tessellæ, nec calculus ex hac
 Materia; quin ipsa manubria cultellorum
 Ossea: non tamen his ulla unquam obsonia fiunt
 Rancidula, aut ideo pejor gallina secatur. 135
 Sed nec structor erit, cui cedere debeat omnis
 Pergula, discipulus Trypheri doctoris, apud quem
 Sumine cum magno lepus, atque aper, et pygargus,
 Et Scythicæ volucres, et phœnicopterus ingens,
 Et Gætulus oryx, hebeti lautissima ferro 140
 Cæditur, et tota sonat ulmea cœna Subura.
 Nec frustum capræ subducere, nec latus Afræ
 Novit avis noster tirunculus, ac rudis omni
 Tempore, et exiguæ frustis imbutus ofellæ.
 Plebeios calices et paucis assibus emptos 145
 Porriget incultus puer, atque a frigore tutus;
 Non Phyrx, aut Lycius, non a mangone petitus

H 2

Quif-

Quisquam erit, et magno. Cum posces, posce Latine.
 Idem habitus cunctis, tonsi, rectique capilli,
 Atque hodie tantum propter convivia pexi. 150
 Pastoris duri est hic filius, ille bubulci:
 Suspirat longo non visam tempore matrem,
 Et casulam, et notos tristes desiderat hœdos:
 Ingenui vultus puer ingenuique pudoris,
 Quales esse decet, quos ardens purpura vestit. 155
 Nec pugillares defert in balnea raucus
 Testiculos, nec vellendas jam præbuit alas:
 Crassa nec opposito pavidus tegit inguina gutto.
 Hic tibi vina dabit diffusa in montibus illis
 A quibus ipse venit, quorum sub vertice lusit: 160
 Namque una atque eadem vini patria, atque ministri.
 Forsitan exspectes, ut Gaditana canoro
 Incipiat prurire choro, plausuque probatæ
 Ad terram tremulo descendant clune puellæ;
 Irritamentum veneris languentis, et acres 165
 Divitis urticæ: major tamen ista voluptas
 Alterius sexus; magis ille extenditur; et mox
 Auribus atque oculis concepta urina movetur.
 Non capit has nugas humilis domus: audiat ille
 Testarum crepitus cum verbis, nudum olido stans 170
 Fornice mancipium quibus abstinet: ille fruatur
 Vocibus obscœnis, omnique libidinis arte,

Qui

Qui Lacedæmonium pytismate lubricat orbem.
 Namque ibi fortunæ veniam damus. Alea turpis,
 Turpe et adulterium mediocribus: hæc eadem illi
 Omnia cum faciant, hilares nitidique vocantur. 176
 Nostra dabunt alios hodie convivia ludos.
 Conditor Iliados cantabitur, atque Maronis
 Altisoni dubiam facientia carmina palmam.
 Quid refert tales versus qua voce legantur? 180
 Sed nunc dilatis averte negotia curis,
 Et gratam requiem dona tibi, quando licebit
 Per totam cessare diem: non fœnoris ullâ
 Mentio; nec, prima si luce egressa reverti
 Nocte solet, tacito bilem tibi contrahat uxor, 185
 Humida suspectis referens multitia rugis,
 Vexatasque comas, et vultum auremque calentem.
 Protinus ante meum, quicquid dolet, exue limen.
 Pone domum, et servos, et quicquid frangitur illis,
 Aut perit: ingratos ante omnia pone sodales. 190
 Interea Megalesiacæ spectacula mappæ
 Idæum solenne colunt, similisque triumpho
 Prædo caballorum prætor sedet: ac mihi pace
 Immensæ nimis licet si dicere plebis,
 Totam hodie Romam circus capit; et fragor aurem
 Percutit, eventum viridis quo colligo panni. 196
 Nam si deficeret, mœstam attonitamque videres

H 3

Hanc

Hanc urbem, veluti Cannarum in pulvere victis
 Consulibus. Spectent juvenes, quos clamor, et audax
 Sponfio, quos cultæ decet affedisse puellæ. 200
 Spectent hoc nuptæ, juxta recubante marito,
 Quod pudeat narrasse aliquem præsentibus ipsis.
 Nostra bibat vernum contracta cuticula solem,
 Effugiatque togam. Jam nunc in balnea salva
 Fronte licet vadas, quanquam solida hora superfit 205
 Ad sextam. Facere hoc non possis quinque diebus
 Continuis, quia sunt talis quoque tædia vitæ
 Magna. Voluptates commendat rarior usus.

SATYRA XII.

NAtali, Corvine, die mihi dulcior hæc lux,
 Qua festus promissa Deis animalia cæspes
 Exspectat; niveam reginæ cædimus agnam:
 Par vellus dabitur pugnanti Gorgone Maura.
 Sed procul extensum petulans quatit hostia funem, 5
 Tarpeio servata Jovi, frontemque coruscet.
 Quippe ferox vitulus templis maturus et aræ,
 Spargendusque mero, quem jam pudet ubera matris
 Ducere, qui vexat nascenti robora cornu.
 Si res ampla domi, similisque affectibus, esset, 10
 Pinguior Hispulla traheretur taurus, et ipsa

Mole

Mole piger, nec finitima nutritus in herba;
 Læta sed ostendens Clitumni pascua sanguis
 Iret, et a grandi cervix ferienda ministro,
 Ob reditum trepidantis adhuc, horrendaque passî 15
 Nuper, et incolumem sese mirantis, amici.
 Nam præter pelagi casus, et fulguris ictum
 Evasi, densæ cælum abscondere tenebræ
 Nube una, subitusque antennas impulit ignis;
 Cum se quisque illo percussum crederet, et mox 20
 Attonitus nullum conferri posse putaret
 Naufragium velis ardentibus. Omnia fiunt
 Talia, tam graviter, si quando poëtica surgit
 Tempestat. Genus ecce aliud discriminis: audi,
 Et miserere iterum, quanquam sint cætera fortis 25
 Ejusdem; pars dira quidem, sed cognita multis,
 Et quam votiva testantur fana tabella
 Plurima. Pictores quis nescit ab Ifide pasci?
 Accidit et nostro similis fortuna Catullo,
 Cum plenus fluctu medius foret alveus, et jam, 30
 Alternum puppis latus evertentibus undis
 Arboris incertæ, nullam prudentia cani
 Rectoris conferret opem; decidere jactu
 Cœpit cum ventis, imitatus castora, qui se
 Eunuchum ipse facit, cupiens evadere damno 35
 Testiculorum: adeo medicatum intelligit inguen.

H 4

Fun-

Fundite quæ mea sunt, dicebat, cuncta, Catullus,
 Præcipitare volens etiam pulcerrima, vestem
 Purpuream, teneris quoque Mæcenatibus aptam,
 Atque alias, quarum generosi graminis ipsum 40
 Infecit natura pecus, sed et egregius fons,
 Viribus occultis et Bæticus adjuvat aër.
 Ille nec argentum dubitabat mittere, lances
 Parthenio factas, urnæ cratera capacem,
 Et dignum sitiente Pholo, vel conjugè Fufci. 45
 Adde et bascaudas, et mille escaria, multum
 Cælati, biberat quo callidus emptor Olynthi.
 Sed quis nunc alius, qua mundi parte quis, audet
 Argento præferre caput, rebusque salutem?
 Non propter vitam faciunt patrimonia quidam, 50
 Sed vitio cæci propter patrimonia vivunt.
 Jactatur rerum utilium pars maxima; sed nec
 Damna levant. Tunc, adversis urgentibus, illuc
 Recidit, ut malum ferro summitteret, ac se
 Explicat angustum, discriminis ultima quando 55
 Præsidia afferimus, navem factura minorem.
 I nunc, et ventis animam committe, dolato
 Confisus ligno, digitis a morte remotus
 Quatuor, ac septem, si sit latissima tæda.
 Mox cum reticulis, et pane, et ventre lagenæ, 60
 Aspice fumendas in tempestate secures.

Sed

Sed postquam jacuit planum mare, tempora postquam
 Prospera, vectoris fatumque valentius euro
 Et pelago, postquam Parcæ meliora benigna
 Pensâ manu ducunt hilares, et staminis albi 65
 Lanificæ; modica nec multo fortior aura
 Ventus adest; inopi miserabilis arte cucurrit
 Vestibus extensis, et quod superaverat unum,
 Velo prora suo: jam, deficientibus austris,
 Spes vitæ cum sole redit. Tum gratus Iulo, 70
 Atque novercali sedes prælata Lavino,
 Conspicitur sublimis apex, cui candida nomen
 Scrofa dedit, lætis Phrygibus mirabile fumen,
 Et nunquam visis triginta clara mamillis.
 Tandem intrat positas inclusa per æquora moles, 75
 Tyrrhenamque Pharon, porrectaque brachia rursum
 Quæ pelago occurrunt medio, longeque relinquunt
 Italiam. Non sic igitur mirabere portus
 Quos natura dedit: sed trunca puppe magister
 Interiora petit Baianæ pervia cymbæ 80
 Tuti stagna sinus. Gaudent ibi vertice raso
 Garrula securi narrare pericula nautæ.
 Ite igitur, pueri, linguis animisque faventes,
 Sertaque delubris et farra imponite cultris,
 Ac molles ornate focos, glebamque virentem. 85
 Jam sequar; et sacro, quod præstat, rite peracto,
 Inde

Inde domum repetam, graciles ubi parva coronas
 Accipiunt fragili simulacra nitentia cera.
 Hic nostrum placabo Jovem, laribusque paternis
 Thura dabo, atque omnes violæ jactabo colores. 90
 Cuncta nitent; longos erexit janua ramos,
 Et matutinis operitur festa lucernis.
 Nec suspecta tibi sint hæc, Corvine: Catullus,
 Pro cujus reditu tot pono altaria, parvos
 Tres habet hæredes. Libet expectare, quis ægram
 Et claudentem oculos gallinam impendat amico 96
 Tam sterili. Verum hæc nimia est impensa: coturnix
 Nulla unquam pro patre cadet. Sentire calorem
 Si cœpit locuples Gallita et Paccius, orbi,
 Legitime fixis vestitur tota tabellis 100
 Porticus. Existunt, qui promittant hecatomben:
 Quatenus hic non sunt nec venales elephantis,
 Nec Latio, aut usquam nostro sub fidere, talis
 Bellua concipitur: sed furva gente petita,
 Arboribus Rutulis et Turni pascitur agro. 105
 Cæsaris armentum, nulli servire paratum
 Privato: siquidem Tyrio parere solebant
 Hannibali, et nostris ducibus, regi que Molosso:
 Horum majores, ac dorso ferre cohortes, 109
 Partem aliquam belli, et euntem in prælia turrim.
 Nulla igitur mora per Novium, mora nulla per Istrum
 Pa-

Pacuvium, quin illud ebur ducatur ad aras,
 Et cadat ante lares Gallitæ victima sacra,
 Tantis digna Deis, et captatoribus horum.
 Alter enim, si concedas mactare, vovebit 115
 De grege servorum magna, et pulcerrima quæque
 Corpora; vel pueris, et frontibus ancillarum
 Imponet vittas; et si qua est nubilis illi
 Iphigenia domi, dabit hanc altaribus, et si
 Non sperat tragicæ furtiva piacula cervæ. 120
 Laudo meum civem, nec comparo testamento
 Mille rates: nam si Libitinam evaserit æger,
 Delebit tabulas, inclusus carcere nassæ,
 Post meritum sane mirandum, atque omnia soli
 Forfan Pacuvio breviter dabit. Ille superbus 125
 Incedet victis rivalibus. Ergo vides, quam
 Grande operæ pretium faciat jugulata Mycenis.
 Vivat Pacuvius, quæso, vel Nestora totum:
 Possideat quantum rapuit Nero: montibus aurum 129
 Exæquet: nec amet quemquam, nec ametur ab ullo.

SATYRA XIII.

EXemplo quodcumque malo committitur, ipse
 Displicet auctori. Prima est hæc ultio, quod se
 Judice, nemo nocens absolvitur, improba quamvis
 Gratia fallaci prætoris vicerit urna.
 Quid sentire putas omnes, Calvine, recenti 5
 De scelere, et fidei violatæ crimine? sed nec
 Tam tenuis census tibi contigit, ut mediocris
 Jacturæ te mergat onus: nec rara videmus
 Quæ pateris; casus multis hic cognitus, ac jam
 Tritus, et e medio fortunæ ductus acervo. 10
 Ponamus nimios gemitus; flagrantior æquo
 Non debet dolor esse viri, nec vulnere major.
 Tu quamvis levium minimam exiguamque malorum
 Particulam vix ferre potes, spumantibus ardens
 Visceribus, sacrum tibi quod non reddat amicus 15
 Depositem. Stupet hæc, qui jam post terga reliquit
 Sexaginta annos, Fonteio consule natus?
 An nihil in melius tot rerum proficis usu?
 Magna quidem, sacris quæ dat præcepta libellis,
 Victrix Fortunæ sapientia. Dicimus autem 20
 Hos quoque felices, qui ferre incommoda vitæ,
 Nec jactare jugum vita didicere magistra.

Quæ

Quæ tam festa dies, ut cesset prodere furem,
 Perfidiam, fraudes, atque omni ex crimine lucrum
 Quæsitum, et partos gladio vel pyxide nummos? 25
 Rari quippe boni; numero vix sunt totidem, quot
 Thebarum portæ, vel divitis ostia Nili.
 Nona ætas agitur, pejoraque sæcula ferri
 Temporibus; quorum sceleri non invenit ipsa
 Nomen, et a nullo posuit natura metallo. 30
 Nos hominum Divumque fidem clamore ciemus,
 Quanto Fessidium laudat vocalis agentem
 Sportula. Dic senior bulla dignissime, nescis
 Quas habeat veneres aliena pecunia? nescis,
 Quem tua simplicitas risum vulgo moveat, cum 35
 Exigis a quoquam ne pejeret, et putet ullis
 Esse aliquod numen templis, aræque rubenti?
 Quondam hoc indigenæ vivebant more, prius quam
 Sumeret agrestem, posito diademate, falcem
 Saturnus fugiens: tunc, cum virguncula Juno, 40
 Et privatus adhuc Idæis Jupiter antris.
 Nulla super nubes convivia Cœlicolarum,
 Nec puer Iliacus, formosa nec Herculis uxor
 Ad cyathos; et jam ficcato nectare tergens
 Brachia Vulcanus Liparæa nigra taberna. 45
 Prandebat sibi quisque Deus, nec turba Deorum
 Talis, ut est hodie; contentaque sidera paucis

Nu-

Numinibus miserum urgebant Atlanta minori
 Pondere. Nondum aliquis sortitus triste profundi
 Imperium, aut Sicula torvus cum conjuge Pluton. 50
 Nec rota, nec Furiæ, nec saxum, aut vulturis atrii
 Pœna; sed infernis hilares sine regibus umbræ.
 Improbitas illo fuit admirabilis ævo.
 Credebant hoc grande nefas et morte piandum,
 Si juvenis vetulo non affurrexerat, et si 55
 Barbato cuicumque puer; licet ipse videret
 Plura domi fraga, et majores glandis acervos.
 Tam venerabile erat præcedere quatuor annis,
 Primaque par adeo sacræ lanugo senectæ.
 Nunc, si depositum non inficietur amicus, 60
 Si reddat veterem cum tota ærugine follem,
 Prodigiosa fides, et Thuscis digna libellis,
 Quæque coronata lustrari debeat agna.
 Egregium sanctumque virum si cerno, bimbri
 Hoc monstrum puero, vel mirandis sub aratro 65
 Piscibus inventis, et fœtæ comparo mulæ;
 Sollicitus, tanquam lapides effuderit imber,
 Examenque apium longa confederit uva
 Culmine delubri, tanquam in mare fluxerit amnis
 Gurgitibus miris, et lactis vortice torrens. 70
 Intercepta decem quereris festertia fraude
 Sacrilega: quid si bis centum perdidit alter

Hoc

Hoc arcana modo? majorem tertius illa
 Summam, quam patulæ vix ceperat angulus arcæ?
 Tam facile et pronum est superos contemnere testes,
 Si mortalis idem nemo sciat. Aspice quanta 76
 Voce neget, quæ sit ficti constantia vultus.
 Per Solis radios, Tarpeiaque fulmina jurat,
 Et Martis frameam, et Cirrhæi spicula vatis;
 Per calamos venatricis, pharetramque puellæ, 80
 Perque tuum, pater Ægæi Neptune, tridentem.
 Addit et Herculeos arcus, hastamque Minervæ,
 Quicquid habent telorum armamentaria cœli.
 Si vero et pater est, comedam, inquit, flebile nati
 Sinciput elixi, Pharioque madentis aceto. 85
 Sunt, in fortunæ qui casibus omnia ponant,
 Et nullo credant mundum rectore moveri,
 Natura volvente vices et lucis, et anni;
 Atque ideo intrepidi quæcunque altaria tangunt.
 Est alius metuens ne crimen pœna sequatur: 90
 Hic putat esse Deos, et pejerat, atque ita secum;
 Decernat quodcumque volet de corpore nostro
 Isis, et irato feriat mea lumina fistro,
 Dummodo vel cæcus teneam, quos abnego, nummos.
 Et phthisis, et vomicæ putres, et dimidium crus 95
 Sunt tanti? pauper locupletem optare podagram
 Ne dubitet Ladas, si non eget Anticyra, nec

Arch-

Archigene. Quid enim velocis gloria plantæ
 Præstat, et esuriens Pisææ ramus olivæ?
 Ut fit magna, tamen certe lenta ira Deorum est. 100
 Si curant igitur cunctos punire nocentes,
 Quando ad me venient? sed et exorabile numen
 Fortasse experiar: solet his ignoscere. Multi
 Committunt eadem diverso crimina fato;
 Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema. 105
 Sic animum diræ trepidum formidine culpæ
 Confirmant. Tunc te sacra ad delubra vocantem
 Præcedit, trahere imo ultro, ac vexare paratus.
 Nam, cum magna malæ supereſt audacia cauſæ,
 Creditur a multis fiducia. Mimum agit ille, 110
 Urbani qualem fugitivus scurra Catulli.
 Tu miser exclamas, ut Stentora vincere possis,
 Vel potius quantum Gradivus Homericus: audis,
 Jupiter, hæc, nec labra moves, cum mittere vocem
 Debueras, vel marmoreus, vel aheneus? aut cur 115
 In carbone tuo charta pia thura soluta
 Ponimus, et sectum vituli jecur, albaque porci
 Omenta? ut video, nullum discrimen habendum est
 Effigies inter vestras, statuamque Bathylli.
 Accipe quæ contra valeat solatia ferre, 120
 Et qui nec Cynicos, nec Stoïca dogmata legit
 A Cynicis tunica distantia; non Epicurum

Suf-

Suspicit exigui lætum plantaribus horti.
 Curentur dubii medicis majoribus ægri:
 Tu venam vel discipulo committe Philippi. 125
 Si nullum in terris tam detestabile factum
 Ostendis, taceo, nec pugnis cædere pectus
 Te veto, nec plana faciem contundere palma:
 Quandoquidem accepto claudenda est janua damno,
 Et majore domus gemitu, majore tumultu 130
 Planguntur nummi, quam funera. Nemo dolorem
 Fingit in hoc casu, vestem diducere summam
 Contentus, vexare oculos humore coacto.
 Ploratur lacrymis amissa pecunia veris.
 Sed si cuncta vides simili fora plena querela; 135
 Si decies lectis diversa in parte tabellis,
 Vana supervacui dicunt chirographa ligni,
 Arguit ipsorum quos litera, gemmaque princeps
 Sardonychum, oculis quæ custoditur eburnis:
 Ten' ô delicias extra communia censes 140
 Ponendum; quia tu gallinæ filius albæ,
 Nos viles pulli, nati infelicibus ovis?
 Rem pateris modicam, et mediocri bile ferendam,
 Si flectas oculos majora ad crimina: confer
 Conductum latronem, incendia sulphure cœpta, 145
 Atque dolo, primos cum janua colligit ignes:
 Confer et hos, veteris qui tollunt grandia templi

I

Po-

Pocula adorandæ rubiginis, et populorum
 Dona, vel antiquo positas a rege coronas.
 Hæc ibi si non sunt, minor exstat sacrilegus, qui 150
 Radat inaurati femur Herculis, et faciem ipsam
 Neptuni; qui braçteolam de Castore ducat.
 An dubitet, solitus totum conflare Tonantem?
 Confer et artifices, mercatoremque veneni,
 Et deducendum corio bovis in mare, cum quo 155
 Clauditur adversis innoxia fimia fatis.
 Hæc quota pars scelerum, quæ custos Gallicus urbis,
 Usque a Lucifero donec lux occidat, audit?
 Humani generis mores tibi nosse volenti
 Sufficit una domus. Paucos consume dies, et 160
 Dicere te miserum, postquam illinc veneris, aude.
 Quis tumidum guttur miratur in Alpihus? aut quis
 In Meroë crasso majorem infante mamillam?
 Cœrula quis stupuit Germani lumina, flavam
 Cæsariem, et madido torquentem cornua cirro? 165
 Nempe quod hæc illis natura est omnibus una.
 Ad subitas Thracum volucres, nubemque sonoram
 Pygmæus parvis currit bellator in armis;
 Mox impar hosti, raptusque, per aëra curvis
 Unguibus a sæva fertur grue. Si videas hoc 170
 Gentibus in nostris, risu quatere: sed illic,
 Quanquam eadem assidue spectentur prælia, ridet
 Nemo,

Nemo, ubi tota cohors pede non est altior uno.
 Nullane perjuri capitis, fraudisque nefandæ
 Pœna erit? abreptum crede hunc graviore catena 175
 Protinus, et nostro, quid plus velit ira? necari
 Arbitrio. Manet illa tamen jactura, nec unquam
 Deposuit tibi sospes erit: sed corpore trunco
 Invidiosa dabit minimus solatia sanguis.
 At vindicta bonum vita jucundius ipsa. 180
 Nempe hoc indocti, quorum præcordia nullis
 Interdum, aut levibus videas flagrantia causis.
 Quantulacunque adeo est occasio, sufficit iræ.
 Chrysiippus non dicet idem, nec mite Thaletis
 Ingenium, dulcique senex vicinus Hymetto, 185
 Qui partem acceptæ sæva inter vincla cicuta
 Accusatori nollet dare. Plurima felix
 Paulatim vitia, atque errores exuit omnes
 Prima docens rectum sapientia. Quippe minuti
 Semper et infirmi est animi exiguique voluptas 190
 Ultio: continuo sic collige, quod vindicta
 Nemo magis gaudet, quam scœmina. Cur tamen hos tu
 Evasisse putes, quos diri conscia facti
 Mens habet attonitos, et surdo verbere cædit,
 Occultum quatiente animo tortore flagellum? 195
 Pœna autem vehemens, ac multo scævior illis,
 Quas et Cæditius gravis invenit et Rhadamanthus,

Nocte dieque suum gestare in pectore testem.
 Spartano cuidam respondit Pythia vates;
 Haud impunitum quondam fore, quod dubitaret 200
 Depositem retinere, et fraudem jure tueri
 Jurando: quærebat enim quæ numinis esset
 Mens; et an hoc illi facinus suaderet Apollo.
 Reddidit ergo metu, non moribus; et tamen omnem
 Vocem adyti dignam templo veramque probavit, 205
 Exstinctus tota pariter cum prole, domoque,
 Et quamvis longa deductis gente propinquis.
 Has patitur pœnas peccandi sola voluntas.
 Nam, scelus intra se tacitum qui cogitat ullum,
 Facti crimen habet. Cedo, si conata peregit? 210
 Perpetua anxietas, nec mensæ tempore cessat;
 Faucibus ut morbo siccis, interque molares
 Difficili crescente cibo. Sed vina misellus
 Exspuit: Albani veteris pretiosa fenectus
 Displicet. Ostendas melius, densissima ruga 215
 Cogitur in frontem, velut acri ducta Falerno.
 Nocte brevem si forte indulsit cura soporem,
 Et toto versata toro jam membra quiescunt,
 Continuo templum, et violati numinis aras,
 Et, quod præcipuis mentem sudoribus urget, 220
 Te videt in somnis. Tua sacra et major imago
 Humana turbat pavidum, cogitque fateri.

Hi-

Hi sunt qui trepidant, et ad omnia fulgura pallent,
 Cum tonat, exanimes primo quoque murmure cœli;
 Non quasi fortuitus, nec ventorum rabie, sed 225
 Iratus, cadat in terras, et vindicet ignis.
 Illa nihil nocuit, cura graviore timetur
 Proxima tempestas, velut hoc dilata sereno.
 Præterea lateris vigili cum febre dolorem
 Si cœpere pati, missum ad sua corpora morbum 230
 Infesto credunt a numine; saxa Deorum
 Hæc, et tela putant. Pecudem spondere sacello
 Balantem, et laribus cristam promittere galli
 Non audent. Quid enim sperare nocentibus ægris
 Concessum? vel quæ non dignior hostia vita? 235
 Mobilis et varia est ferme natura malorum.
 Cum scelus admittunt, superest constantia; quid fas
 Atque nefas tandem incipiunt sentire, peractis
 Criminibus. Tamen ad mores natura recurrit
 Damnatos, fixa et mutari nescia. Nam quis 240
 Peccandi finem posuit sibi? quando recepit
 Ejectum semel attrita de fronte ruborem?
 Quisnam hominum est, quem tu contentum videris uno
 Flagitio? dabit in laqueum vestigia noster
 Perfidus, et nigri patietur carceris uncum, 245
 Aut maris Ægæi rupem, scopulosque frequentes
 Exulibus magnis. Pœna gaudebis amara

I 3

No-

Nominis invisi; tandemque fatebere lætus
Nec furdum, nec Tiresiam, quenquam esse Deorum.

SATYRA XIV.

PLurima sunt, Fuscine, et fama digna sinistra,
Et nitidis maculam ac rugam figentia rebus,
Quæ monstrant ipsi pueris traduntque parentes.
Si damnosa fenem juvat alea, ludit et hæres
Bullatus, parvoque eadem movet arma fritillo. 5
Nec de se melius cuiquam sperare propinquo
Concedet juvenis, qui radere tubera terræ,
Boletum condire, et eodem jure natantes
Mergere ficedulas didicit, nebulone parente,
Et cana monstrante gula. Cum septimus annus 10
Transferit puerum, nondum omni dente renato,
Barbatos licet admoveas mille inde magistrōs,
Hinc totidem, cupiet lauto cœnare paratu
Semper, et a magna non degenerare culina.
Mitem animum, et mores modicis erroribus æquos 15
Præcipit, atque animos fervorum, et corpora nostra
Materia constare putat, paribusque elementis;
An sævire docet Rutilus, qui gaudet acerbo
Plagarum strepitu, et nullam Sirena flagellis
Comparat, Antiphates trepidi laris, ac Polyphemus? 20

Tum

Tum felix, quoties aliquis, tortore vocato,
Uritur ardenti duo propter lintea ferro.
Quid suadet juveni lætus stridore catenæ,
Quem mire afficiunt inscripta ergastula, carcer
Rusticus? exspectas ut non sit adultera Largæ 25
Filia, quæ nunquam maternos dicere mœchos
Tam cito, nec tanto poterit contexere cursu,
Ut non ter decies respiret? conscia matri
Virgo fuit: ceras nunc, hac dictante, puellas
Implet, et ad mœchum dat eisdem ferre cinædis; 30
Sic natura jubet. Velocius et citius nos
Corrumpunt vitiorum exempla domestica, magnis
Cum subeunt animos auctoribus. Unus et alter
Forfitan hæc spernant juvenes, quibus arte benigna,
E meliore luto finxit præcordia Titan. 35
Sed reliquos fugienda patrum vestigia ducunt,
Et monstrata diu veteris trahit orbita culpæ.
Abstineas igitur damnandis; hujus enim vel
Una potens ratio est, ne crimina nostra sequantur
Ex nobis geniti: quoniam dociles imitandis 40
Turpibus ac pravis omnes sumus; et Catilinam
Quocunque in populo videas, quocunque sub axe:
Sed nec Brutus erit, Bruti nec avunculus usquam.
Nil dictu fœdum visuque hæc limina tangat,
Intra quæ puer est. Procul hinc, procul inde puellæ

I 4

Le-

Lenonum, et cantus pernoctantis parasiti. 46
 Maxima debetur puero reverentia. Si quid
 Turpe paras, nec tu pueri contempseris annos:
 Sed peccaturo obsistat tibi filius infans.
 Nam si quid dignum censoris fecerit ira, 50
 Quandoquidem similem tibi se non corpore tantum
 Nec vultu dederit, morum quoque filius, et cum
 Omnia deterius tua per vestigia peccet,
 Corripies nimirum, et castigabis acerbo
 Clamore, ac post hæc tabulas mutare parabis. 55
 Unde tibi frontem libertatemque parentis,
 Cum facias pejora senex, vacuumque cerebro
 Jam pridem caput hoc ventosa cucurbita quærat?
 Hospite venturo, cessabit nemo tuorum:
 Verre pavementum; nitidas ostende columnas; 60
 Arida cum tota descendat aranea tela:
 Hic leve argentum, vasa aspera tergeat alter:
 Vox domini fremit instantis, virgamque tenentis,
 Ergo miser trepidas, ne stercore fæda canino
 Atria displiceant oculis venientis amici, 65
 Ne perfusa luto sit porticus; et tamen uno
 Semodio scobis hæc emendat servulus unus.
 Illud non agitas, ut sanctam filius omni
 Aspiciat sine labe domum, vitioque carentem?
 Gratum est, quod patriæ civem populoque dedisti, 70
 Si

Si facis, ut patriæ fit idoneus, utilis agris,
 Utilis et bellorum, et pacis rebus agendis.
 Plurimum enim intererit quibus artibus, et quibus hunc tu
 Moribus instituas. Serpente ciconia pullos
 Nutrit, et inventa per devia rura lacerta: 75
 Illi eadem sumptis quærunt animalia pennis.
 Vultur, jumento, et canibus, crucibusque relictis,
 Ad fætus properat, partemque cadaveris affert.
 Hic est ergo cibus magni quoque vulturis, et se
 Pascentis, propria cum jam facit arbore nidos. 80
 Sed leporem, aut capream, famulæ Jovis, et generosæ
 In saltu venantur aves, hinc præda cubili
 Ponitur; inde autem, cum se matura levarit
 Progenies, stimulante fame, festinat ad illam,
 Quam primum rupto prædam gustaverat ovo. 85
 Ædificator erat Centronius, et modo curvo
 Litore Caietæ, summa nunc Tiburis arce,
 Nunc Prænестinis in montibus, alta parabat
 Culmina villarum, Græcis longeque petitis
 Marmoribus vincens Fortunæ atque Herculis ædem; 90
 Ut spado vincebat Capitolia nostra Posides.
 Dum sic ergo habitat Centronius, imminuit rem,
 Fregit opes, nec parva tamen mensura relictæ
 Partis erat; totam hanc turbavit filius amens,
 Dum meliore novas attollit marmore villas. 95
 Qui-

Quidam, fortiti metuentem sabbata patrem,
 Nil præter nubes, et cœli numen adorant;
 Nec distare putant humana carne fuillam,
 Qua pater abstinuit: mox et præputia ponunt:
 Romanas autem soliti contemnere leges, 100
 Judaicum ediscunt, et servant, ac metuunt jus,
 Tradidit arcano quodcunque volumine Moses;
 Non monstrare vias, eadem nisi sacra colenti;
 Quæsitum ad fontem solos deducere verpos.
 Sed pater in causa, cui septima quæque fuit lux 105
 Ignava, et partem vitæ non attigit ullam.
 Sponte tamen juvenes imitantur cætera: solam
 Inviti quoque avaritiam exercere jubentur.
 Fallet enim vitium specie virtutis et umbra,
 Cum sit triste habitu, vultuque et veste severum, 110
 Nec dubie tanquam frugi laudetur avarus,
 Tanquam parcus homo, et rerum tutela suarum
 Certa magis, quam si fortunas fervet easdem
 Hesperidum serpens, aut Ponticus. Adde, quod hunc, de
 Quo loquor, egregium populus putat, atque verendum
 Artificem; quippe his crescunt patrimonia fabris. 116
 Sed crescunt quocunque modo, majoraque fiunt
 Incude assidua, semperque ardente camino.
 Et pater ergo animi felices credit avaros,
 Qui miratur opes, qui nulla exempla beati 120
 Pau-

Pauperis esse putat; juvenes hortatur, ut illam
 Ire viam pergant, et eidem incumbere sectæ.
 Sunt quædam vitiorum elementa: his protinus illos
 Imbuit, et cogit minimas ediscere fordes:
 Mox acquirendi docet infatiabile votum. 125
 Servorum ventres modio castigat iniquo,
 Ipse quoque esuriens: neque enim omnia sustinet un-
 Mucida cœrulei panis consumere frustra, [quam
 Hesternum solitus medio servare minutal
 Septembri, nec non differre in tempora cœnæ 130
 Alterius, conchem æstivi cum parte lacerti
 Signatam, vel dimidio putrique filuro,
 Filaque sectivi numerata includere porri.
 Invitaturus ad hæc aliquis de ponte negabit.
 Sed quo divitias hæc per tormenta coactas; 135
 Cum furor haud dubius, cum sit manifesta phrenesis,
 Ut locuples moriaris, egenti vivere fato?
 Interea pleno cum turget facculus ore,
 Crescit amor nummi, quantum ipsa pecunia crescit:
 Et minus hanc optat, qui non habet. Ergo paratur
 Altera villa tibi, cum rus non sufficit unum, 141
 Et proferre libet fines; majorque videtur
 Et melior vicina seges. Mercaris et hanc, et
 Arbuſta, et densa montem qui canet oliva:
 Quorum si pretio dominus non vincitur ullo, 145
 Nocte

Noctē boves macri, lassoque famelica collo
 Armenta ad virides hujus mittentur aristas;
 Nec prius inde domum, quam tota novalia sævos
 In ventres abeant, ut credas falcibus actum.
 Dicere vix possis, quam multi talia plorent, 150
 Et quot venales injuria fecerit agros.
 Sed qui sermones? quam fœdæ buccina famæ?
 Quid nocet hæc, inquit. Tunicam mihi malo lupini,
 Quam si me toto laudet vicinia pago
 Exigui ruris paucissima farra secantem. 155
 Scilicet et morbis et debilitate carebis,
 Et luctum et curam effugies, et tempora vitæ
 Longa tibi post hæc fato meliore dabuntur;
 Si tantum culti solus possederis agri,
 Quantum sub Tatio populus Romanus arabat. 160
 Mox etiam fractis ætate, ac Punica passis
 Prælia, vel Pyrrhum immanem, gladiosque Molossos,
 Tandem pro multis vix jugera bina dabantur
 Vulneribus. Merces ea sanguinis atque laboris
 Nullis visa unquam meritis minor, aut ingrata 165
 Curta fides patriæ. Saturabat glebula talis
 Patrem ipsum, turbamque casæ, qua fœta jacebat
 Uxor, et infantes ludebant quatuor, unus
 Vernula, tres domini: sed magnis fratribus horum
 A scrobe vel fulco redeuntibus, altera cœna 170

Am-

Amplior, et grandes fumabant pultibus ollæ.
 Nunc modus hic agri nostro non sufficit horto.
 Inde fere scelerum causæ, nec plura venena
 Miscuit, aut ferro grassatur sæpius ullum
 Humanæ mentis vitium, quam sæva cupido 175
 Immodici census: nam dives qui fieri vult,
 Et cito vult fieri. Sed quæ reverentia legum;
 Quis metus, aut pudor est unquam properantis avari?
 Vivite contenti casulis, et collibus istis,
 O pueri, Marfus dicebat et Hernicus olim, 180
 Vestinusque senex: panem quæramus aratro,
 Qui satis est mensis: laudant hoc numina ruris,
 Quorum ope et auxilio, gratæ post munus aristæ,
 Contingunt homini veteris fastidia quercus.
 Nil vetitum fecisse volet, quem non pudet alto 185
 Per glaciem perone tegi, qui summovet euros
 Pellibus inverfis. Peregrina ignotaque nobis
 Ad scelus atque nefas, quæcunque est, purpura ducit.
 Hæc illi veteres præcepta minoribus: at nunc
 Post finem autumnus media de nocte supinum 190
 Clamosus juvenem pater excitat; accipe ceras,
 Scribe puer, vigila, causas age, perlege rubras
 Majorum leges, aut vitem posce libello.
 Sed caput intactum buxo, naresque pilosas
 Adnotet, et grandes miretur Lælius alas. 195

Dirue

Dirue Maurorum attegias, castella Brigantum,
 Ut locupletem aquilam tibi sexagesimus annus
 Afferat: aut, longos castrorum ferre labores
 Si piget, et trepidum solvunt tibi cornua ventrem
 Cum lituis audita, pares quod vendere possis 200
 Pluris dimidio, nec te fastidia mercis
 Ullius subeant ablegandæ Tiberim ultra:
 Neu credas ponendum aliquid discriminis inter
 Unguenta et corium. Lucri bonus est odor ex re
 Qualibet. Illa tuo sententia semper in ore 205
 Versetur, Dīs atque ipso Jove digna, poëtæ.
 Unde habeas quærit nemo; sed oportet habere.
 Hoc monstrant vetulæ pueris poscentibus affem;
 Hoc discunt omnes ante alpha et beta puellæ.
 Talibus instantem monitis, quemcunque parentem
 Sic possem affari: dic, ô vanissime, quis te 211
 Festinare jubet? meliorem præsto magistro
 Discipulum. Securus abi; vinceris, ut Ajax
 Præteriit Telamonem, ut Pelea vicit Achilles.
 Parcendum est teneris; nondum implevere medullas
 Nativæ mala nequitia. Cum pectere barbam 216
 Cœperit, et longi mucronem admittere cultri,
 Falsus erit testis, vendet perjuriam summa
 Exigua, et Cereris tangens aramque pedemque.
 Elatam jam crede nurum, si limina vestra 220
 Mor-

Mortifera cum dote subit. Quibus illa premetur
 Per somnum digitis! nam, quæ terraque marique
 Acquirenda putas, brevior via conferet illi.
 Nullus enim magni sceleris labor. Hæc ego nunquam
 Mandavi, dices olim, nec talia suasi: 225
 Mentis causa malæ tamen est et origo penes te.
 Nam quisquis magni census præcepit amorem,
 Et lævo monitu pueros producit avaros,
 Et qui per fraudes patrimonia conduplicare
 Dat libertatem, et totas effundit habenas 230
 Curriculo; quem si revoces, subsistere nescit,
 Et te contempto rapitur, metisque relictis.
 Nemo satis credit tantum delinquere, quantum
 Permittas: adeo indulgent sibi latius ipsi.
 Cum dicis juveni stultum, qui donet amico, 235
 Qui paupertatem levet attollatque propinqui;
 Et spoliare doces, et circumscribere, et omni
 Crimine divitias acquirere, quarum amor in te est,
 Quantus erat patriæ Deciorum in pectore, quantum
 Dilexit Thebas, si Græcia vera, Menæceus; 240
 In quarum sulcis legiones dentibus anguis
 Cum clypeis nascuntur, et horrida bella capeffunt
 Continuo, tanquam et tubicen surrexerit una.
 Ergo ignem, cujus scintillas ipse dedisti,
 Flagrantem late, et rapientem cuncta videbis:
 Nec

Nec tibi parceret misero, trepidumque magistrum
 In cavea magno fremitu leo tollet alumnus.
 Nota mathematicis genesis tua: sed grave tardas
 Exspectare colos. Morieris, stamine nondum
 Abrupto. Jam nunc obstat, et vota moraris; 250
 Jam torquet juvenem longa et cervina senectus.
 Ocyus Archigenem quære, atque eme quod Mithridates
 Composuit, si vis aliam decerpere ficum,
 Atque alias tractare rosas. Medicamen habendum est,
 Sorbere ante cibum quod debeat et pater, et rex. 255
 Monstro voluptatem egregiam, cui nulla theatra,
 Nulla æquare queas prætoris pulpita lauti,
 Si spectes quanto capitis discrimine constant
 Incrementa domus, ærata multus in arca
 Fiscus, et ad vigilem ponendi Castora nummi, 260
 Ex quo Mars Ultor galeam quoque perdidit, et res
 Non potuit servare suas. Ergo omnia Floræ,
 Et Cereris licet, et Cybeles aulæa relinquant;
 Tanto majores humana negotia ludi.
 An magis oblectant animum jactata petauro 265
 Corpora, quique solent rectum descendere funem,
 Quam tu, Corycia semper qui puppe moraris
 Atque habitas, coro semper tollendus et austro,
 Perditus, ac vilis facci mercator olentis;
 Qui gaudes pingue antiquæ de littore Cretæ 270
 Pas-

A. PERSII FLACCI
 V I T A.

AULUS Persius Flaccus natus est Volaterris
 in Hetruria, Fab. Persico, et L. Vitellio Cofs.
 circa vicesimum Imperii Tiberii Cæsaris annum,
 a Christo passio fere secundum, patre Flacco Equite
 Romano, quem sexennis amisit, matre Fulvia Si-
 fennia, in quam pietate fuit insigni, quemadmo-
 dum et erga sorores; illud initio Satyræ sextæ fu-
 sius declaratur, ad v. 6. verba hæc, *mibi nunc Li-
 gus ora intepet*. Cum annorum esset duodecim ve-
 nit Romam, ubi Remmum Palæmonem Gram-
 maticum audivit, Rhetorem vero Virginium Fla-
 vium, aliis Flaccum. Annos natus sexdecim o-
 peram dedit Annæo Cornuto Stoicæ Philosophiæ
 antesignano, quem etiam mirifice coluit, ab ipso
 pariter amatus, ut patet ex Satyra quinta. Quin
 et ei legavit non mediocrem nummorum copiam,
 nimirum sestertia centum, aut sicut alii volunt,
 argenti facti pondo viginti, præter Bibliothecam
 suam, in qua numerant aliqui libros Chryssippi
 septingentos. At Cornutus hos quidem accepit,
 pecuniam autem reliquit Persii sororibus, quas
 hæredes ille fecerat. Obiit ex stomachi vitio, in
 ipso ætatis flore, anno scilicet vigesimo octavo, aut
 non multo secus, et imperii Neronis circiter octa-
 vo, quicquid alii dicant, ipseque Hieronymus: quod
 egregie, ut omnia, Casaubonus observat. Fuisse
 revera Persium, ut Probus refert, verecundia vir-
 ginali,

ginali, animo sincero, impense erudito, acri certe et vitiorum impatienti, et Lucilii et Horatii imitatore affiduum, probant satis ejus Satyræ doctrina refertæ et Stoam sapientes. De his porro id notandum, in antiquis membranis sine ulla distinctione aliquando reperiri, quasi liber esset unus et continuus, quod et agnoscunt Priscianus, Quinctilianus, alique, dum non quidem Satyras Persii, sed librum appellant. In quibusdam tamen, Satyræ duntaxat quinque numerantur, quarta ad tertiam adjuncta. Scripserat juvenis, inquit, Prætextam fabulam, ὁδοιπορικῶν, librum unum, et alia quæpiam, ut aiunt veteres Glossæ: sed aboluit ea Fulvia mater, ex consilio Cornuti Præceptoris, qui etiam Satyras, antequam ederentur, recensuit.

Ceterum quanquam videtur Persius noluisse intelligi atque adeo debere negligi, ut aiebat D. Ambrosius, at quod ait magnus Scaliger, jam a nobis intelligitur, neque proinde negligendus a quocumque. Ecce enim ita laudatus fuisset a summis viris ille, si nec legi dignus esset? Testes sint Euseb. D. Hieron. S. August. Lactant. Quinctilian. et alii prope innumeri; ex Poetis autem Lucanus qui pariter, ut Persius, Cornuti auditor fuit, ejus autem Poemata nunquam sine admiratione et præconiis recitari audiebat, ut affirmat vetus interpres, quin exclamaret, hæc vera esse Poemata. Martialis autem posteritati consignavit Persii memoriam his versibus:

*Sæpius in libro memoratur Persius uno,
Quam levis in tota Marsus Amazonide.*

A U L I

P E R S I I F L A C C I

S A T Y R Æ S E X.

P R O L O G U S.

NEC fonte labra prolui caballino:
Nec in bicipiti somniaffe Parnasso
Memini, ut repente sic Poëta prodirem.
Heliconiadasque, pallidamque Pirenen
Illis remitto, quorum imagines lambunt 5
Hederæ sequaces. Ipse semipaganus
Ad sacra vaturn carmen affero nostrum.
Quis expedivit psittaco suum XAIPE,
Picasque docuit nostra verba conari?
Magister artis ingenique largitor 10
Venter, negatas artifex sequi voces.
Quod si dolosi spes refulserit nummi,
Corvos poëtas et poëtrias picas
Cantare credas Pegaseium melos.

SATYRA I.

O Curas hominum! ô quantum est in rebus inane!
 Quis leget hæc? min' tu istud ais? nemo hercule.
 Nemo?

Vel duo, vel nemo. Turpe, et miserabile. quare?
 Ne mihi Polydamas, et Troïades Labeonem
 Prætulerint. Nugæ. Non, si quid turbida Roma 5
 Eleuet, accedas: examenve improbum in illa
 Castiges trutina: nec te quæstiveris extra.
 Nam Romæ quis non? ah, si fas dicere! sed fas
 Tunc cum ad canitiem nostrum istud vivere triste
 Aspexi, et nucibus facimus quæcumque relictis 10
 Cum sapimus patruos, tunc, tunc ignoscite. Nolo.
 Quid faciam? sed sum petulanti splene cachinno.
 Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber,
 Grande aliquid, quod pulmo animæ prælargus anhelet.
 Scilicet hæc populo, pexusque, togaque recenti, 15
 Et natalitia tandem cum fardonyche albus,
 Sede leges celsa, liquido cum plasmate guttur
 Mobile collueris, patranti fractus ocello.
 Hic neque more probo videas, neque voce serena
 Ingentes trepidare Titos, cum carmina lumbum 20
 Intran, et tremulo scalpuntur ubi intima versu.
 Tun', vetule, auriculis alienis colligis escas?

Auriculis,

Auriculis, quibus et dicas cute perditus, ohe!
Quo didicisse, nisi hoc fermentum, et quæ semel intus
Innata est, rupto jecore exierit caprificus? 25
En pallor, seniumque! o mores! usque adeone
Scire tuum nihil est, nisi te scire hoc sciat alter?
At pulcrum est digito monstrari, et dicier hic est.
Ten' cirratorum centum dictata fuisse,
Pro nihilo pendas? ecce inter pocula quærunt 30
Romulidæ faturi, quid dia poëmata narrent.
Hic aliquis, cui circum humeros hyacinthina læna est,
Rancidulum quiddam balba de nare locutus;
Phylidas, Hypsipylas, vatum et plorabile si quid,
Eliquat, et tenero supplantat verba palato. 35
Affensere viri: nunc non cinis ille poëtæ
Felix? non levior cippus nunc imprimit ossa?
Laudant convivæ: nunc non e manibus illis,
Nunc non e tumulo fortunataque favilla
Nascentur violæ? rides, ait, et nimis uncis 40
Naribus indulges. An erit, qui velle recuset
Os populi meruisse: et cedro digna locutus,
Linquere nec scombros metuentia carmina nec thus?
Quisquis es ô, modo quem ex adverso dicere feci,
Non ego, cum scribo, si forte quid aptius exit, 45
Quando hæc rara avis est, si quid tamen aptius exit,
Laudari metuam: neque enim mihi cornea fibra est.

Sed recti finemque extremumque esse recuso.
 Euge tuum, et belle: nam belle hoc excute totum,
 Quid non intus habet? non hic est Ilias Acci 50
 Ebria veratro: non, si qua elegidia crudi
 Dictarunt proceres; non quicquid denique lectis
 Scribitur in citreis. Calidum scis ponere fumen:
 Scis comitem horridulum trita donare lacerna:
 Et verum, inquis, amo; verum mihi dicite de me. 55
 Qui pote? vis dicam? nugaris, cum tibi, calve,
 Pinguis aqualiculus propenso sesquipede exstet.
 O Jane, a tergo quem nulla ciconia pinxit,
 Nec manus auriculas imitata est mobilis albas;
 Nec linguæ, quantum fitiat canis Appula, tantum. 60
 Vos ô patricius sanguis, quos vivere fas est
 Occipiti cæco, posticæ occurrere sannæ.
 Quis populi sermo est? quis enim, nisi carmina molli
 Nunc demum numero fluere, ut per leve severos
 Effundat junctura unguis? scit tendere versum 65
 Non secus, ac si oculo rubricam dirigat uno:
 Sive opus in mores, in luxum, et prandia regum,
 Dicere, res grandes nostro dat musa poetæ.
 Ecce modo heroas sensus afferre videmus
 Nugari solitos Græce, nec ponere lucum 70
 Artifices, nec rus saturum laudare, ubi corbes,
 Et focus, et porci, et fumosa Palilia fœno:

Unde

Unde Remus, sulcoque terens dentalia, Quinti,
 Cum trepida ante boves Dictatorem induit uxor,
 Et tua aratra domum licitor tulit. Euge poeta; 75
 Est nunc, Brisei quem venosus liber Acci,
 Sunt, quos Pacuviusque, et verrucosa moretur
 Antiopa, ærumnis cor luctificabile fulta.
 Hos pueris monitus patres infundere lippos
 Cum videas, quærifne, unde hæc fartago loquendi 80
 Venerit in linguas? unde istud dedecus, in quo
 Troffulus exultat tibi per subfellia levis?
 Nilne pudet capiti non posse pericula cano
 Pellere, quin tepidum hoc optes audire, decenter?
 Fur es, ait Pedio. Pedius quid? crimina rasis 85
 Librat in antithetis: doctus posuisse figuras
 Laudatur. Bellum hoc: hoc bellum? an Romule ceves?
 Men' moveat? quippe et cantet si naufragus, affem
 Protulerim? cantas, cum fracta te in trabe pictum
 Ex humero portes? verum, nec nocte paratum, 90
 Plorabit, qui me volet incurvasse querela.
 Sed numeris decor est, et junctura addita crudis.
 Claudere sic versum didicit; Berecynthius Atys,
 Et qui cœruleum dirimebat Nerea delphin.
 Sic costam longo subduximus Appennino. 95
 Arma virum: nonne hoc spumofum, et cortice pingui?
 Ut ramale vetus prægrandi subere coctum.

L 4

Quidnam

Quidnam igitur tenerum, et laxa cervice legendum?
 Torva Mimalloneis implerunt cornua bombis,
 Et raptum vitulo caput ablatura superbo 100
 Bassaris, et lyncem Mænas flexura corymbis,
 Evion ingeminat: reparabilis adsonat echo.
 Hæc fierent, si testiculi vena ulla paterni
 Viveret in nobis? summa delumbe saliva
 Hoc natat in labris; et in udo est Mænas, et Atys: 105
 Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit ungues.
 Sed quid opus teneras mordaci radere vero
 Auriculas? vide fis, ne majorum tibi forte
 Limina frigescant: sonat hic de nare canina
 Litera. Per me equidem sint omnia protinus alba. 110
 Nil moror: euge, omnes, omnes, bene miræ eritis res,
 Hoc iuvat: hic, inquis, veto quisquam faxit oletum.
 Pinge duos angues: pueri, facer est locus, extra
 Mejite. Discedo. Secuit Lucilius urbem,
 Te Lupe, te Muti, et genuinum fregit in illis. 115
 Omne vafer vitium ridenti Flaccus amico
 Tangit; et admissus circum præcordia ludit,
 Callidus excusso populum suspendere naso.
 Men' mutire nefas, nec clam, nec cum scrobe, nusquam?
 Hic tamen infodiam: vidi, vidi ipse, libelle: 120
 Auriculas asini quis non habet? hoc ego opertum,
 Hoc ridere meum tam nil, nulla tibi vendo

Iliade,

Iliade. Audaci quicumque afflate Cratino,
 Iratum Eupolidem prægrandi cum sene palles,
 Aspice et hæc, si forte aliquid decoctius audis: 125
 Inde vaporata lector mihi ferveat aure.
 Non hic, qui in crepidas Graiorum ludere gestit,
 Sordidus; et lusco qui possit dicere, lusce;
 Sese aliquem credens, Italo quod honore supinus,
 Fregerit heminas Aretî Ædilis iniquas: 130
 Nec qui abaco numeros, et secto in pulvere metas
 Scit risisse vafer, multum gaudere paratus,
 Si Cynico barbam petulans Nonaria vellat.
 His mane edictum, post prandia Callirhoën do,

SATYRA II.

HUNC, Macrine, diem numera meliore lapillo,
 Qui tibi labentes apponit candidus annos.
 Funde merum genio: non tu prece poscis emaci,
 Quæ nisi seductis nequeas committere Divis,
 At bona pars procerum tacita libabit æcerra. 5
 Haud cuivis promptum est, murmurque humilesque
 Tollere de templis, et aperto vivere voto. [sufurros
 Mens bona, fama, fides, hæc clare, et ut audiat hospes;
 Illa sibi introrsum, et sub lingua immurmurat: ô si
 Ebullit patruî præclarum funus! et ô si 10

Sub

Sub raſtro crepet argenti mihi feria, dextro
 Hercule! pupillumve utinam, quem proximus hæres
 Impello, expungam! namque eſt ſcabioſus, et acri
 Bile tumet. Nerio jam tertia ducitur uxor:
 Hæc ſanctè ut poſcas, Tyberino in gurgite mergis 15
 Mane caput bis terve, et noctem flumine purgas.
 Heus, age reſponde: minimum eſt quod ſcire laboro.
 De Jove quid ſentis? eſtne, ut præponere cures
 Hunc cuiquam? cuinam? vis Staio? an ſcilicet hæres,
 Quis potior iudex, pueriſve quis aptior orbis? 20
 Hoc igitur, quo tu Jovis aurem impellere tentas,
 Dic agedum Staio. Proh Jupiter! ô bone, clamet,
 Jupiter! at ſeſe non clamet Jupiter ipſe?
 Ignoviſſe putas, quia cum tonat, ocyus ilex
 Sulphure diſcutitur ſacro, quam tuque domuſque? 25
 An quia non, fibris ovium Ergennaque jubente,
 Triſte jaces lucis, evitandumque bidental,
 Idcirco ſtolidam præbet tibi vellere barbam
 Jupiter? aut quidnam eſt, qua tu mercede Deorum
 Emeris auriculas? pulmone, et lactibus unctis? 30
 Ecce avia, aut metuens Divum matertera, cunis
 Exemit puerum, frontemque atque uda labella
 Infami digito, et luſtralibus ante ſalivis
 Expiat, urentes oculos inhibere perita.
 Tunc manibus quatit, et ſpem macram ſupplique voto, 35
 Nunc

Nunc Licini in campos, nunc Craſſi mittit in ædes.
 Hunc optent generum rex et regina: puellæ
 Hunc rapiant: quicquid calcaverit hic, roſa fiat.
 Aſt ego nutrici non mando vota; negato
 Jupiter hæc illi, quamvis te albata rogarit. 40
 Poſcis opem nervis, corpusque fidele ſeneſtæ:
 Eſto, age: ſed grandes patinæ, tucetaque craſſa
 Annuere his ſuperos vetuere, Jovemque morantur.
 Rem ſtruere exoptas caſo bove, Mercuriumque
 Arceſſis fibra. Da fortunare penates, 45
 Da pecus, et gregibus foetum. Quo, peſſime, pacto,
 Tot tibi cum in flammis junicum omenta liqueſcant?
 Attamen hic extis et opimo vincere farto
 Intendit. Jam creſcit ager, jam creſcit ovile,
 Jam dabitur, jam jam; donec deceptus, et exſpes 50
 Nequicquam fundo ſuſpiret nummus in imo.
 Si tibi crateras argenti, incuſaque pingui
 Auro dona feram, fudes, et pectore lævo
 Excutias guttas, lætari prætrepidum cor;
 Hinc illud ſubiit, auro ſacras quod ovato 55
 Perducis facies: nam fratres inter ahenos,
 Somnia pituita qui purgatiffima mittunt,
 Præcipui ſunto, ſitque illis aurea barba.
 Aurum vaſa Numæ, Saturniaque impulit æra,
 Veſtalesque urnas, et Thuſcum fictile mutat. 60
 O

O curvæ in terras animæ, et cœlestium inanes!
 Quid juvat hoc, templis nostros immittere mores,
 Et bona Dîs ex hac scelerata ducere pulpa?
 Hæc sibi corrupto casiam dissolvit olivo;
 Hæc Calabrum coxit vitiato murice vellus; 65
 Hæc baccam conchæ rasiffe, et stringere venas
 Ferventis massæ crudo de pulvere, jussit.
 Peccat et hæc, peccat; vitio tamen utitur. At vos,
 Dicite pontifices, in sacris quid facit aurum?
 Nempe hoc, quod Veneri donatæ a virgine puppæ. 70
 Quin damus id superis, de magna quod dare lance
 Non possit magni Messalæ lippa propago;
 Compositum jus, fasque animi, sanctosque recessus
 Mentis, et incoctum generoso pectus honesto?
 Hæc cedo ut admoveam templis, et farre litabo. 75

S A T Y R A III.

NEMPE hoc assidue? jam clarum mane fenestras
 Intrat, et angustas extendit lumine rimas.
 Stertimus, indomitum quod despumare Falernum
 Sufficiat, quinta dum linea tangitur umbra.
 En quid agis? ficcas infana canicula messes 5
 Jamdudum coquit, et patula pecus omne sub ulmo est,
 Unus ait comitum, Verumne? itane? ocyus adfit
 Huc

Huc aliquis. nemon'? turgescit vitrea bilis:
 Finditur: Arcadiæ pecuaria rudere credas.
 Jam liber, et bicolor positis membrana capillis, 10
 Inque manus chartæ, nodosaque venit arundo.
 Tum queritur, crassus calamo quod pendeat humor;
 Nigra quod infusa vanescat sepia lympha;
 Dilutas queritur geminet quod fistula guttas.
 O miser! inque dies ultra miser! huccine rerum 15
 Venimus? at cur non potius, teneroque columbo
 Et similis regum pueris, pappare minutum
 Poscis, et iratus mammæ lallare recusas?
 An tali studeam calamo? cui verba? quid istas
 Succinis ambages? tibi luditur. Effluis amens; 20
 Contemnere. Sonat vitium percussa, maligne
 Respondet, viridi non cocta fidelia limo.
 Udum et mollelutum es; nunc nunc properandus, et acri
 Fingendus sine fine rota. Sed rure paterno
 Est tibi far modicum, purum et sine labe salinum. 25
 Quid metuas? cultrixque foci secunda patella est.
 Hoc satis? an deceat pulmonem rumpere ventis,
 Stemmata quod Thusco ramum millesime ducis;
 Censoremve tuum vel quod trabeate salutas?
 Ad populum phaleras: ego te intus et in cute novi. 30
 Non pudet ad morem discincti vivere Nattæ?
 Sed stupet hic vitio, et fibris increvit opimum
 Pingue;

Pingue ; caret culpa ; nescit quid perdat, et alto
 Demerfus, summa rursus non bullit in unda.
 Magne pater divum favos punire tyrannos 35
 Haud alia ratione velis, cum dira libido
 Moverit ingenium, ferventi tincta veneno :
 Virtutem videant, intabescantque relicta.
 Anne magis Siculi gemuerunt æra juvenci ?
 Aut magis auratis pendens laquearibus ensis 40
 Purpureas subter cervices terruit ; imus,
 Imus præcipites, quam si sibi dicat, et intus
 Palleat infelix, quod proxima nesciat uxor ?
 Sæpe oculos, memini, tangebam parvus olivo,
 Grandia si nollem morituri verba Catonis 45
 Discere, ab infano multum laudanda magistro,
 Quæ pater adductis sudans audiret amicis.
 Jure etenim id summum, quid dexter senio ferret,
 Scire erat in votis, damnosa canicula quantum
 Raderet, angustæ collo non fallier orcæ ; 50
 Neu quis callidior buxum torquere flagello.
 Haud tibi inexpertum curvos deprendere mores,
 Quæque docet sapiens braccatis illita Medis
 Porticus, insomnis quibus et detonsa juvenus
 Invigilat, filiquis et grandi pasta polenta. 55
 Et tibi quæ Samios diduxit litera ramos,
 Surgentem dextro monstravit limite callem.

Stertis

Stertis adhuc ? laxumque caput, compage soluta,
 Oscitat hesternum, diffutis undique malis ?
 Est aliquid quo tendis, et in quod dirigis arcum ? 60
 An passim sequeris corvos testaque lutoque,
 Securus quo pes ferat, atque ex tempore vivis ?
 Helleborum frustra, cum jam cutis ægra tumebit,
 Poscentes videas. Venienti occurrite morbo :
 Et quid opus Cratero magnos promittere montes ? 65
 Discite, ô miseri, et causas cognoscite rerum,
 Quid fumus, et quidnam victuri gignimur ; ordo
 Quis datus ; aut metæ qua mollis flexus, et unde ;
 Quis modus argento ; quid fas optare ; quid asper
 Utile nummus habet ; patriæ, charisque propinquis 70
 Quantum elargiri deceat ; quem te Deus esse
 Jussit, et humana qua parte locatus es in re
 Disce ; neque invidias, quod multa fidelia putet
 In locuplete penu, defensis pinguibus Umbris ;
 Et piper, et pernæ, Marfi monumenta clientis, 75
 Mœnaque, quod prima nondum defecerit orca.
 Hic aliquis de gente hircosa centurionum
 Dicat : quod fatis est, sapio mihi ; non ego curo
 Esse quod Arcefilas, ærumnosique Solones,
 Obstipo capite, et figentes lumine terram, 80
 Murmura cum secum et rabiosa silentia rodunt,
 Atque exporrecto trutinantur verba labello,

Ægroti

Ægroti veteris meditantés somnia : gigni
 De nihilo nihil, in nihilum nil posse reverti.
 Hoc est quod palles? cur quis non prandeat, hoc est? 85
 His populus ridet; multumque torosa juvenus
 Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos.
 Inspice; nescio quid trepidat mihi pectus, et ægris
 Faucibus exspirat gravis halitus; inspice sodes,
 Qui dicit medico, jussus requiescere, postquam 90
 Tertia compositas vidit nox currere venas,
 De majore domo modicum sitiente lagena,
 Lenia loturo sibi Surrentina rogavit.
 Heus bone, tu palles. Nihil est. Videas tamen istud,
 Quicquid id est: surgit tacite tibi lutea pellis. 95
 At tu deterius palles: ne sis mihi tutor:
 Jampridem hunc sepeli: tu restas. Perge, tacebo.
 Turgidus hic epulis, atque albo ventre lavatur,
 Guttore sulfureas lente exhalante Mephites.
 Sed tremor inter vina subit, calidumque trientem 100
 Excutit e manibus: dentes crepuere resecti:
 Uncta cadunt laxis tunc pulmentaria labris.
 Hinc tuba, candelæ: tandemque beatulus alto
 Compositus lecto, crassisque lutatus amomis,
 In portam rigidos calces extendit: at illum 105
 Hesterni capite induto subiere Quirites.
 Tange miser, venas, et pone in pectore dextram:

Nil

Passum, et municipes Jovis advexisse lagenas?
 Hic tamen ancipiti figens vestigia planta
 Victum illa mercede parat, brumamque, famemque
 Illa reſte cavet: tu propter mille talenta,
 Et centum villas temerarius. Aspice portus, 275
 Et plenum magnis trabibus mare: plus hominum est jam
 In pelago. Veniet classis, quocunque vocarit
 Spes lucri; nec Carpathium, Gætulaque tantum
 Æquora tranſiliet: sed longe Calpe relicta,
 Audiet Herculeo stridentem gurgite solem. 280
 Grande operæ pretium est, ut tenso folle reverti
 Inde domum possis, tumidaque superbus aluta
 Oceani monstra, et juvenes vidisse marinos.
 Non unus mentes agitat furor. Ille fororis
 In manibus vultu Eumenidum terretur et igni; 285
 Hic, bove percusso, mugire Agamemnona credit,
 Aut Ithacum. Parcat tunicis licet atque lacernis,
 Curatoris eget, qui navem mercibus implet
 Ad summum latus, et tabula distinguitur unda;
 Cum sit causa mali tanti et discriminis hujus, 290
 Concisum argentum in titulos faciesque minutas.
 Occurrunt nubes et fulgura; solvite funem,
 Frumenti dominus clamat, piperisque coempti.
 Nil color hic cœli, nil fascia nigra, minatur:
 Æstivum tonat. Infelix, hac forsitan ipsa 295

K

Nocte

Nocte cadet fractis trabibus, fluctuque premetur
 Obrutus, et zonam læva morfuque tenebit.
 Sed cujus votis modo non suffecerat aurum,
 Quod Tagus et rutila volvit Pactolus arena,
 Frigida sufficient velantes inguina panni, 300
 Exiguusque cibus, merfa rate naufragus affem
 Dum rogat, et picta se tempestate tuetur.
 Tantis parta malis, cura majore metuque
 Servantur. Misera est magni custodia census.
 Dispositis prædives hamis vigilare cohortem 305
 Servorum noctu Licinus jubet, attonitus pro
 Electro, signisque suis, Phrygiaque columna,
 Atque ebore, et lata testudine. Dolia nudi
 Non ardent Cynici: si fregeris, altera fiet
 Cras domus; aut eadem plumbo commissa manebit. 310
 Censit Alexander, testa cum vidit in illa
 Magnum habitatorem, quanto felicior hic qui
 Nil cuperet, quam qui totum sibi posceret orbem,
 Passurus gestis æquanda pericula rebus.
 Nullum numen habes, si sit prudentia; sed te 315
 Nos facimus, Fortuna, Deam. Mensura tamen quæ
 Sufficiat census, si quis me consulat, edam:
 In quantum fitis, atque fames, et frigora poscunt:
 Quantum, Epicure, tibi parvis suffecit in hortis:
 Quantum Socratici ceperunt ante penates. 320
 Nunquam

Nunquam aliud natura, aliud sapientia, dicit.
 Acribus exemplis videor te cludere: misce
 Ergo aliquid nostris de moribus: effice summam
 Bis septem ordinibus, quam lex dignatur Othonis.
 Hæc quoque si rugam trahit, extenditque labellum; 325
 Sume duos equites, fac tertia quadringenta.
 Si nondum implevi gremium, si panditur ultra:
 Nec Cræsi fortuna unquam, nec Persica regna
 Sufficient animo, nec divitiæ Narcissi,
 Indulfit Cæsar cui Claudius omnia, cujus 330
 Paruit imperiis uxorem occidere jussus.

SATYRA XV.

QUIS nescit, Volusi Bithynice, qualia demens
 Ægyptus portenta colat? Crocodilon adorat
 Pars hæc: illa pavet saturam serpentibus Ibim.
 Effigies sacri nitet aurea cercopithecii,
 Dimidio magicæ resonant ubi Memnone chordæ, 5
 Atque vetus Thebe centum jacet obruta portis.
 Illic cœruleos, hic piscem fluminis, illic
 Oppida tota canem venerantur, nemo Dianam.
 Porrum et cepe nefas violare, ac frangere morfu.
 O sanctas gentes, quibus hæc nascuntur in hortis 10
 Numina! lanatis animalibus abstinet omnis

Mensa. Nefas illic foetum jugulare capellæ;
 Carnibus humanis vesci licet. Attonito cum
 Tale super cœnam facinus narraret Ulysses
 Alcino, bilem aut risum fortasse quibusdam 15
 Moverat, ut mendax aretalogus. In mare nemo
 Hunc abicit, sæva dignum veraque Charybdi,
 Fingentem immanes Læstrygonas atque Cyclopas?
 Nam citius Scyllam, vel concurrentia faxa
 Cyanes, plenos et tempestatibus utres 20
 Crediderim, aut tenui percussum verbere Circes,
 Et cum remigibus grunnisse Elpenora porcis.
 Tam vacui capitis populum Phæaca putavit?
 Sic aliquis merito nondum ebrius, et minimum qui
 De Corcyræa temetum duxerat urna. 25
 Solus enim hoc Ithacus nullo sub teste canebat.
 Nos miranda quidem, sed nuper, consule Junio
 Gesta, super calidæ referemus mœnia Copti;
 Nos vulgi scelus et cunctis graviora cothurnis. 29
 Nam scelus a Pyrrha, quanquam omnia firmata volvas,
 Nullus apud Tragicos populus facit. Accipe nostro
 Dira quod exemplum feritas produxerit ævo.
 Inter finitimos vetus atque antiqua simulas,
 Immortale odium, et nunquam sanabile vulnus
 Ardet adhuc, Ombos et Tentyra. Summus utrinque 35
 Inde furor vulgo, quod numina vicinorum

Odit

Odit uterque locus; cum solos credat habendos
 Esse Deos, quos ipse colit. Sed tempore festo
 Alterius populi rapienda occasio cunctis
 Visa inimicorum primoribus ac ducibus; ne 40
 Lætum hilaremque diem, ne magnæ gaudia cœnæ
 Sentirent, positis ad templa et compita mensis,
 Pervigilique toro, quem nocte ac luce jacentem
 Septimus interdum sol invenit. Horrida fane
 Ægyptus: sed luxuria, quantum ipse notavi, 45
 Barbara famoso non cedit turba Canopo.
 Adde quod et facilis victoria de madidis et
 Blæsis, atque mero titubantibus. Inde virorum
 Saltatus nigro tibicine, qualiacunque
 Unguenta, et flores, multæque in fronte coronæ: 50
 Hinc jejunum odium. Sed jurgia prima sonare
 Incipiunt animis ardentibus: hæc tuba rixæ.
 Dein clamore pari concurritur, et vice teli
 Sævitas nuda manus: paucæ sine vulnere malæ:
 Vix cuiquam aut nulli toto certamine natus 55
 Integer. Aspiceres jam cuncta per agmina vultus
 Dimidios, alias facies, et hiantia ruptis
 Ossa genis, plenos oculorum sanguine pugnos.
 Ludere se credunt ipsi tamen, et pueriles
 Exercere acies, quod nulla cadavera calcent. 60
 Et fane quo tot rixantis millia turbæ,

K 3

Si

Si vivunt omnes? ergo acrior impetus, et jam
 Saxa inclinatis per humum quæfita lacertis
 Incipiunt torquere, domestica feditione
 Tela; nec hunc lapidem, quales et Turnus, et Ajax;
 Vel quo Tydides percussit pondere coxam 66
 Æneæ; sed quem valeant emittere dextræ
 Illis dissimiles, et nostro tempore natæ:
 Nam genus hoc vivo jam decrescebat Homero.
 Terra malos homines nunc educat, atque pufillos. 70
 Ergo Deus quicumque aspexit, ridet et odit.
 A diverticulo repetatur fabula. Postquam
 Subfidiis aucti, pars altera promere ferrum
 Audet, et infestis pugnam instaurare sagittis.
 Terga fugæ celeri præstantibus omnibus instant 75
 Qui vicina colunt umbrosæ Tentyra palmæ.
 Labitur hic quidam, nimia formidine cursum
 Præcipitans, capiturque: ast illum in plurima sectum
 Frustra ac particulas, ut multis mortuus unus
 Sufficeret, totum corrosis ossibus edit 80
 Victrix turba; nec ardenti decoxit ahenis,
 Aut veribus: longum usque adeo, tardumque putavit
 Exspectare focos, contenta cadavere crudo.
 Hinc gaudere libet, quod non violaverit ignem,
 Quem summa cæli raptum de parte Prometheus 85
 Donavit terris. Elemento gratulor, et te

Exultare

Exultare reor. Sed qui mordere cadaver
 Sustinuit, nihil unquam hac carne libentius edit.
 Nam scelere in tanto ne quæras, et dubites, an
 Prima voluptatem gula senserit. Ultimus autem 90
 Qui stetit, absumpto jam toto corpore, ductis
 Per terram digitis, aliquid de sanguine gustat.
 Vascones, ut fama est, alimentis talibus usi
 Produxere animas: sed res diversa; sed illic
 Fortunæ invidia est, bellorumque ultima, casus 95
 Extremi, longæ dira obsidionis egestas.
 Hujus enim, quod nunc agitur, miserabile debet
 Exemplum esse cibi: sicut modo dicta mihi gens
 Post omnes herbas, post cuncta animalia, quicquid
 Cogebat vacui ventris furor, hostibus ipsis 100
 Pallorem, ac maciem, et tenues miserantibus artus,
 Membra aliena fame lacerabant, esse parati
 Et sua. Quisnam hominum veniam dare, quisve Deorum,
 Urbibus abnuerit dira atque immania passis;
 Et quibus ipsorum poterant ignoscere manes, 105
 Quorum corporibus vescebantur? melius nos
 Zenonis præcepta monent: nec enim omnia, quædam,
 Pro vita facienda putat. Sed Cantaber unde
 Stoïcus, antiqui præsertim ætate Metelli?
 Nunc totus Graias, nostrasque habet orbis Athenas, 110
 Gallia caufidicos docuit facunda Britannos:

K 4

De

De conducendo loquitur jam rhetore Thule.
 Nobilis ille tamen populus, quem diximus, et par
 Virtute atque fide, sed major clade, Saguntus,
 Tale quid excusat. Mæotide sævior ara 115
 Ægyptus: quippe illa nefandi Taurica sacri
 Inventrix homines, ut jam quæ carmina tradunt
 Digna fide credas, tantum immolat: ulterius nil
 Aut gravius cultro timet hostia. Quis modo casus
 Impulit hos? quæ tanta fames, infestaque vallo 120
 Arma coëgerunt tam detestabile monstrum
 Audere? anne aliam, terra Memphitide ficca,
 Invidiam facerent nolenti surgere Nilo?
 Qua nec terribiles Cimbri, nec Britones unquam,
 Sauromatæque truces, aut immanes Agathyrsi, 125
 Hac sævit rabie imbelle et inutile vulgus,
 Parvula fictilibus solitum dare vela phafelis,
 Et brevibus pictæ remis incumbere testæ.
 Nec pœnam sceleri invenies, nec digna parabis
 Supplicia his populis, in quorum mente pares sunt 130
 Et similes ira atque fames. Mollissima corda
 Humano generi dare se natura fatetur,
 Quæ lacrymas dedit: hæc nostri pars optima sensus.
 Plorare ergo jubet causam lugentis amici,
 Squalloremque rei, pupillum ad jura vocantem 135
 Circumscriptorem, cujus manantia fletu

Ora

Ora puellares faciunt incerta capilli.
 Naturæ imperio gemimus, cum funus adultæ
 Virginis occurrit, vel terra clauditur infans,
 Et minor igne rogi. Quis enim bonus, aut face dignus
 Arcana, qualem Cereris vult esse sacerdos, 141
 Ulla aliena sibi credat mala? separat hoc nos
 A grege mutorum, atque ideo venerabile foli
 Sortiti ingenium, divinorumque capaces,
 Atque exercendis capiendisque artibus apti, 145
 Sensum a cœlesti demissum traximus arce,
 Cujus egent prona, et terram spectantia. Mundi
 Principio indulgit communis conditor illis
 Tantum animas, nobis animum quoque; mutuus ut nos
 Affectus petere auxilium, et præstare juberet, 150
 Disperfos trahere in populum, migrare vetusto
 De nemore, et proavis habitatas relinquere sylvas;
 Ædificare domos, laribus conjungere nostris
 Tectum aliud, tutos vicino limine somnos
 Ut collata daret fiducia; protegere armis 155
 Lapsum, aut ingenti nutantem vulnere, civem;
 Communi dare signa tuba, defendier isdem
 Turribus, atque una portarum clave teneri.
 Sed jam serpentum major concordia: parcit
 Cognatis maculis similis fera. Quando leoni 160
 Fortior eripuit vitam leo? quo nemore unquam

Expiravit

Expiravit aper majoris dentibus apri?
 Indica tigris agit rabida cum trigide pacem
 Perpetuam: sævis inter se convenit urfis.
 Ast homini ferrum lethale incude nefanda 165
 Produxisse parum est, cum rastra et sarcula tantum
 Affueti coquere, et marris ac vomere lassii,
 Nescierint, primi gladios excudere fabri.
 Aspiciamus populos, quorum non sufficit iræ
 Occidisse aliquem; sed pectora, brachia, vultum 170
 Crediderint genus esse cibi. Quid diceret ergo,
 Vel quo non fugeret, si nunc hæc monstra videret
 Pythagoras, cunctis animalibus abstinuit qui
 Tanquam homine, et ventri indulgit non omne legumen?

SATYRA XVI.

QUIS numerare queat felicitis præmia, Galle,
 Militiæ? nam si subeantur prospera castra,
 Me pavidum excipiat tyronem porta secundo
 Sidere: plus etenim fati valet hora benigni,
 Quam si nos Veneris commendet epistola Marti, 5
 Et Samia genitrix quæ delectatur arena.
 Commoda tractemus primum communia, quorum
 Haud minimum illud erit, ne te pulsare togatus
 Audeat: immo et si pulsetur, diffimulet, nec
 Audeat excussos prætori ostendere dentes, 10
 Et

Et nigram in facie tumidis livoribus offam,
 Atque oculos medico nil promittente relictos.
 Bardiacus judex datur hæc punire volenti,
 Calceus, et grandes magna ad subsellia furæ,
 Legibus antiquis castrorum et more Camilli 15
 Servato, miles ne vallum litiget extra,
 Et procul a signis. Justissima Centurionum
 Cognitio est igitur de milite; nec mihi deerit
 Ultio, si justæ defertur causa querelæ.
 Tota cohors tamen est inimica, omnesque manipuli 20
 Consensu magno officiunt. Curabitis, ut sit
 Vindicta gravior quam injuria: dignum erit ergo
 Declamatoris Mutinensis corde Vagelli,
 Cum duo crura habeas, offendere tot caligas, tot
 Millia clavorum. Quis tam procul absit ab urbe? 25
 Præterea, quis tam Pylades, molem aggeris ultra
 Ut veniat? lacrymæ siccentur protinus, et se
 Excusaturos non sollicitemus amicos.
 Da testem, judex cum dixerit: audeat ille,
 Nescio quis, pugnos vidit qui, dicere, vidi; 30
 Et credam dignum barba, dignumque capillis
 Majorum. Citius falsum producere testem
 Contra paganum possis, quam vera loquentem
 Contra fortunam armati contraque pudorem.
 Præmia nunc alia, atque alia emolumenta notemus 35
 Sacra-

156 JUVENALIS SATYRA XVI.

Sacramentorum. Convallem ruris aviti
 Improbis, aut campum mihi si vicinus ademit,
 Aut sacrum effodit medio de limite saxum,
 Quod mea cum vetulo coluit puls annua libo,
 Debitor aut sumptos pergit non reddere nummos, 40
 Vana supervacui dicens chirographa ligni:
 Expectandus erit, qui lites inchoet, annus,
 Totius populi; sed tunc quoque mille ferenda
 Tædia, mille moræ; toties subsellia tantum
 Sternuntur; jam facundo ponente lacernas 45
 Cæditio, et Fusco jam micturiente, parati
 Digredimur, lentaque fori pugnamus arena.
 Ast illis, quos arma tegunt et balteus ambit,
 Quod placitum est, illis præstatur tempus agendi,
 Nec res atteritur longo sufflamine litis. 50
 Solis præterea testandi militibus jus
 Vivo patre datur: nam quæ sunt parta labore
 Militiæ, placuit non esse in corpore census,
 Omne tenet cujus regimen pater. Ergo Coranum
 Signorum comitem, castrorumque æra merentem, 55
 Quamvis jam tremulus captat pater. Hunc labor æquus
 Provehit, et pulcro reddit sua dona labori.
 Ipfius certe ducis hoc referre videtur,
 Ut qui fortis erit, fit feliciffimus idem;
 Ut læti phaleris omnes, et torquibus omnes. 60

A U L I

A U L I
 P E R S I I F L A C C I
 S A T Y R Æ,

NOTIS ILLUSTRATÆ,
 TABULIS ÆNEIS ORNATÆ,
 ET ACCURATISSIME IMPRESSÆ.

Aspice et hæc si forte aliquid decoctius audis.
 Sat. 1.

THE HISTORY OF THE
CITY OF
PERSEPOLIS
BY
MONTAGU MASON
IN TWO VOLUMES
THE SECOND VOLUME
LONDON
Printed by R. and J. DODD, in Pall-mall
1762

A. PERSIUS FLACCUS.

HUIC etiam tempori velut ostensum modo ingenium Persii Poetæ, addidit non exiguam gloriam: qui itidem extra urbem natus et educatus vix duodecimo demum anno illuc concessit; et in præclaras quidem alias amicitias in-
 sinuans, sed præcipue delatus in familiaritatem intimam Cornuti, huic viro doctissimo et Græcis deliciis refertissimo, ut hodieque ex libro super-
 stite judicari potest, agglutinatus fuit. Inde quum contigisset, ut in Persio jungerentur poetica et philosophia, dictu mirabile est, quanto opere utramque tum passim, tum maxime in paucis, quas reliquit satyris, otii sui bene positi pignori-
 bus exferere potuerit, tum rem quamlibet optime complexus, verbis notabiliter adstrictus, ut paucis notaret plurima, et in eligendis fani omni-
 no judicii, unde non pœnituit ipsum Isaacum Casaubonum tam copiose exspatiari ad omnia illa tria declaranda, sane cognitu non digna magis quam necessaria. Ipse interim in vitæ sanctitate lautas opes possidens, circa trigésimum ætatis an-
 num raptus traditur. Et sic bene convenit hæc effigies, quasi lanuginem densari et crebrescere incipientem adhuc retinens. Sed quam difficile argumentum sibi ponit, qui tabulam marmoream vel faberrime sculptam reperiens utique sibi et aliis

XIII.

P.S.L.f.

160 A. PERSIUS FLACCUS.

illis persuadere Persium in ea conspici adspirat? Id tamen dicitur in animum induxisse eruditissimus Cardinalis Jacobus Sadoletus, scribente Fabro, eam olim fuisse illius, *qui persuasissimum sibi habebat hanc Persii esse effigiem*, Gallæo testante ab se edi hanc faciem depictam *apud Fulvium Ursinum in marmore*. Sic illi anno prioris sæculi XCIIIX. quum tamen Ursinus ipse anno LXX. allegatis eisdem vocibus de ejus forma, subnectat, *quæ eo libentius adjeci, quod imagini e marmore cum Persii nomen non sit adscriptum, ex iis potissimum Persii illam esse conjicere possumus*, sine ulla mentione Sadoleti. Hedera Satyricis poëtis ad coronam destinata, et hujus capillos alligans refutatur ab Persio, hederas sequaces ad imagines lambendas aliis remittente. Vultus vero immane quantum potest fallere! et mirum, cur istam virginalem fere verecundiam, formamque modestam ac pulchram non viderint in Alcibiade. Nihilominus iteretur sic quoque occasione hujus tabulæ laudatissimum istud nomen, et sic quoque, aliquid dicat, si nihil aliud, saltem, *O quantum est in rebus inane!* Gronov. Antiq. Tom. 3.

A.

PERSII SATYRA IV. 177

Nil calet hic: summosque pedes attinge, manusque,
Non frigent. Vifa est si forte pecunia, sive
Candida vicini subrifit molle puella, 110
Cor tibi rite salit? positum est argente catino
Durum olus, et populi cribro decussa farina.
Tentemus fauces: tenero latet ulcus in ore
Putre, quod haud deceat plebeia radere beta.
Alges, cum excussit membris timor albus aristas: 115
Nunc face supposita fervercit sanguis, et irā
Scintillant oculi: dicisque facisque, quod ipse
Non sani esse hominis, non sanus juret Orestes.

SATYRA IV.

REM populi tractas? (barbatum hoc crede magist-
Dicere, forbitio tollit quem dira cicuta.) [rum
Quo fretus? dic hoc, magni pupille Pericli.
Scilicet ingenium, et rerum prudentia velox,
Ante pilos venit; dicenda tacendaque calles. 5
Ergo ubi commota fervet plebecula bile,
Fert animus calidæ fecisse silentia turbæ
Majestate manus. Quid deinde loquere? Quirites,
Hoc, puto, non justum est; illud male; rectius istud.
Scis etenim justum gemina suspendere lance 10
Ancipitis libræ: rectum discernis, ubi inter

M

Curva

Curva subit, vel cum fallit pede regula varo;
 Et potis es nigrum vitio præfigere theta.
 Quin tu igitur, summa nequicquam pelle decorus,
 Ante diem blando caudam jactare popello 15
 Desinis, Anticyras melior forbere meracas?
 Quæ tibi summa boni est? uncta vixisse patella
 Semper, et assiduo curata cuticula sole.
 Exspecta; haud aliud respondeat hæc anus. I nunc;
 Dinomaches ego sum, suffla, sum candidus. Esto; 20
 Dum ne deterius sapiat pannucia Baucis,
 Cum bene discincto cantaverit ocyma vernæ.
 Ut nemo in sese tentat descendere! nemo!
 Sed præcedenti spectatur mantica tergo.
 Quæsieris; nostin' Vestidî prædia? cujus? 25
 Dives arat Curibus, quantum non milvus oberret.
 Hunc, ais? hunc Dîs iratis, genioque sinistro,
 Qui quandoque jugum pertusa ad compita figit,
 Seriolæ veteris metuens deradere limum,
 Ingemit, hoc bene fit: tunicatum cum sale mordens 30
 Cæpe, et farratam pueris plaudentibus ollam,
 Pannosam facem morientis forbet aceti.
 At si unctus cesses, et figas in cute solem,
 Est prope te ignotus, cubito qui tangat, et acre
 Despuat in mores; penemque arcanaque lumbi 35
 Runcantem, populo marcentes pandere vulvas.

Tu

Tu cum maxillis balanatum gauſape pectas,
 Inguinibus quare detonſus gurgulio exſtat?
 Quinque palæſtræ licet hæc plantaria vellant,
 Elixasque nates labefactent forcipe adunca, 40
 Non tamen iſta filix ullo manſueſcit aratro.
 Cædimus, inque vicem præbemus crura ſagittis.
 Vivitur hoc pacto: ſic novimus. Ilia ſubter
 Cæcum vulnus habes; ſed lato balteus auro
 Prætegit: ut mavis, da verba, et decipe nervos, 45
 Si potes. Egregium cum me vicina dicat,
 Non credam? viſo ſi palles, improbe, nummo;
 Si facis, in penem quicquid tibi venit amarum;
 Si puteal multa cautus vibice flagellas,
 Nequicquam populo bibulas donaveris aures. 50
 Reſpue quod non es; tollat ſua munera cerdo;
 Tecum habita; et noris quam ſit tibi curta ſupellex.

SATYRA V.

VATIBUS hic mos eſt, centum ſibi poſcere voces,
 Centum ora, et linguas optare in carmina centum;
 Fabula ſeu mæſto ponatur hianda tragædo;
 Vulnera ſeu Parthi ducentis ab inguine ferrum.
 Quorſum hæc? aut quantas robuſti carminis offas 5
 Ingeris, ut par ſit centeno gutture niti?

M 2

Grande

Grande locuturi nebulas Helicone legunto :
 Si quibus aut Procnes, aut si quibus olla Thyestæ
 Feruebit, sæpe infulso cœnanda Glyconi.
 Tu neque anhelanti, coquitur dum massa camino, 10
 Folle premis ventos; nec clauso murmure raucus
 Nescio quid tecum grave cornicaris inepte;
 Nec stollo tumidas intendis rumpere buccas.
 Verba togæ sequeris, junctura callidus acri,
 Ore teres modico, pallentes radere mores 15
 Doctus, et ingenuo culpam defigere ludo.
 Hinc trahe quæ dicas: mensasque relinque Mycenis
 Cum capite et pedibus; plebeiaque prandia noris.
 Non equidem hoc studeo, bullatis ut mihi nugis
 Pagina turgescat, dare pondus idonea fumo. 20
 Secreti loquimur: tibi nunc, hortante Camœna,
 Excutienda damus præcordia; quantaque nostræ
 Pars tua sit, Cornute, animæ, tibi dulcis amice,
 Ostendisse iuvat. Pulsa, dignoscere cautus
 Quid solidum crepet, et pictæ tectoria linguæ. 25
 His ego centenas ausim deposcere voces,
 Ut, quantum mihi te sinuoso in pectore fixi,
 Voce traham pura; totumque hoc verba resignent,
 Quod latet arcana non enarrabile fibra.
 Cum primum pavido custos mihi purpura cessit, 30
 Bullaque succinctis laribus donata pependit;

Cum

Cum blandi comites, totaque impune Subura
 Permisit sparisse oculos jam candidus umbo:
 Cumque iter ambiguum est, et vitæ nescius error
 Diducit trepidas ramosa in compita mentes, 35
 Me tibi supposui: teneros tu fuscipis annos
 Socratico, Cornute, finu: tunc fallere solers
 Apposita intortos extendit regula mores;
 Et premitur ratione animus, vincique laborat,
 Artificemque tuo ducit sub pollice vultum. 40
 Tecum etenim longos memini consumere soles,
 Et tecum primas epulis decerpere noctes.
 Unum opus et requiem pariter disponimus ambo,
 Atque verecunda laxamus feria mensa.
 Non equidem hoc dubites, amborum fœdere certo 45
 Consentire dies, et ab uno fidere duci:
 Nostra vel æquali suspendit tempora Libra
 Parca tenax veri, seu nata fidelibus hora
 Dividit in Geminos concordia fata duorum:
 Saturnumque gravem nostro Jove frangimus una. 50
 Nescio quod, certe est, quod me tibi temperat, astrum.
 Mille hominum species, et rerum discolor usus:
 Velle suum cuique est, nec voto vivitur uno.
 Mercibus hic Italis mutat sub sole recenti
 Rugosum piper, et pallentis grana cumini: 55
 Hic fatur irriguo mavult turgescere somno;

M 3

Hic

Hic campo indulget: hunc alea decoquit: ille
 In Venerem est putris; sed cum lapidosa chiragra
 Fregerit articulos veteris ramalia fagi,
 Tum crassos transisse dies, lucemque palustrem, 60
 Et sibi jam feri vitam ingemuere relictam.
 At te nocturnis juvat impallefcere chartis;
 Cultor enim juvenum, purgatas inferis aures
 Fruge Cleanthea. Petite hinc, juvenesque, senesque,
 Finem animo certum, miserisque viatica canis. 65
 Cras hoc fiet. Idem cras fiet, Quid? quasi magnum,
 Nempe diem, donas? sed cum lux altera venit,
 Jam cras hesternum consumpsimus. Ecce aliud cras
 Egerit hos annos, et semper paulum erit ultra.
 Nam quamvis prope te, quamvis temone sub uno, 70
 Vertentem sese frustra sectabere canthum,
 Cum rota posterior curras, et in axe secundo.
 Libertate opus est; non hac qua quisque Velina
 Publius emeruit, scabiosum tesserula far
 Possidet. Heu steriles veri, quibus una Quiritem 75
 Vertigo facit! hic Dama est, non trellis agaso,
 Vappa, et lippus, et in tenui farragine mendax.
 Verterit hunc dominus, momento turbinis exit
 Marcus Dama. Papæ! Marco spondente, recusas
 Credere tu nummos? Marco sub iudice palles? 80
 Marcus dixit; ita est: assigna, Marce, tabellas.

Hæc

Hæc mera libertas, hanc nobis pilea donant.
 An quisquam est alius liber, nisi ducere vitam
 Cui licet, ut voluit? licet ut volo vivere: non sum
 Liberior Bruto? mendose colligis, inquit 85
 Stoicus hic, aurem mordaci lotus aceto.
 Hæc reliqua accipio; licet illud, et, ut volo, tolle.
 Vindicta postquam meus a prætore recessi,
 Cur mihi non liceat, iussit quodcunque voluntas,
 Excepto siquid Masuri rubrica vetavit? 90
 Disce; sed ira cadat naso, rugosaque fanna,
 Dum veteres avias tibi de pulmone revello.
 Non prætoris erat stultis dare tenuia rerum
 Officia, atque usum rapidæ permittere vitæ.
 Sambucam citius caloni aptaveris alto. 95
 Stat contra ratio, et secretam garrit in aurem,
 Ne liceat facere id, quod quis vitiabit agendo.
 Publica lex hominum, naturaque continet hoc fas,
 Ut teneat vetitos inscitia debilis actus.
 Diluis helleborum, certo compefcere puncto 100
 Nescius examen; vetat hoc natura medendi.
 Navim si poscat sibi peronatus arator
 Luciferi rudis, exclamet Melicerta, perisse
 Frontem de rebus. Tibi recto vivere talo
 Ars dedit? et veri speciem dignoscere calles, 105
 Ne qua subærato mendosum tinniat auro?

M 4

Quæque

Quæque sequenda forent, et quæ vitanda vicissim;
 Illa prius creta, mox hæc carbone, notasti?
 Es modicus voti, presso lare, dulcis amicis?
 Jam nunc adstringas, jam nunc granaria laxes, 110
 Inque luto fixum possis transcendere nummum;
 Nec glutto forbere salivam Mercurialem?
 Hæc mea sunt, teneo, cum vere dixeris; esto
 Liberque ac sapiens, prætoribus ac Jove dextro.
 Sin tu, cum fueris nostræ paulo ante farinae, 115
 Pelliculam veterem retines, et fronte politus
 Astutam vapido servas sub pectore vulpem;
 Quæ dederam supra, repeto, funemque reduco.
 Nil tibi concessit ratio: digitum exere, peccas.
 Et quid tam parvum est? sed nullo thure litabis, 120
 Hæreat in stultis brevis ut semuncia recti.
 Hæc miscere nefas; nec cum sis cætera fossor,
 Tres tantum ad numeros satyri moveare Bathylli.
 Liber ego. Unde datum hoc fumis, tot subdite rebus?
 An dominum ignoras, nisi quem vindicta relaxat? 125
 I puer, et strigiles Crispini ad balnea defer.
 Si increpuit, cessas, nugator? servitium acre
 Te nihil impellit? nec quicquam extrinsecus intrat,
 Quod nervos agitet? sed si intus et in jecore ægro
 Nascuntur domini, quæ tu impunitior exis, 130
 Atque hic, quem ad strigiles scutica et metus egit herilis?
 Mane,

Mane, piger, stertis: surge, inquit avaritia; eja.
 Surge. Negas. Instat, surge, inquit. Non queo. Surge.
 Et quid agam? rogitas? saperdas advehe Ponto,
 Castoreum, stuppas, ebum, thus, lubrica Coa. 135
 Tolle recens primus piper e sitiente camelo.
 Verte aliquid; jura. Sed Jupiter audiet. Eheu!
 Baro, gustatum digito terebrare salinum
 Contentus perages, si vivere cum Jove tendis.
 Jam pueris pellem succinctus et cænophorum aptas:
 Ocyus ad navem. Nil obstat, quin trabe vasta 141
 Ægæum rapias, nisi solers luxuria ante
 Seductum moneat. Quo deinde, insane, ruis? quo?
 Quid tibi vis? calido sub pectore mascula bilis
 Intumuit, quam non exstinxerit urna cicutæ. 145
 Tun' mare transfugas? tibi torta cannabe fulto
 Cæna sit in transtro? Vejetanumque rubellum
 Exhalet vapida læsum pice sessilis obba?
 Quid petis? ut nummi, quos hîc quincunce modesto
 Nutrieras, peragant avidos sudore deunces? 150
 Indulge genio, carpamus dulcia. Nostrum est
 Quod vivis. Cinis, et manes, et fabula fies.
 Vive memor lethi, fugit hora. Hoc, quod loquor, inde est.
 En, quid agis? duplici in diversum scinderis hamo.
 Hunc cæcine, an hunc sequeris? subeas alternus oportet,
 Ancipiti obsequio dominos, alternus oberres. 156
 Nec

Nec tu, cum obstiteris semel, instantique negaris
 Parere imperio, rupi jam vincula, dicas.
 Nam et luctata canis nodum abripit: attamen illi,
 Cum fugit, a collo trahitur pars longa catenæ. 160
 Dave, cito, hoc credas jubeo, finire dolores
 Præteritos meditor, crudum Chærestratus unguem
 Abrodens ait hæc; an ficcis dedecus obstem
 Cognatis? an rem patriam rumore sinistro
 Limen ad obscœnum frangam, dum Chryfidis udas
 Ebrius ante fores extincta cum face canto? 166
 Euge puer, sapias. Dîs depellentibus agnam
 Percute. Sed censens' plorabit, Dave, relicta?
 Nugaris: solea, puer, objurgabere rubra.
 Ne trepidare velis, atque arctos rodere casses. 170
 Nunc ferus et violens: at si vocet, haud mora, dicas,
 Quidnam igitur faciam? ne nunc, cum accersor, et ultro
 Supplicet, accedam? si totus et integer illinc
 Exieris, nec nunc. Hic hic, quem quærimus, hic est:
 Non in festuca, licitor quam jactat ineptus. 175
 Jus habet ille sui, palpo quem ducit hiantem
 Cretata ambitio? vigila, et ciceringere large
 Rixanti populo, nostra ut Floralia possint
 Aprici meminisse senes. Quid pulcrius? at cum
 Herodis venere dies, unctaque fenestra 180
 Dispositæ pinguem nebulam vomuere lucernæ,

Por-

Portantes violas, rubrumque amplexa catinum
 Cauda natat thynni, tumet alba fidelia vino:
 Labra moves tacitus, recutitaque sabbata palles.
 Tunc nigri Lemures, ovoque pericula rupto: 185
 Hinc grandes Galli, et cum fistro lusca sacerdos,
 Incussere Deos inflantes corpora, si non
 Prædictum ter mane caput gustaveris allî.
 Dixeris hæc inter varicosos centuriones,
 Continuo crassum ridet Vulfenius ingens; 190
 Et centum Græcos curto centusse licetur.

SATYRA VI.

ADmovit jam bruma foco te, Basse, Sabino?
 Jamne lyra, et tetrico vivunt tibi pectine chordæ?
 Mire opifex numeris veterum primodia rerum,
 Atque marem strepitum fidis intendisse Latinæ;
 Mox juvenes agitare jocos, et pollice honesto 5
 Egregios lufisse senes. Mihi nunc Ligus ora
 Intepet, hybernatque meum mare, qua latus ingens
 Dant scopuli, et multa littus se valle receptat.
 Lunai portum est operæ cognoscere, cives.
 Cor jubet hoc Enni, postquam destertuit esse 10
 Mæonides Quintus pavone ex Pythagoreo.
 Hic ego securus vulgi, et quid præparet auster

In-

Infelix pecori securus et, angulus ille
 Vicini nostro quia pinguior; et si adeo omnes
 Ditescant orti pejoribus, usque recusum 15
 Curvus ob id minui senio, aut cœnare sine uncto,
 Et signum in vapida naso tetigisse lagena.
 Discrepet his alius. Geminos, horoscope, varo
 Producis genio. Solis natalibus, est qui
 Tingat olus ficcum muria vaser in calice empta, 20
 Ipse sacrum irrorans patinæ piper: hic bona dente
 Grandia magnanimus peragit puer. Utar, ego utar,
 Nec rhombos ideo libertis ponere lautus,
 Nec tenuem solers turdarum nosse salivam.
 Messe tenuis propria vive, et granaria, fas est, 25
 Emole; quid metuas? occa, et seges altera in herba est.
 Ast vocat officium: trabe rupta, Bruttia faxa
 Prendit amicus inops; remque omnem furdaque vota
 Condidit Ionio; jacet ipse in littore, et una
 Ingentes de puppe Dei; jamque obvia mergis 30
 Costa ratis laceræ. Nunc et de cespite vivo
 Frange aliquid; largire inopi, ne pictus oberret
 Cœrulea in tabula. Sed cœnam funeris hæres
 Negliget iratus, quod rem curtaveris; urnæ
 Offa inodora dabit; seu spirent cinnama surdum, 35
 Seu ceraso peccent casia, nescire paratus.
 Tune bona incolumis minuas? sed Bestius urget

Doc-

Doctores Graios. Ita fit, postquam sapere urbi
 Cum pipere et palmis, venit nostrum hoc maris experts,
 Fœnifecæ crasso vitiarunt unguine pultes. 40
 Hæc cinere ulterior metuas? at tu, meus hæres
 Quisquis eris, paulum a turba seductior audi.
 O bone, num ignoras? missa est a Cæsare laurus
 Insignem ob cladem Germanæ pubis, et aris
 Frigidus excutitur cinis, ac jam postibus arma, 45
 Jam chlamydes regum, jam lutea gausapa captis,
 Effedaque, ingentesque locat Cæsonia Rhenos:
 Dīs igitur genioque ducis centum paria, ob res
 Egregie gestas, induco. Quis vetat? aude.
 Væ, nisi connives. Oleum artocreasque popello 50
 Largior; an prohibes? dic clare. Non adeo, inquis.
 Exoffatus ager juxta est. Age, si mihi nulla
 Jam reliqua ex amitis, patruelis nulla, proneptis
 Nulla manet patrui, sterilis matertera vixit,
 Deque avia nihilum superest: accedo Bovillas, 55
 Clivumque ad Virbî: præsto est mihi Manius hæres,
 Progenies terræ. Quære ex me, quis mihi quartus
 Sit pater, haud prompte, dicam tamen, adde etiam unum,
 Unum etiam, terræ est jam filius, et mihi ritu
 Manius hic generis prope major avunculus exit. 60
 Qui prior es, cur me in decursu lampada poscis?
 Sum tibi Mercurius: venio Deus huc ego, ut ille

Pin-

Pingitur. An renuis? vin' tu gaudere relictis?
 Deest aliquid summæ. Minui mihi; sed tibi totum est,
 Quicquid id est. Ubi sit, fuge quærere, quod mihi quon-
 Legarat Tadius, neu dicta reponere paterna. [dam
 Fœnoris accedat merces; hinc exime sumptus,
 Quid reliquum est? reliquum? nunc nunc impensius unge,
 Unge, puer, caules. Mihi festa luce coquatur
 Urtica, et fissa fumosum /sinciput aure, 70
 Ut tuus iste nepos olim satur anseris extis,
 Cum morosa vago singultiet inguine vena,
 Patriciæ immeiat vulvæ? mihi trama figuræ
 Sit reliqua: ast illi tremat omento popa venter? 74
 Vende animam lucro, mercare; atque excute solers
 Omne latus mundi, ne sit præstantior alter
 Cappadocas rigida pingues plauffisse catasta.
 Rem duplica. Feci; jam triplex, jam mihi quarto,
 Jam decies, redit in rugam. Depinge ubi sistam,
 Inventus, Chryssippe, tui finitor acervi. 80

F I N I S.

LECTIONES VARIANTES
 JUVENALIS.

SAT. ̄.

- I. 10. Furtive devehat.
 57. Sternere naso.
 74. Esse aliquid.
 106. Purpura majus.
 155. Teda lucebit.
 157. Et latus mediam fulcus deducit arenam,
*Edit. Paris 1446. et sic Lipsius, neque
 enim aliter intelligas.*
 168. —Tecum prius ergo voluta
 Hæc; animante tuba galeatum fero.
- II. 8. Frontis nulla fides.
 10. Inter Sotadicos.
 38. Ad quem subridens.
 80. Prurigne porci. *Turneb.*
 94. Oblita producit.
 116. Abrumpere carnem.
 146. Paullisque minoribus.
 147. Ipsum admoneas.
- III. 36. —Verfo pollice vulgus, Quum libet. —
 82. Cœnabit.
 91. Illa sonat. *Conjectura.*

SAT. ȳ.

112. Aulam resupinat.
 210. Frustra rogantem.
 218. Phæcafianorum.
 238. Somnos urfis.
 300. Pugnis contusus. *Conject.*
 322. Auditor gelidos.
- IV. 1. Crispinus adest. *Cod. MS.*
 25. Hoc pretio squamæ?
 33. Faria de merce. *Pithæus.*
 34. Licet et confidere.
 43. Torrentis ad ostia.
 60. Utque lacus fuberant.
 96. Gladiis tam destinata. *Ed. Par.*
- V. 1. Sic te propositi nondum pudet? *Lub.*
 10. Quin poscis? Ita *Lub. alique*; sed non fat
 video sensum aut structuram.
 80. Longo distinguat.
 91. Quod tutos, &c. hic versus in *vetustiss.*
exemp. deest.
 96. Nec patimur.
 105. Torpente cloaca. *Rutgerfius.*
 155. Hirsuto Capella.
 169. Stricto pane jacetis.
- VI. 78. Figantur pulpita. *Lub.*

SAT. ȳ.

172. Et tu depone.
 182. Inque die. *conject.* aliud enim in diem,
 aliud in die.
 187. Turpe minus. *Lub.*
 204. Et sculpto. *Turneb.*
 292. Ulciscimur orbem.
 362. Recidivus pullulet. *Cod. MS.*
 370. Raduntur medicis.
 384. Nominis alti.
 414. Exhortata solet.
 429. Aut lata Falernum.
 482. Transversa diei.
 533. Derofor Anubis. *conject.* nam et alias *la-*
trator Anubis.
 537. Serpens illius lachrymis.
 558. Formidandus Othoni.
 584. Et inde *al.* Indus.
 595. Et quæ homines.
 652. At similis. *conject.*
 657. Invisam et fatuam.
- VII. 20. Huc agite. *Lub.*
 60. Contingere mœsta.
 65. Pectora vestra.
 96. Tunc utile.

SAT. ʒ.

99. Petitur plus temporis.
 100. Nullo quippe modo. *Vet. MS.*
 105. Quod tecto.
 109. Acrior ille. *conject.*
 120. Bulli. i. e. pisces. *Dinæi lib.*
 129. Matho dejicit.
 139. Fidimus eloquio? *al. ut redeant.*
 142. Posita an sit fella. *conject.*
 193. Et joculator. *quid.*
 214. Quem toties.

VIII. 8. Famosos equitum.

33. Parvam extortamque.
 43. Et te conciperet. *conject.*
 61. Venit de germine.
 67. Trito ducunt.
 90. Exhausta medullis.
 125. Non est sententia; verum est.
 133. Promethea pingas.
 157. Hipponam.
 167. Lateranus ad illos.
 190. Transcurria. *Scaliger.*
 199. Et illud. *Cod. ant.*
 204. Postquam librata.
 207. Cedamus tunicæ.

SAT. ʒ.

225. Ad pulpita saltu.
 239. In omni monte.
 IX. 25. Celebrare solebas. *Grang.*
 26. Quodque taceo, atque. *Lubin.*
 53. Fœmineis tractat. *Grang.*
 61. Matre, et caculis. *Par. fol.*
 106. Taceant omnes.
 138. Exornare corona.
 139. Quando ego fiam aliquid? *conj.*
 X. 7. Operantibus ip̄is. i. e. sacrificantibus. *vet.*
Cod.
 32. Unde ille, illi. *conject.*
 70. Quibus indiciis.
 73. Turba tremens.
 81. Pana et Circenses.
 83. Fugit ocius. *conject.*
 93. Angusta Caprearum.
 94. Certæ pila cohortis. *Cod. quid.*
 150. Altosque elephantos.
 154. Ultra perdere.
 162. Libeat jugulare. *conj.*
 171. Intraverit urnam. i. e. sepulchrum. *Dorleans.*
 291. Cur tamen hos tu. *Lub.*
 300. Vultumque modestum.

SAT. ȳ.

320. Eruet omnem. *Cod. vet.*
 365. Nullum numen abest.
 XI. 6. Dumque ardens fanguine.
 95. Mobile fulcrum. *Conjec. Dempsteri.*
 106. Clypeo venientis.
 116. Velatus Jupiter. *Cod. ant.*
 193. Prædo caballorum.
 XII. 18. Densis cælum abscondente tenebris.
 23. Pontica surgit.
 61. Accipe fumendas.
 81. Tum stagnante sinu. *Lub.*
 92. Operatur festa.
 113. Victima sola.
 XIII. 4. Fallacis urnam.
 28. Nunc ætas agitur.
 65. Miranti sub aratro.
 86. Fortunæ jam lapsibus. *Cod. ant.*
 140. Te nunc delicias.
 142. Nos vilis populus. *quid.*
 165. Madidos torquentem in cornua cirros.
Salmaf.
 220. Terroribus. *conj.*
 226. Ut vindicet. *Lub.*
 XIV. 2. Maculam hæfuram.

SAT. ȳ.

34. Queis mente benigna. *conj.*
 45. Procul hinc, procul ite. *conj.*
 62. Hic lavet argentum.
 67. Emundat servulus. *conj.*
 92. Agitat Centronius. *Lub.*
 97. Cæli lumen. *Lub.*
 122. Viam peragant. *Lub.*
 152. Quæ fœdæ, quam fœda est. *conj.*
 176. Indomiti census.
 208. Repentibus affæ.
 266. Rectum percurrere funem. *conj.* quid sit
rectum descendere, nescio.
 289. Distinguitur una. *al. uda.*
 293. Piperisque coemptor.
 XV. 7. Illic eluros. i. e. feles. *Brodæi conj.*
 58. Ora genis. *conj.*
 75. Præstant instantibus Ombis. *quid.*
 76. Tentyra Pampæ.
 XVI. 21. Efficiunt curabilis.
 24. Tot caligatos.

LECTIONES VARIANTES
PERSII.

PROLOG. *ŷ.* 12. Refulgeat nummo.

SAT. *ŷ.*

I. 6. Appula, tantæ.

9. Ad canitiem, et nostrum.

28. Et pulcrum est. *conj.*

69. Afferre docemus.

84. Quin trepidum.

86. Doctas posuisse.

107. Rodere vero. *conj.*

111. Euge omnes, etenim. *Cod. MS.*

121. Vide hic, vidi ipse. *conj.*

128. Poscit dicere.

II. 13. Impello expungas. *conj.*

14. Conditur uxor.

17. Nimum est.

36. Tunc Licini. *conj.*

41. Poscit opem nervis. *conj.*

48. Vincere furto.

III. 12. Tum querimur.

23. Lutum est. *conj.*

38. Invideant. *Lub.*

44. Tangebam parvus. *al. tingebam.*

SAT. *ŷ.*

68. Metæ quam, et unde.

80. Figentes lumina terræ. *conj.*

89. Faucibus exfudat.

90. Quid dicit medicus. *conj.*

104. Litatus amomis.

IV. 9. Puta. *Priscian.*

19. En! specta. *Marcilius.*

33. Et fricas in cute. *conj.*

51. Respice quod non es.

52. Ut noris. *conj.*

V. 15. Ore teris. *MS.*

38. Ostendit regula.

40. Artificisque tuo. *Lub. et Cauf.*

74. Scabrofum.

78. Momento temporis. *conj.*

124. Hoc sentis. *conj.*

140. Jam puer is. *conj.*

150. Pergant sudare.

VI. 2. Et tritæ.

3. Primordia vocum. *MS.*

77. Pavisse catasta.

79. Depunge ubi fistam.

N O T Æ

A D

JUVENALIS SATYRAS.

A D SATYRAM I.

VER. 4. *Ingens Telephus.* Prolixa de Telepho Tragedia.

6. *Scriptus et in tergo.* Quod præter solitum erat; cum in interiori tantum parte scriberentur libri.

7. *Lucus Martis.* Flavius legit *luctus Martis* ut per id exprimatur bellum Trojanum quod scripsit Nero.

14. *Exspectes eadem.* Fabularum deliria, easdem nugas. *Grang.*

21. *Et placidi rationem.* MSS. haud infimæ notæ habet *placiti*, i. e. propositi.

31. *Nova lectica.* Cum sale *et nova*, ut qui antea pedes ambularet. *Grang.*

47. *Inani iudicio.* Inane iudicium appellat quod Provincialibus nihil profuerit, quum eis pecunia non sit restituta, sed in ærarium delata. *Britannicus.*

49. *Bibit et fruitur. Dīs iratis at &c.* sic interpungit *Grang.*

51. *Venu-*

51. *Venusina lucerna.* *Lucernam* dicit, quia satyrici ad omnium vitia, quasi lucernam admovent, et ut a-
durant, et ut ostendant crimina: *Venusinam* autem ideo, quia hæc fuit civitas Horatii. *Vet. Schol.*

58. *Curam cohortis.* Militum tribunatum: *Vet. Schol. i. e. mil. 420 ait Lips.*

62. *Amicæ lacernatæ.* *Amicam lacernatam* genere fœminino Poeta appellavit, ac si diceret *amicæ mascu- læ*; hoc est, *amicæ* quæ omnino vir erat; nam *lacerna* vestis est virilis. *Britannicus.*

68. *Exiguus tabulis.* Hæres ex affe non adhibita multa scriptione.

78. *Prætextatus adulter. i. e.* puer adhuc, nam præ-
texta vestis fuit puerorum.

95. *Nunc sportula primo.* Ergo non tempore Do-
mitiani hæc Satyra scripta est; ille etenim cœnam
rectam revocavit.

127. *Ipse dies.* ironicos.

128. *Jurisque peritus Apollo.* Facete poeta *peritum*
juris Apollinem nominavit, quasi qui assidue lites au-
diendo juris peritus esset factus. *Britan.*

131. *Cujus ad effigiem &c.* Ad cuius imaginem non
tantum licitum mejere, sed etiam oletum facere. Sic
Interpretes: sed contra mentem Authoris, qui Ægyp-
tīi hujus statuam sanctam haberi dicit, ut ne quidem
ad

ad eam *mejere* auferent, tanquam si fuisset statua Principis. *Grang.*

146. *Iratis amicis. i. e.* quia sit mortuus intestatus, nam supra, *intestata* senectus.

149. *Utere velis.* Hortatur seipsum Poeta ad scribendum.

154. *Quid refert &c.* Tutum fuit Lucilio libere loqui et scribere, ut parvi penderit irascereturne Mutius Scævola an non. *Pone Tigellinum:* verum modo, si volueris hominem gratum Imperatori notare, qualis fuit Tigellinus Neroni, non erit tutum. *Britan,*

AD SAT. II.

Ver. 3. *Et Bacchanalia vivunt. Bacchanalia vivere* Hellenismus est: qua ratione Tertull. dixit, qui cæca vivunt. *Grang.*

5. *Perfectissimus horum.* Existimat se perfectissimum, modo sibi emerit statuam, aut Aristotelis, aut alterius Philosophi ad bibliothecæ suæ exornationem, *Britan.*

9. *Tristibus obscænis.* Philosophis, qui tristitiam vultu profitentur, intus autem impudici sunt. *Grang.*

18. *Simplicitas miserabilis.* Digna lachrymis et commiseratione. Sic Virgilio *miserabilis Orpheus* dicitur, *Grang.*

20. *Verbis Herculis. i. e.* grandibus ac magnificis.

25. *Quis*

25. *Quis cælum terris non misceat?* Quis præ novitate attonitus non exclamet, ut Stasimus Plautinus.

Mare, terra, cælum, dē vestram fidem! *Grang.*

29. *Qualis erat nuper.* Satyra scripta sub Nerva aut Trajano, contra sententiam biographi.

30. *Leges amaras. i. e.* contra adulteria.

97. *Cærulea indutus scutulata.* Quæ *scutulata* vestis dicitur, posteriorum temporum criticis magnam disceptandi ansam præbuit: statim de vocis etymologia inquiritur. *Turnebus* eam a voce *scutum* educit; *Salmasius* Turnebum confutat, eo nixus argumento quod in voce *scutum* prima syllaba producitur, cum contra in voce *scutulata* prima fit brevis, quare mavult illam ex voce *σκυτάλη* virga educere, existimatque illarum vestium texturam virgas expressisse.

98. *Et per Junonem.* De molli effæminatoque hic loquitur; ideo recte quod mulieri conveniebat, ei attribuit: non per *Jovem*, sed *Junonem* jurat.

109. *Mæsta Cleopatra.* Innuit Cleopatram sensu calamitatis et ancipitis fortunæ tactam fuisse, licet lasciva esset; at non ita Otho.

119. *Dictum FELICITER!* unde, apud Ter. e contra, quæ res illi *vortat male*, ubi de nuptiis in Phor.

120. — *ingens*

Cæna sedet: gremio jacuit &c.

Pithæus

Pithæus distinguendum sic esse putat. *Lipsius* longe aliter; sic scilicet

—*ingens*

Cæna, sed et gremio &c. admiratus quid esset *cœnam sedere*, nisi si *cœnam* pro convivis ipsis accepit, *facuit nupta*. Quamvis soliti fuissent viri discumbere, mulieres tamen ut plurimum fedebant, quia turpis visus est in muliere accubitus.

130. *Nec terram cuspide pulsas*. *Lips.* dicit se vidisse *MSS.* in quo, *nec tempora cuspide pulsas*, erat scriptum; moremque fuisse militare hastis scuta galeamque concutiendi in ira. *Grang.*

134. *Quid quæris?* Quare id a me exigis quasi non intelligas per officii nomen, *officium nuptiale*. *Grang.*

147. *Ad podium spectantibus*. *Podium* muri pars projectior et prominentior ante speculorum gradum, ut bene *Lips.* lib. de Amphit. p. 11. Ad hoc *podium* spectare soliti primi e senatu, qui proprie ad *podium spectare* dicebantur. *Grang.*

AD SAT. III.

Ver. 11. *Madidamque Capenam*. Ad portam *Capenam* Romæ juxta ædem Martis erat lapis dictus *Manalis*, unde *madidam Capenam*; etsi alii dicunt vocatam *madidam* ob fontes, qui ibi plurimi. *Gronov.*

15. *Mer-*

15. *Mercedem pendere*. Nam penso ære, et non numerato debita solvebant. *Britan.*

16. *Mendicat sylva* &c. *Sylva, i. e.* Judæi in unaquaque *sylvæ* arbore cum miserima familia pernoctantes, mane in urbem eunt mendicatum. *Grang.*

19. *Numen aquæ*. Nullus enim fons sine divinitate.

61. *Græcam urbem*. Romam, in qua *Græcis* moribus vivitur. *Grang.*

64. *Gentilia tympana*. Quoniam inventa fuerunt in Syria. *Grang.*

67. *Sumit trechedipna*. Vestem endromidem, quæ a *curfu* et *cæna* nomen habet. *Grang.*

108. *Si trulla inverso* &c. Id est, si *trullam* vini ebibit, ita ut fundum everterit, et epoto toto vino labiis sugens crepuerit, et strepitum dederit. *Turneb.*

114. *Transi Gymnasia*. Notanda lectio; *i. e.* migra ad Gymnasia. *Lubin.*

116. *Stoicus occidit* &c. Non ipsemet, sed fuit causa falso suo testimonio cur occideretur. *Grang.*

139. *Servavit trepidam*. *Jac. Nichol. Loensis* legit *tepidam*; sed *trepidam* σατυρικώτερον quiddam sapit. *Farnab.*

168. *Quod turpe negavit*. Corrige, *negabit*, error natus ex affinitate literæ V, et B, extremis reipublicæ temporibus, ut videre est in *Pandect. Florentinis*. Verus

igitur

igitur sensus est: Romæ pudet cœnare fictilibus, qui si subito transferretur ad Marfos, aut Sabellos populos, neutiquam puderet. *Grang.*

177. *Æquales habitus illic.* In Italia extra Romam.

187. *Plena domus libis venalibus.* Neque tantum danda munera servis, sed et dominis, quæ illico vendunt. Ita interpretantur qui legunt *libis venalibus*. At mea sententia reponere *genialibus*; natali enim die solebant mittere munera iis qui natalem suum celebrant. *Grang.* Hanc lectionem recepit *Henninius*.

207. *Opici mures.* Per lusum dicit, quasi rudes et barbati, nec qui Latine sciant. *Britan.*

238. *Somnum Druso.* *Britannicus* ex conjectura legit *urso* quod *urfi* somnolenti sint.

244. *Obstat unda prior.* *Unda* pro populo, ad modum undæ diffluens; nisi legendum potius *turba prior*. *Lubin.*

265. *Novitius horret.* Nescius inferni moris.

278. *Qui nullum forte cecidit.* Lego quia nullum, i.e. quia ille nocte neminem percussit, dormire non potest. *Lubin.*

281. *Ergo aliter non potuit dormire?* lego cum interrogatione: et puto esse Poetæ verba *Umbrinium* alloquentis, cui *Umbrinius* respondet, quosdam Romæ esse qui ex rixis somnum capiant. *Grang.*

A D

AD SAT. IV.

Ver. 16. *Æquantem sane.* Hoc friget: forte legendum *insane*, hoc est, infano pretio. Sic *insania mensarum* apud *Plin.* est infani sumptus, quos faciunt in citreis mensis emendis. *Græv.*

33. *Fraëta de merce.* Non integra, sed quos minutatim venderet more vilissimi cetarii. *Britan.*

36. *Profit dixisse puellas.* Quæ debent esse anus.

48. *Dispersi protinus algæ.* *Alga* pro litore poni *Judæus* *Apella* credat, non ego. Censeo scribendum *alni inquisitores*; hoc est navium naufragarum et dispersarum inquisitores, quales erant *Palfurius* et *Armillatus*. *Græv.*

57. *Quartanam sperantibus.* *Sperantibus* pro *timentibus* accipiunt omnes. Mallem autem exponere *sperantibus* propria verbi significatione. Scimus enim scriptum esse a *Celso* quartanam neminem jugulare, et plerumque fieri, ut ægotantes cupiant febrim, quam cotidie patiuntur, in quartanam commutari. Itaque autumnali tempore *sperant*, quo fit febrium commutatio. *Ptolomæus Flavius.*

69. *Quid apertius? et tamen illi surgebant cristæ.* Quid manifestius esse potest quam hunc pisces capi voluisse, ut a te comederetur? Et tamen illi rhombo cristæ vel pinnæ in tergo surgebant præ indignatione

quod

quod captus esset, in iudicium quod capi noluerit, et a tanto tyranno et monstro absumi. Verum sequens explicatio concinnior: hac piscatoris turpi adulatione nihil potuisse esse apertius et manifestius; et tamen Domitianus adeo stolidus erat, ut hac tam frigida adulatione elatus et superbus animum attolleret, falsaque laude intumesceret. *Lubin.*

103. *Barbato imponere regi.* Simplicibus moribus; sic enim proverbio appellabant homines rusticanæ veritatis, et simplices, *barbatos.* *Grang.*

116. *A ponte satelles.* Positum more adjectivi quod pauci notarint. Observandum in primis eadem forma dicendi qua dicitur, *a secretis &c.*

122. *Ad velaria raptos.* Interpreteshic non audio qui *velaria* locum esse asserunt ubi vela reconduntur. Imo, aliam ego lucem do, et ita capio: quasi laudarit et stupuerit adulator ille, quod ludis gladiatoriiis, pueri e pegmate subito in altum, occulta quadam machina rapti sint, et ad *vela* ipsa. Sane recepti in Amphitheatris tales lusus, talesque raptus. *Vid. Admir. Rom. Tom. 2.*

149. *Anxia præcipiti &c.* Adversa, pennis epistolæ additis, sicut prospera aureis ramis significabantur, et nuntiabantur. *Dempst. Cælius Rodiginus ad celeritatem* refert. lib. 2. cap. 20. nam altius et citius in animum

num descendunt adversa, quam felicia, acriusque ac vehementius torquent.

153. *Cerdonibus.* Videtur hac voce Christianos tangere; neque enim diu persecutioni quam in eos inceperat, supervixit. *Henninius.*

AD SAT. V.

Ver. 2. *Aliena quadra.* Quare autem *quadra* pro impensa *Scalig.* ad Moretum late explicat. *Quadra* enim pro pane qui in *quadræ* dispertiri solebat: unde Romanis dicti *panes quadrati* ut notat *Athenæus.*

3. *Iniquas ad mensas.* *Iniquæ mensæ* sunt, in quibus non eadem epulæ domino et convivis apponuntur, nec idem vinum datur. *Brodæi Miscell.*

10. *Tam jejuna fames &c.* His verbis nullam subesse sententiam facile videbunt, qui animum advertent, idque librarium culpa. Juvenalis manus fuit, *tam jejuna fames?* quin poscis, *honestius illic et tremere.* Fame sine tanta est ut illas patiaris contumelias? Quin mendicas in ponte aut crepidine: honestius est illic frigus pati, et fordido pane vesci, quam in mensa divitum tam indigna pati. *Quin* legendum esse viderunt alii quoque. *Græv.*

89. *Canna Micipsarum.* Duos versus qui proxime sequuntur, hoc ordine scripserat Juvenalis:

O

Quod

*Quod tutos etiam facit a serpentibus Afros,
Propter quod Romæ cum Boccare nemo lavatur.* Rigaltius.

112. *Ut cænes civiliter. Cænare civiliter* est, cum idem omnes cœnant. *Grang.*

120. *Structorem interea.* Structor est ille, ut narrat *Petronius*, qui fercula mensis commode disponit et collocat.

122. *Dictata magistri.* Ejus qui modum secandi cibos edocebat.

127. *Tanquam habens tria nomina.* Tanquam et tu sis nobilis. *Vet. Schol.*

153. *Tu scabie frueris mali.* Pomum tibi dabitur scabiosum quale comedit miles in aggere, deficiente copia commeatus.

154. *Qui tegitur parma.* Periphrasis est *peditis*, cujus arma sunt *parma* et *galea*.

155. *Ab hirsuta capella.* Hunc locum variis exponi modis non ignoro. Alii aliud: ego vero expono *ab hirsuta capella* ab hirsuto Centurione, quem ideo *capellam* appellat, quod Centuriones, ut homines robusti toto fere corpore hirsuti sint, odorem hircinum oleant. *Britan.*

170. *Omnia ferre si potes, et debes.* Copula hic locum non habet: sententia postulat ut scribas, *omnia ferre si potes, ut debes.* *Græv.*

171. *Pul-*

171. *Pulsandum vertice raso.* Manumittendi radi solebant. T. Liv. 4. Decad. lib. 4. *Præbuerunt speciem triumpho, capitibus rasis, qui servituti exempti fuerant.*

AD SAT. VI.

Ver. 30. *Salvis tot restibus.* Cum tot ad mortem pateant aditus; quasi diceret, fatius esse mori, quam uxorem ducere. *Grang.*

45. *Antiquis uxor de moribus.* Lego, *uxorcule moribus*, nam *uxor de moribus antiquis* non placet.

86. *Nil patriæ indulsit.* Nullum habuit patriæ respectum, quo minus id ageret, debuit enim ratione patriæ tanto scelere abstinere. *Britan.*

136. *Tanti vocat ille pudicam.* Ob illam dotem, uxorem suam probat, et honestam pudicamque vocat. *Britan.*

146. *Ut sæpe emungeris!* Ita contra scriptos editosque quot video codices, est reponendum. *Heins.*

204. *Scripto radiat auro.* Versum Juvenalis suspicor parum esse sanum; quid enim est *scriptum aurum*? In MS. codice legebatur, *sculpto*; pro quo rescribendum censerem *scutilo radiat*; *scutilum* enim idem est, ac si variegatam arenæ telam dicas. *Dempst.*

298. *Frugerunt sæcula.* Corruerunt, enervarunt. Sic apud Liv. Capua dicitur *fregisse* Hannibalem.

441. *Nemo tubas, nemo æra fatiget.* In defectu lunæ solebant æra quaterere, queis ipsi auxiliari se putabant. *Grang.*

543. *Sacerdos arboris.* Judæi alligabant *arboribus* urbi proximis jumentum, ibique tota nocte una cum familia dormiebant, ex qua mane surgebant, ut in urbe vaticinatum venirent; unde facete Judæa materfam. *arboris sacerdos.* *Grang.*

Sed memini virum magnum hoc intelligere de arborea aurea, viti nimirum ista appensa ad valvas Templi Hierosolymitani, de qua uterque Josephus et alii quam plurimi. Ingeniosa sane conjectura, quæ specie quadam oculos perstringit, sed cui tamen fidem meam non possum accommodare. Vid. *Epist. ad Gronov.*

575. *Thrasylli.* Thrasyllus pro quocunque mathematico; fuit enim Astrologus Tiberii.

589. *Consulit ante phalas.* Hic locus explicandus ex historia Dionis, lib 49. circa finem, qui tradit M. Agrippam, cum in Hippodromo, *i. e.* Circo, qui locus Romæ exercendis Circensibus ludis institutus erat, videret plerunque errantes in numero, dum duorum stadiorum circuitionem cursumque minus recte observarent, jussisse delphines quosdam fabricari et machi-

nas

nas seu *phalas* in ovi formam, quibus viarum circuitus certius demonstrarentur. *Alciat. Parerg. Jur.* lib. 4. cap. 27.

AD SAT. VII.

Ver. 8. *Quadrans nullus in umbra.* Melius autem *arca*, hoc est si componis, ut ait ille, carmina *nullos* *referentia* nummos. *Grang.*

10. *Auctio vendit.* Novo dicendi genere, pro *quod* *venit in auctione.*

44. *Ordinis.* Subfelliiorum,

46. *Anabathra.* Gradus vel scalæ ad pulpita ascendenda.

47. *Orchestra.* Locus erat in teatro, ubi honoratiores sedebant. *Lub.*

47. *Cathedris reportandis.* Quia sedilia illic non erant perpetua, sicut in teatro, sed temporaria, quæ a poeta recitatis carminibus solvebantur, ad dominosque reportabantur. *Britan.*

52. *Ægro in corde.* Nullus dubitem scribendum esse *ægre.* Scribendi cacoethes *ægre*, hoc est, difficulter senescit in pectore. Magna cum difficultate, vix unquam scribendi carmina cupiditas expellitur. *Græv.*

54. *Nihil expositum.* Nil vulgare et commune; nam quæ *exponuntur*, communia sunt.

73. *Alveolos pignorat Atreus.* Ipse *Atreus, i. e.* ipsa *Tragœdia* fuit in culpa, ut *alveolos pignoraret.*

79. *Contentus fama Lucanus.* Quia sat divitiarum habet.

86. *Fregit subsellia.* Dicitur accipio pro vehementissime placuisse; sic ut plausu acclamantium quasi frangerentur *subsellia.* *Casaubonus.* At dicit *Suidas* *Æschylum* in *Siciliam* demigrasse, quod dum fabulam exhibuerit ruerent *subsellia* διὰ τὸ πρῶτον τὰ ἱερὰ ἐπίδεικτικῶς αὐτῶν: *subsellia* ergo *frangere* dicebatur, qui, ut *Comici* loquuntur, non stetit, sed excidit, hoc est, non placuit, sicut a *Scaligero* monitum est.

17. *Intactam Agaven.* Quam adhuc non recitaverat.

89. *Semestri auro.* *Tribunatus* honos *semestris*; et hic *semestre aurum*, quia *annulo* etiam *aureo* *Tribuni* utebantur.

109. *Tetigit latus.* Tunc temporis *clientes* *humeros* *patronorum* tangebant; hinc *jocose* esse illis *partem* *tenerrimam* dicimus, quod eo *signo* dato quam *celerime* sese *vertere* soleant. *Grang.*

110. *Ad dubium nomen. i. e.* *ambiguum* *debitum* *refellendum.* *Britan.*

114. *Ruffati lacertæ.* At *legas rus Sati.* Quasi dicat, non *conferas omnes villas*, sed *unum tantum*
rus,

rus, atque id breve: nam *lacerta* est *brevis* *mensura* *terræ.* Ante,

unius dominum fecisse lacertæ.

Sati. i. e. *Attici Sati* *equitis* *Romani*, qui *eloquentiam* *nunquam* *exercuit* *in foro.* *Calderinus.*

121. *Quinque lagenæ.* Cum *distinctione* *legendum*: quasi dicat, non *jam* *multum* *vinum* *dabitur*, sed *quinque* *duntaxat* *lagenæ.* *Britan.*

129. *Sic Pedito conturbat.* *Sic. i. e.* per *exiguam* *mercedem.*

134. *Stalaria purpura.* *Purpurea* *vestis* *velut* *piratica* *et* *latrocinans*, *cujus* *splendore* *spoliantur* *et* *falluntur* *venditores*, *divitem* *consentes* *qui* *eam* *gestet.* *Grang.*

160. *Arcadico juveni.* *Apposite.* *Afini* *enim* *et* *mulli* *in* *Arcadia* *maximi.* *Lubin.*

165. *Quantum vis &c.* *Sane* *videtur* *hæere* *connexio.*

193. *Et jaculator.* *Argumentator.*

199. *Quid Tullius?* *Servius.* *Cave* *autem* *de* *Cicero* *intelligas*, *nam* *sequentia* *pugnant.* *Grang.*

211. *Et cui non tunc eliceret risum?* *cum* *puncto* *interrogationis.* *Sensus* *autem* *hoc* *modo* *integer* *esse* *possit.* *Achilles* *jam* *grandis* *citharæ* *artem* *didicit*, *et* *præceptorem* *more* *discipulorum* *in* *honore* *habuit* *et* *timuit*; *et* *tunc* *senem* *Centaurum* *non* *rifu* *contempisset.*

tempfiffet. Nostro autem tempore, pueri suos præceptores cædunt et verberant, tantum abest, ut, si grandiores, eos colant. *Britan.*

A D S A T. VIII.

Ver. 3. *Æmilianos.* Cave de *Paullo Æmilio* intelligas, sed de P. Cornelio Scipione. *Æmilianus* enim nomen adoptionis, non gentis. *Grang.*

25. *Mereris?* Legunt cum interrogatione contra fidem omnium MSS. Legendum enim simpliciter *mereris*, et subintelligitur particula *si*, ut in eo versu: — *in cælum jufferis, ibit*, hoc est, *si jufferis.* *Grang.*

96. *Præconem tuis circumspice pannis.* Prævide pro tributis solvendis aliquando frivolorum tuorum auctionem fieri, cum nihil, unde solvas, jam tibi superet. *Grang.*

110. *Ipsi deinde lares: ipsi;* quasi qui minime sint violandi.

118. *Qui saturant urbem.* Legendum censeo qui *saturant turbam*, i. e. populum Romanum; nam per *urbem*, cum plebe comprehendas etiam primores civitatis. At Juvenalis intelligit tantum de plebe, quæ Circo et scenæ dedita nil aliud curat. *Dorleans.*

169. *Maturus bello*, sic interpungo, non, ut alii, *bello Armeniæ*, eo sensu scilicet quo prius, *hic petit Euphratem &c.* *Grang.*

171. *Mitte*

171. *Mitte Ostia, Cæsar.* Locus hic duobus modis potest explicari, ut sit sensus: O Cæsar, si Damasippum ad bella gerenda es missurus, *mitte ostia ejus*, i. e. noli quærere Damasippum in sua domo, quia illic non invenies, sed quære illum in popinis, ubi quotidie versatur. Et sic: O Cæsar, Damasippum potes mittere ad Ostia Istri et Rheni, quia jam ætate est gravi; sed si vis eum invenire, accede ad popinas, nam ibi est frequens, ut sit manifesta irrifio nobilitatis. *Britan.*

267. *Matronis lugendus.* Quem mortuum, tanquam nobilem, annum matronæ lugebant. Male *vet. interp.* qui aliter. *Grang.*

203. *Nec galea frontem abscondit.* Eo impudentiæ devenisse nobiles ait Poeta ut omnia facie aperta peragant. Gaudent cognosci. *Britan.*

A D S A T. IX.

Ver. 53. *Fæmineis Calendis. i. e. Martiis.*

56. *Trifolinus ager.* Campanus, a Juvenale ita dictus, quod vina ferret *trifolina*, hoc est, quæ tertio foliorum exortu, nempe tertio anno ad bibendum tempeffiva forent, quorum meminit Plin. lib. 14. cap. 6. *Grang.*

88. *Et dulce caducum.* Hunc locum, quia a paucis intellectum explicabo. Filium ex uxore sublatum tuum fecisti, cujus uxoris beneficio civis Romani frueris

eris privilegiis, ut etiam ad caducarum hæreditatum admittaris successione. *Dempst.* Bona caduca sunt quibus nemo succedat hæres.

117. *Pro populo faciens.* Sacrificans.

A D S A T. X.

Ver. 20. *Defossa in oculis.* Velut in terra, quasi nunquam exinde egressura sit. Satyricè in avaros. *Grang.*

145. *Mala robora.* Sunt enim steriles ficus, et nulla in re profunt: scindunt autem validissimos muros et faxa, in quibus nascuntur. *Lub.*

192. *Pro cute pellem.* Sic enim *pellem* a *cute* distinguunt, ut *cutis* hæreat vivis, *pellis* mortuis, quamvis sæpissime confundantur. *Grang.*

A D S A T. XI.

Ver. 6. *Dumque ardent sanguine.* Antea, legebatur, *dumque ardens sanguine*, nullo sensu. *Rigaltius.*

20. *Sic veniunt ad miscellanea ludii.* Hoc modo ludii fiunt absumptis per gulam opibus, et sic *ad miscellanea veniunt*, hoc est, ad ludos et artes ludicras. *Grang.*

34. *An Curtius et Matho buccæ.* Sic lego et interpungo. Curtius et Matho non oratores, sed *buccæ*: i. e. fastuosi et ventosi caufidici. Sic et August. libris
Confess.

Confess. *buccis typho crepantibus.* Hinc et *buccæ* inter proverbialia. *Grang.*

42. *Novissimus exit annulus.* Annuli oppignoratio fuit indicium deploratæ egestatis. *Gronov.*

97. *Vile coronati &c.* Mihi videtur omnino esse legendum *vite*, ob rationem quam attulit in Variis *Ferrar.* Et quis nescit in pompa Bacchi asinos? *Henninius.*

114. *His monuit nos.* Non video quid vult *his monuit.* Lego, *admonuit nos.*

148. *Quisquam erit et magno.* Pretio sc. aut revera ita legi potest:

—— non a mangone petitus

Quisquam erit magno. ——

Quicumque puer erit, non erit acceptus et emptus a mangone divite, et magnum numerum servorum habente. *Britan.*

173. *Lacedæmonium pytismate lubricat orbem.* Non ignoro a Commentatoribus hunc locum diversis modis expositum; ut alii dixerint per orbem *Lacedæmonium* designari annulum, cujus usus manaverit a *Lacedæmoniiis*, ac per hoc *annulatos senatores et equites Romanos*, qui annulum *pytismate*, hoc est levi irratione sputi lubricum faciant. Alii vero legendum contenderunt *pytilismate*, non *pytismate*, idque esse genus

nus exercitationis, cum quispiam summis pedibus ingrediens, manus protendit ociffimeque movet, alteram retrorsum scilicet, alteram prorsum &c. Alii item *trochum* intelligi de arbore pinu fabricatam, quod *pytis* dicatur *pinus*, unde fit *pytisma*. Ego autem ex sententia Luciani contendo intelligi *saltationem Lacedæmoniam*, legendumque esse *pedemate*, i. e. saltu et non *pytismate*, neque *pytilismate*. De omnibus his opinetur, ut cuique libitum erit. *Britan.*

191. *Speſtacula mappæ*. Mappa fuit aurigationis signum; hic tamen pro ipsis ludis. Nomen autem *mappa* non Latinum, sed Punicum.

193. *Prædo caballorum*. *Lipsius* putavit legendum *præda caballorum*; quia magna scilicet pecuniæ vis effundenda prætori in aurigas et equos, iisque ipse, ut *præda*.

205. *Hora superſit ad ſextam*. Legitima balnei hora hieme, nona; æſtate, octava. *Farn.* Tamen hic aliter ſtatueri videtur *Juvenalis*; nempe ut *hora ſexta* balnea introirent.

A D S A T. XII.

Ver. 55. *Explicet anguſtum*. Ita enim hic locus legend. ſuadet, i. e. ut ſe arctum, impeditum, et in anguſtias redactum propter malum, expeditiorem faciat; impedimentum mali removens. *Lub.*

88. *Ac-*

88. *Accipiunt fragili*. Sine dubio legendum *facili*. i. e. flexili, molli.

115. *Vovebit de grege ſervorum*. Opinio veterum fuit mortem morte poſſe redimi: unde ægrotos poſſe eripi periculo putabant, ſi vitam aliquorum, ægrotorum loco projeciffent. *Grang.*

127. *Jugulata Mycenis*. Errat *Juvenalis* neque enim *Mycenis* *Iphigenia* periit, ſed in portu *Aulidis*. Forte vero interpretes fugit, quod eſt nominativus vocis patronymicæ.

A D S A T. XIII.

Ver. 1. *Exemplo quodcunque malo*. Multo elegantior eſt illa lectio, quam *MS. codex* Reverendi *Hammond* præ ſe fert, teſte Editione Anglicana quæ ita habet,

Exemplo quodcunque malum &c.

magis hæc referunt acumen *Juvenalis*. *Hennin.*

5. *Recenti de ſcelere. Retenti*; i. e. depoſiti abnegati et non redditi legendum autumat *Rutgerſius*.

28. *Nona ætas agitur*. Oſtendit tam multiplicata eſſe humani generis ſcelera, ut jam tempora duplo pejora ſint, quam fuerint ferrea; et ita pejora, ut eorum ſcleribus nomen non inveniretur a metallis, et ſic eſt rei exaggeratio. Hoc magis placet, quam ut numeres ætates octo a metallis; non enim nominatur

natur ætas electri, aut stanni, aut plumbi, sicut ætas auri, argenti, æris, et ferri. *Britan.*

70. *Gurgitibus miris.* Ni fallor, scripsit Juvenalis *nigris*, unde de industria additum est ex antitheto, et *lactis vortice.*

116. *Charta soluta.* Intelligo de ea charta, in qua vota obfignata fuerant, ut fit sensus: quare lacerata ac soluta ea charta quæ vota nostra continebat, eorum damnati thura, quæ voveramus, vobis reddimus? *Rutgerfus.*

A D S A T. XIV.

Ver. 90. *Vincens Fortunæ aut Herculis ædem.* Censeo Herculem cum Fortuna simul cultum, ut fortitudo casibus fortuitis conjuncta cernatur. *Dempst.*

129. *Servare minutal.* Sic dictum, quod variis esculentis *minutatim* concisis fieret. *Gronov.*

186. *Per glaciem perone tegi.* *Perones*, sive puri calcei, ex puro corio sine lunulis facti erant. *Rosin. Ant. Rom.*

216. *Nativæ mala nequitie.* Vulgo in MSS. erat *naturæ*, ex quo fecerunt *nativæ*; sed vero sensus com- monstrat legendum *maturæ.* *Hennin.*

229. *Et qui per fraudes.* Aliqui putant hoc carmen non esse Juven. nec omnino inferendum.

305. *Dispositis prædives hamis.* Vasis aqua plenis
ad

ad arcendum ignem. Cave intelligas de *hamis* piscium syllaba repugnante. *Grang.*

A D S A T. XV.

Ver. 7. *Illic cæruleos.* Brodæus correxit *æluros i. e. feles*, quos ab Ægyptiis pro Diis cultos testatur Herodotus in Euterpe. At *Turnebus* retinet veram lectionem *cæruleos*, hoc est pisces marinos. *Grang.*

46. *Barbara turba.* Alii codices habent *barbara ripa, i. e.* immitis et aspera.

93. *Vascones, ut fama est.* Omnes codices quos viderim, habent, *ut fama est*, sed *ut* tollendum est, versus enim aliter non staret. *Britan.*

133. *Hæc nostri pars optima sensus.* Alii sunt qui *pars optima* legunt, alii *pars ultima.* Ego autem legendum esse puto,

— *hæc nostri pars intima sensus:*

id est, ipsæ lachrymæ sunt, quæ interiorem partem nostri sensus patefaciunt: nam per lachrymas interiorem pietatem ostendimus. Ergo, inquit, natura nobis dedit pietatem, quæ per lachrymas cognoscitur; jubet enim nos aliena incommoda plorare. *Britan.*

134. *Causam lugentis.* Lego *casum*; ut illud Virgilli,

Et casum insontis mecum indignabar amici. *Britan.*

735. *Squa-*

735. *Squalorem rei. Rei squalidi*, ut habitu suffragatores sibi conciliarent, et inimicos permulcerent. *Grang.*

A D S A T. XVI.

Ver. 1. *Quis numerare queat &c.* sensus hic videtur esse, ut τὸ *felicis* referat ad rationem, τὸ *prospera* ad casum. At ita fit; quamvis innumera sint felicis, et cum ratione factæ expeditionis præmia; si tamen casus et vis major castra prospera præstaret, malle[m] fortunata temeritate eadem castra subire, quam in toga desiderare. *Hennin.*

60. *Ut læti phaleris omnes, et torquibus omnes.*

Semper mihi nescio quomodo displicuit insolita meo Poetæ ταυτολογία τῶ *omnes*, quod sane valde insipide bis comparat hoc versu. Putabam ergo Juvenalem scripsisse, pro *omnes et* quod hodie legitur, olim *armillis*. Mecum faciet, qui cogitabit facile ex τὸ *armillis*, temporum descriptorum emendatorumque lapsu degenerasse *omnes et*. *Armillas* vero inter virtutis militaris præmia fuisse, præter ipsius vocis etymon ab armis desumptum, testante *Isidor. Orig. 19—31.* docent sexcentæ historiæ. *Hennin.*

NOTÆ

N O T Æ

A D

P E R S I I S A T Y R A S.

A D S A T. I.

SAT. I. v. 5. — *Non, si quid turbida Roma
Elevet, accedas.*

Si populus Romanus non sincero iudicio aliquid *condemnet* aut *postponat*, non tu statim illi iudicio, sententiæ, et opinioni accedere debes. *Lub.* Sic et Cicero de Orat. *Movere risum oratoris est quod frangit, quod impedit, quod elevat.*

9. *Tunc cum ad canitiem nostrum istud vivere triste
Aspexi, et nucibus facimus quæcunque relictis
Cum sapimus patruos, tunc, tunc ignoscite.*

Sic lego et interpungo: ordo autem constructionis et verborum sensus erit hic;

Tunc cum aspexi *nostrum istud vivere triste* (sive vitam severe actam) usque ad canitiem; et cum aspexi *quæcunque facimus nucibus relictis* (sive a pueritia) ad provectiorem ætatem quando *sapimus patruos, tunc, tunc &c.* *Nostrum istud vivere* dicitur non secus ac *hoc meum ridere* ver. 122. ubi infinitivus ponitur pro nomine substantivo.

P

13. Scri-

13. *Scribimus inclusi, numeros ille, hic pede liber.*

Inclusi &c. secundum interpretes significat, in musæo nostro clausi scribimus numeros. Præterquam quod *scribere numeros* nusquam legitur, num vero, an hic *pede liber* etiam scribit numeros? Pudet talium interpretum; nec Persii verba hæc esse possint, sed exscriptoris. Libenter reponerem,

Scribimus, inclusus numeris ille, hic pede liber.

49. — *Nam belle hoc excute totum;*

Quid non intus habet?

At sic legendum et interpungendum censeo.

— *Nam belle hoc excute totum*

Quod non intus habet.

Ordo constructionis est; nam excute totum quod non intus habet *hoc belle*.

58. *Ciconia pinsit.* Digitis sc. omnibus collectis in unum, et ad ciconini colli similitudinem curvatis, in eumque directis qui irridebatur.

86. *Doctus posuisse figuras.* Quod rectius quam *doctas*; ut Sat. 5. ver. 15. *radere mores doctus.*

113. *Pinge duos angues.* Veteres Gentiles serpentes appinxere ad conciliandam loco reverentiam.

133. *Petulans Nonaria.* Hora decumbendi *nona* esse putabatur, qua plerumque scorta ad amafios accedebant; ideo dicta mulier *Nonaria*, impudica. Gronov.

AD

AD SAT. II.

Ver. 10. *O si ebullit patru præclarum funus.* Solebant cum primis reges et principes urbium antiquitus, quod et nostris temporibus fieri vidimus Pontificibus maximis, tumulari condique cum gemmis aliisque opibus, unde exit illud Satyrici; *O si ebullit patru præclarum funus!* tametsi passim alio modo exponi a Grammaticis soleat. Boissardi Typog. Rom.

15. *Tyberino in flumine mergis caput.* Concepturi olim vota Quirites caput unda Tyberina lustrabant.

26. *An quia non, fibris ovium Ergannaque jubente.* Sic interpungend. sc. Erganna et fibris ovium jubentibus.

33. *Lustralibus ante salivis expiat.* Salivæ mirifica quædam virtus cum ad alia tum præsertim adversus fascinum inesse putabatur. Sic et *Plin. Nat. Hist. Despuimus comitiales morbos, hoc est, contagia regerimus. Simili modo et fascinationes reперcutimus.*

AD SAT. III.

Ver. 48. *Quid dexter senio ferret.* Talis jactatis, ut quisque CANEM aut SENIONEM miserat, in singulos talos singulos denarios in medium conferebat. Suetonius Augusto.

P 2

64.

64. — *venienti occurrere morbo,*
Et quid opus Cratero magnos promittere montes? Censeo
legendum,

— *venienti occurrere morbo,*

Ne quid opus Cratero montes promittere magnos.

68. *Metæ qua mollis flexus et unde; alii, metæ quam;*
 sensus vero est, disce qua ratione quoque modo facilis
 fiat vitæ decursus.

89. *Faucibus exspirat gravis halitus.* Sic *Marcilius.*

103. *Hinc tuba, candelæ.* Apud Romanos cum ali-
 quis decessit, *tibicines* cantant et amici convocantur,
 testandi gratia eum neque veneno, neque ferro interi-
 isse. *Gronov.*

A D S A T. IV.

Ver. 20. *Dinomaches ego sum suffla, sum &c.*

Sic interpungo. *Frigidum dat sensum illa distinc-*
tio, — I nunc

Dinomaches ego sum. Suffla sum candidus.

A D S A T. V.

Ver. 33. *Jam candidus umbo.* *Umbo* a *Perfio* voca-
 tur toga, quod sit umbonis instar contra reprehensio-
 nes præceptorum. *Cælius Rhodiginus.*

87. *Hoc reliquum accipio, licet, ut volo vivere, tollo.*

Ita forsitan est refingendus hic versus.

119. *Nil*

119. *Nil tibi concessit ratio: digitum exere, peccas,*
Mallem legere,
Ni tibi concessit ratio digitum exere, peccas,
Et quid tam parvum est?

188. *Caput gustaveris allii.* *Alliorum capita* ad mul-
 tarum noxarum depulsionem valere animis vetustas im-
 biberat. *Gronov.*

A D S A T. VI.

Ver. 21. *Sacrum piper.* Ideo *sacrum*, quod parcius
 utitur avarus.

61. *Cur me in decursu lampada poscis?*

Quid hoc vult dilucidat *Pausanias;*

Ἐν Ἀκαδημίᾳ δὲ ἐστὶ Προμηθεὺς βωμός, καὶ θεοῖσιν ἀπ' αὐτῆ πρὸς
 τὴν πόλιν ἔχουσι καίμενας λαμπαδάς· τὸ δὲ ἀγώνισμα ὁμῶ τῶ δρόμῳ
 φυλάξαι τὴν δάδα ἔτι καιομένην ἐστὶν, ἀποσθεσθεΐσης δὲ, ἔδεν ἔτι
 τῆς νίκης τῶ πρώτῳ, δευτέρῳ δὲ αὐτ' αὐτῶ μέτεσιν· εἰ δὲ μηδὲ τάτῳ
 καίτοι, ὁ τρίτος ἐστὶν ὁ κρατῶν· εἰ δὲ καὶ πᾶσιν ἀποσθεσθεΐν, ἔδειξ
 ἐστὶν ἔτῳ καταλείπεται ἡ νίκη.

F I N I S.

CANTABRIGIÆ,
 TYPIS ACADEMICIS EXCUDEBAT
 JOSEPHUS BENTHAM.

